

והנה הוא מרחק מן המזבח ואין הגזית עיקר האיקור כי אם הנפת הצרול וכן כי לא הכיף עליהם צרול ואלו עשאן גזית צבלי כסף או צמיר הרי זה מותר מדין התורה אבל האיקור אינו אלא כדי להרחיק הצרול מן המזבח והוליא הכי הצרול צלסון חרב לפי שהוא מחריב את העולם ולכך ירחיקנו הכי מן המזבח שהוא שלום העולם וקיומו וע"כ לא כמלא בכל מלאכת המשכן זכרון צרול כלל אלא זהו וכסף ונחשת. גם צנית המקדש כתוב מפורש (מלכים א' ו') ומקצות והגרזן כל כלי צרול לא נשמע צנית בהצנחות ואמרו צקפרי צנית לא נשמע אבל נשמע בחוץ ובמדרש כי חרבך הנפת עליה מכאן אמרו המזבח כצרא לאריכות ימיו של אדם והצרול לקלר ימיו של אדם אינו צדין סיוכף המקלר על המאריך ומכאן אמה למד כי יש לכל מלוא ומלוא ממלות התורה כמה פנים ודברי תורה כפטיש יפולץ סלע ומחלקים לכמה פעמים ויש צבן הועלת הגוף והנפש והם חיים למולאיהם וכ"א טע"ה (משל"ד) כי חיים הם למולאיהם ולכל צמרו מרפא:

כא ואלה המשפטים

גם אלה לחכמים הבר פנים במשפט בל טוב: **שדמע"ה** סדר משליו והוכיח דצרו מראש הקפר ועד כאן לכלל הפחאים והנערים וכן הודיע צראש הקפר כי משליו לתח לפחאים ערמה לנער דעת ומזמה ועמה יוכיח לחכמים ליוטנים על המשפט ז"ש (משלי כ"ד) גם אלה כלו גם המשלים האלה לחכמים להוכיח אותם זהם ומה היא התוכחה הכר פנים צמספט צל טוב יאמר אין זאת מדה טובה צחכמים שיכירו פנים צמספט ואע"פ שהתורה הזהירה ע"ז (דברים א') לא תכירו פנים צמספט חידש שלמה בזה כי התורה הזהירה ולא עכסה וצא שלמה ולמד העולם ואומר כי מלמד שהוא עובר על מלות הש"י והוא זעום ה' עוד הוא זעום הצרות כי הכל יקללו אותה ולכך סמך לו מיד אומר לרשע לדיק אהה יקצוהו עמים יזעמוהו לאמים כי הדין האומר לרשע צדיקו לדיק אהה שמזכה אותו והוא חייב וכ"ש אם יחייב את הזכאי המון העם יזעמוהו וירחיקוהו צהעוהו המשפט ולפי שהתורה מצרפית עד לעיני כל ישראל חלויה צמספט לכך אמר צל טוב ולא אמר לא

עוב כענין שכי (ההלים קמ"ז) ומשפטים צל ידעום וידוע כי המשפט זכון כסה"כ כח"י (סס פ"ט) לרק ומשפט זכון כסאך ומי שהוא מעמיד המשפט מעמיד הכסא ומי שהוא מעטה המשפט ופוגם אותו פוגם הכסא וע"כ הזכיר צל טוב איכנו זוכה לטוב הלפון שכי צו (ההלים ל"א) מה רב עוצך אשר לפנת וגו' ולמדנו שלמה בזה כי המכיר פנים צמספט הוא כעכש צעוה"ז וצעה"צ המשפט הוא קצת השלום ולכך מליכו ציחרו אותה עלה שכתן למשה צדצר המשפט שהזכיר צה שלום הוא שכי (שמות י"ח) אם את הדבר הזה תעשה ולך אלהים וגו' על מקומו יצא צלום והשלום הוא קיום העולם וע"כ המשפט כמסר לחכמים כי החכמים מרבים שלום צעולם ולפיכך חסור להציא המשפט כ"א לפני חכמי ישראל וז"ש (ה) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם דרז"ל צמס' גיעון פרק המגדש לפניהם ולא לפני הדיוטות ופי' רס"ז"ל שם צפירוטיו לפניהם לפני שצעים סנהדרין צעמדו צהר קודם מ"ח כדכתיב ואל משה אמר עלה אל ה' אהה ואהרן וגו' ומסיק החס דאע"ג דאנן הדיוטות חנן שליחותיהו קא ענדנין ולפי שהיה הכי ראוי לומר אשר חסים להם כענין שכי (שמות ט"ו) שם שם לו חק ומשפט לכך הולכו רז"ל לדרוש כן לפניהם ולא לפני כותים להורות שאסור ללכת ולדון צערכאות של כותים ואפי' היו דיניהם צדיכנו וידוע כי כל המכיר דיני ישראל ודן צערכאות של כותים הנה זו עברה אחת שהיא חומר לכמה עצרות כי משרטס יפרו וירצו עכפי חטאים גדולים גם צכנפיה כמלאו כזקים ומכסלות הרצה עד לאין קץ ואצאר לך כילד ידוע כי הרליחת מן העצרות החמורות צצתורה והעוכס גדול וחמור מאל לפי שהוא שופך דם האדם ועאצד נפס אחת מן העולם ולא אצד את הנללח לצדו כי אם העתידים ללאת מעכו ואין להם סוף שהרי אדרי יחדי היה וכל הצרות של צצעים לסון שיש צעולם כלן הולדותיו וא"כ הרי לך כל המאצד נפס אחת כאלו אצד עולם מלא וכן לענין ההללה והטובה כל המקיים נפס אחת כאלו קיים עולם מלא הא למדת כמה גדול עון הרליחה אע"פ שעון הרליחה חמור עון הגזל וחלול ה' חמור ממנו כי הרללח כמחל לו צחטובה וכמו שמליכו צקין ולא כן הגזל אין

התשובה מועילה לו עד שיחזור הגזל ואם
 אינו מחזירו אינו כמחל לו לעולם, וכן מה"ש
 אין התשובה מועילה זו כי הוא חמור יותר
 מכריחות ומיתות צ"ד. שכן דרז"ל עזר על
 כריחות ומיתות צ"ד ועשה תשובה תשובה ויוה"כ
 חולין ויסורין מחרקין שנאמר (תהלים פ"ט)
 ופקדתי בצבע פסעם וצנגעים עוכם חבל מי
 שיש צירו מה"ש אין כח בתשובה לתלות ולא
 ציוהבים לכפר ולא ציפורין למרק חלא כלן
 תולין ומיתה מחרקת שנא' (ישעיה כ"ז) ונגלה
 צלזני ה' לצאות אס יכופר וגו', ושהי עזרות
 אלו החמורות יותר מן הרליחה והן הגזל ומה"ש
 שחיהן ככללות צעון ערכאות של כוחים. מה"ש
 שהר"ז צודאי מחלל את השם ונוהן כבוד לאחר
 ומהלחו לפסילים והוא מיקר שם ע"ג להחשיב
 אותה ואה"כ (דברים ל"ג) כי לא כלורנו לורס
 ואויצינו פלילים כלוי כסאויצינו פלילים, והוי
 למצוכה הזאת ולסכרות הגדול הזה צווקים
 סידועים זה ועוצרין וכענין שאמר הכצ"ח
 (ישעיה כ"ט) שכרו ולא יין נעו ולא שכר שהרי
 הם מניחים העיקר וכוהנים לעיג מוהר וחשיבות,
 והוא שאמר דוד ע"ה (תהלים ע"ז) ירצו עלצוהם
 אחר מהרו כלוי מניחים העיקר וכוהנים מוהר
 לאל אחר לעצדה, גזל שכל המניח דיכי ישראל
 ומוליא צערכאות של כוחים הר"ז גזל גמור
 ואינו חושצו לגזל וע"כ אינו מחזיר ולפיכך
 אין לו מחילה לעולם, ומה שהזכיר לשון חשים
 ללמד סלריך השופט להשים לפני צעה"ד אותה
 רחיה שהוא דן צו ושהוא מוליא את הדין
 ממנה וכן ארז"ל כחצו לי מאיזה טעם דנהוני
 כוחצין וכוהנין לו: ובמדרש ואלה המשפטים
 אשר חשים לפניהם כל נקים שנא' אלה פסל
 את הראשונים (בראשית ז') אלה תולדות
 השמים והארץ פסל את הראשונים אמר דין
 הכיין לי ודין לא הכיין לי, (סס ו') אלה
 תולדות כח פסל את הראשונים אלו דור אנוש
 ודור המצול, (סס ל"ז) אלה תולדות יעקב
 פסל אלופי עשו, כ"מ שנא' ואלה מוסיק על
 הראשונים (שמות א') ואלה שמות בני ישראל
 מוסיק על מעלת בני ראובן בני שמעון, אף
 כאן ואלה המשפטים מוסיק על הראשונים מה
 הראשונים מסיני אף אלו מסיני, התורה דיכין
 מלפניה ודיכין מאחריה והתורה צאלע, דיכין
 מלפניה הוא סבי למעלה (סס ע"ו) שם שם
 לו חק ומשפט ועוד ושפטו את העם. בכל עת,

דיכין מאחריה ואלה המשפטים ועשרת הדצרות
 צאלע הוא דכתיב (ונטלי ח') צארת לדקס
 אהלך צהוך כתיבות משפט, ד"ח (תהלים קמ"ז)
 מגיד דצרו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל,
 מגיד דצרו ליעקב אלו עשרת הדצרות חקיו
 ומשפטיו לישראל ואלה המשפטים, לא עשה כן
 לכל גוי ומשפטים וגוי לא כחן הכל חלא
 לישראל, אדמ"ר כלטוה צקש מלות צא כח
 הוסק לו שציעיה זה איצומה"ח, צא אצרהם
 הוסיק שמינית זו מילה, צא יעקב הוסיק לו
 חשיעיה זו גיה"מ, צאו ישראל כחן להם עשרת
 הדצרות כחן להם את הכל, וז"ש כף אחת
 עשרה זהו מלחה קערת, זו התורה סכתמה
 מכף ידו של הקצ"ה לכף ידו של משה והיא
 תורה אחת והם עשרת הדצרות מלחה קערת
 צגימע' חרי"ג צחלוף קויף צדל"ח צאותיות א"ת
 צ"ש, כשעמדו על הר סיני ואמרו כל אשר
 דצר ה' נעשה ונשמע אמר להם הרי כל התורה
 כחכה לכס הוי אומר לא עשה כן לכל גוי
 ומשפטים וגו', ר' אליעזר אומר אס יש דין
 למעה אין דין למעלה אין דין למעה יש דין
 למעלה כילד אס יעשו התחחוכים משפט אינו
 נעשה מלמעלה אמר הקצ"ה אלו הייתי מצקס
 סעה אחת לעצור את הדין לא יהיה העולם
 יכול לעמוד שהרי אמר ישעיה ע"ה (ישעיה כ"ז)
 אפשעה צה אליהנה יחד, אס חני פוקט צדין
 פסיעה אחת אשרוף העולם כולו למה או יחוק
 צמעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי כלומר
 או יחזיקו צדיכי התורה, וכן דרז"ל לא אצדו
 ישראל חלא צצציל התורה ומשפט שנא' (איוב
 ד') מצקר לערצ יוכחו מצלי מסיס אלה המשפטים
 אשר חשים לכלת יאצדו: אשר חשים לפניהם,
 זכה נעשה לו סס חיים לא זכה נעשה לו סס
 המות, וצאור, זה שלכך הזכיר לשון חשים
 מלשון סס להורות שאס הדיין שופט צלדק הוא
 לו סס חיים ואס לא נעשה לו סס המות,
 ודומה לזה מה שדרז"ל צפסוק ושמחם את דצרי
 חלה מלשון סס הוא שאמרו זכה חדס צד"ת
 נעשים לו סס חיים לא זכה נעשים לו סס מות:
 (ב) כי תקנה עבד עברי, כוונה תורה להחחיל
 הדין הראשון צעצד עברי מפני שיש צו
 זכר ליל"מ וזכר למעשה צראשית, זכר ליליאת
 מלרים שהיו ישראל עצדים להם והקצ"ה הוליאם
 מחוכס להיות עצדים לו לצדו והוא סבי (ויקרא
 כ"ה) כי לי בני ישראל עצדים ענדי סס אשר
 הוליאתי

הולאתי אותם מארצו, והזכיר צדיקין דין עצד
עצרי ראשון כשם שהזכיר צדצרות אשר הולאתיך
מארצו מצית עצדים דצור ראשון, זכר למע"צ
כי כשם שהצנת הוא זכר למע"צ שהש"י צרא
עולמו צקפת ימים ויום הסציעי הוא יום
מנוחה כן הדין הזה זכר למע"צ כי הסנה
הסציעית לעצד זמן המנוחה ומלחכת הארון
כמו יום הסציעי כי הסציעיות כצחרות לעולם,
צ"מים, וצכנים, וצצועי הסכנים, צ"מים יום
הסציעי שהוא סנה, וצכנים הסנה הסציעית
שהיא שמה ג"כ נקראת סנה, וצצועי הסכנים
שמה סציעית והיא מלות יוצל, וכ"ז עיקר
אחד כוצע ומקור א' והוא קוד ימות העולם
הנזכר צפרשת צראסית עד ויכלו: שש שנים
יעבר, צעצד שמכרוסו צ"ד צגכצחו הכי מדצר
כמו סכא' (סמות כ"צ) ואס אין לו וכמכר
צגכצחו, והזכיר יעצוד לא עצודה כצדה ולא
עצודה של צצון שהרי הקיסתו תורה לסכיר
סכא' (ויקרא כ"ה) כסכיר כחוסצ יהיה עמך,
מה סכיר צאומכותו אף זה צאומכותו ומה סכיר
ציום ולא צלילה אף זה ציום ולא צלילה:
ובשביעית, סציעית למכירה סכא' שס סכנים
יעצוד ולא סציעית לסמטה, לחששי, מלמד
סאיכו לריך גע חרות, חנם, שאס חלה העצד
צרשותו איכו יכול לומר לו חן כי מעות כנגד
סכר צעולך או סכר מוזכות וסכר הרופא לכך
כתיב חנס חנס צלא מעות וצלצד צלא יחלה
יחר מני סכנים שהרי"ז ח"צ להשלים לפי
שהתורה הקטיהו לסכיר וכי (ישעיה ע"ז) צסלס
סכנים כסכי סכיר וכי (דצרים ע"ו) כי מענה
סכר סכיר וגוי: (ג) אס בנשו יבא, כלוי אס
אין לו אשה עדיין אלא הוא סכוי אין לו
לישא צח ישראל והוא צעצדות שאין לו ממון
להספיק לה שאר כסות ועונס אלא עד שישלים
וילא לכך הולרך הכי לומר צגפו ילא, וכן אין
רצו מוסר לו ספחה כנענית כיון סככנס סס
צלא אשה שהרי מלות התורה הוא שילא העצד
מרתו כמו סככנס אס ככנס פכוי יולא פכוי
ואין רצו מוסר לו ספחה כנענית [ואס ככנס
כסוי סיס לו אשה ישראליי אז יכול רצו למסור
לו ספחה כנענית] ז"ס אס ארוכוי יחן לו
אשה, או יהיה עכין צגפו צגופו כלומר סלס
צגופו כמו סצא כן ילא סאיכו יולא צסן ועין
וצראסי אצרים כעצד כנעני, ודע כי עצד
עצרי קוכה עלמו צדי דצרים, ואלו הן, ו'

סכנים, יוצל, מיחת הארון, ברשון כסף, והכרלע
קוכה עלמו צכני דצרים, ציוצל, וצמיחת הארון,
והאמה צהי דצרים, סיולאת צקימכין ואיכה
כרלעת: (ה) ואס אמר יאמר העבר, דרז"ל
צכפל לסון זה עד שיאמר ויסכה, העצד כשהוא
עצד פרע לחומר צקוף שאיכו עצד: אהבתי
את ארוגי, רצו אוהצו והוא איכו אוהצו איכו
כרלע, הוא אוהצ אס רצו ורצו איכו אוהצו
איכו כרלע סכא' (סס ע"ו) כי טוב לו עמך,
רצו חולה והוא איכו חולה איכו כרלע סכא'
עמך, הוא חולה ורצו איכו חולה איכו כרלע
סכא' כי טוב לו, את אשתי ואת בני, אס אין
לו אשה וצכנים איכו כרלע, אחר צחלת סס
ולא צקוף סס איכו כרלע דקמוך ליליאה צעיקן:
(ו) והנישו אל הדלת, סומע אכי צין עקורה
צין שאיכה עקורה ח"ל מוזזה מה מוזזה
מעומד אף דלת מעומד, ורצע אדניו, ולא צכו
ולא סלוחו ולא סלית צ"ד, את אונו, ולא איכה
סאין רליעה צאסה, במרצע, ולא אחר צמרלע
(הצ' צסויא) מסמע מיוחד סצמרלעין, ועברו,
לו ולא לצן מכאן שהוא קוכה עלמו צמיחת
הארון, לעולם, לעולמו של יוצל כן דרז"ל
צמס' קדושין, ורבר ידוע הוא צכוהג סצעולם
צעצע העצד סעומד צרשות ארוכוי שהוא מואס
אס נפסו וקן צחיו מפכי עצודתו שהוא
מתאוה סיהיה צן חוכין, וזה שהוא חפץ סישאר
צעצדותו וסיהיה עליו ארון זולתי סס"י הנה
זה דצר מחודס מאד וע"כ צא הדין צזה
שהארון צעלמו אשר צחר צו העצד ואשר
אהצו סגיטסו לפכי צ"ד וסירלע אומו צדלת
זה כדי סילקה אומו אצר סחעא ססמע צכיקי
לא חגכוצ והלך וגכצ או מפכי סכי (ויקרא
כ"ה) כי לי צכי ישראל עצדים ולא עצדים
לעצדים והלך וקנה ארון לעלמו מ"מ מאיזה
סיהיה הרי"ז כחצצ לו לחעא כי יחככר אל
הארון העליון יתי אשר הזתירו צקצלת התורה
מעצדות זולתו והוא פורק ממנו עמה עול
מלותו, ולפי דעתי מפכי זה לא אחר כי חקנה
עצד ישראל והיה ראוי שיאמר כן או שיאמר
כי חקנה ישראל לעצד, צעצוד כי ישראל הוא
הסס הככצד סכחקיים צכו אחר מחן תורה והכה
זה צא כנגד מה ססמע צמחן תורה ואיכו
ראוי סיקרא צסס ישראל וקראו הכי צסס עצרי הוא
סס היחס הוא הסס שהי' להס לישראל צהיחס
צמלרים צאין תורה סנקרא אלהי העצרים, וע"כ
לותה

לוחם הסורה שילקה אזה החוטא ששמע המלוה ועבר עליה וסילקה ע"י הארון אשר צמר זו כדי שיחצאח מזה כי הוא והארון שלו שניהם יחדו כעצד כמדוכיו מזהרים בעצרת הארון העליון יתנרך אשר לו כל הממשלה והאדנות לא לנז"ד, וז"ס והגישו אדניו אל האלהים הוא מקום צ"ד שהוא מקום המשפט כי המשפט לאלהים, ואמר זה כנגד מה שהתכבד אדנות מדה"ד שהיתה מכה זכורי מלרים להליל את ישראל מעצרות, וחזר ופי' עוד והגישו אל הדלת או אל המזוזה כנגד מה שהתכבד אוח הדם שעל הפתחים על המשקוף ועל שתי המזוזות שבו ילאו ישראל מעצרות לחרות לכך ורלע אדניו את אזנו ויולא דם ממונו והכל מדה כנגד מדה, ואע"פ שאין הולאת הדם מן הארון מעכב שתי אס נקב את אזנו בקס ילא מ"מ רוב הכרלעים אינן בקס ודס יולא מהם, ונקרא סס הכלי מרל"ע והוא צגימעי ח' כי הוא כנגד מה שרלה להוסיף על עצרות ח' שנה של מלרים. ואמרו במדרש והגישו אל הדלת אמר הקב"ה אני פתחתי לו פתח הצית ללאת חפסי והוא סגר עליו פתח הצית להיות עצד לפיכך ילקה צפתח. ויש להצין עוד כי יש צולת הדלת קוד וע"כ נזכרת המלה צלסון ידיעה והגישו אל הדלת וכן מלינו צמסכה תורה (דברים ע"ו) ונתתה באזנו וצדלת, והוא כי הדלת מקום כניסה לצית שא"א להכנס צצית כ"א צדלת ולי דלית מלסון אות דלית של פסוק שמע שהיא כנסת ישראל והוא השער לה' אשר לדיקים יצאו זו, ומה שאמר אל המזוזה הוא מקסר הכנוי וזה מצוה, והעצד העצרי הזה לא ידע ולא יצין את זאת והחליף אדנות קדש צאדנות חול, וע"כ צאה המלוה שיצוד אדוכיו עד הזמן אשר צו כל המושלים והאדוכים צעניוכים וצספלים יכרעו לפני אדוכי האדוכים ויכירו הכל כי לה' הארץ ומלוהה :

ועברו לעולם. קצלו רז"ל כי הוא עולמו של יוצל הוא שנת החמשים כי זמן חמשים שנה נקרא עולם סכן מלינו צסמואל הרמתי (סמואל ח' כ"ב) ויש צס עד עולם והוא עולמו של לוי שנא' מנן חמס ועשרים שנה ועד צן חמשים שנה וכל ימיו של סמואל לא היו אלא חמשים ושנים שנה ושתי שנים היו לו אותה שעה, והדין הזה ציוצל צין שיהי' הזמן קרוב או רחוק, או יהי' פעם לעולם כל

ימי עולם כי כיון שעצד עד שנת היוצל הרי הוא עצד כל ימי העולם, וצא לרמוז כי כל ימי העולם הוא היוצל הגדול והוא ענין הכי (תהלים ק"ה) דבר לוח לאלף דור כי דור חמשים שנה ג"כ כמו עולם וכן רמוז שלמה ע"ה (קהלת ח') והארץ לעולם עומדת הוא עולמו של יוצל העולם והצן זה, וצפרשת צהר סיני אציר זה צה"עי סס צעז"ה : (ז) וכי יסבור איש את בתו לאשה. נהנה תורה רשות לאצ למכור את צהו כשהיא קטנה. לא תצא מצאת העבדים. לא תלא כלאת העצדים ככעניים סיולאים צסן ועין, צכ"מ שמלינו עצדים או עצד ואמה קחס צכעניים הכי מדצר שהרי צעצרי מפורס הוא כי הקנה עצד עצרי, ואזמרה זו על הארון סאס צא להוליה מרשותו צסן ועין שהוא עוצר צלאו זה אלא סיס לו לסלס לה דמי סן ועין והשאר אללו ליעוד עד הזמן :

(ח) אם רעה בעיני אדוניה אשר לא יעדה, להיות לו לאשה. כתב הרמב"ן ז"ל כי הקונה צה ישראל לקחת לו לאשה יקנה אותה והיא מיועדת לו מן הקחס ועמה אס לא יחפון צה והפדת האצ הכזכר כי אקור לו להכימה עוד ציד הארון מעת שאמר לא חפלתי לקחתה, ולא יכול למכרה לעס ככרי והיא מוכיעה לגמרי מן הנכרי שלא ימכור את צהו לכוחי לספחה שאע"פ שהתיר הכי זה צעצד עצרי סכאמר וכמכר לגר תושב עמך, וצא הכי לצאר שלא יעשה כן צאשה. לפי שלא יצאו הכותים לצלצל צצנות ישראל וזהו פסוקו של מקרא שלא ימכור אדם את צהו לכוחי לספחות ע"כ.

בבגדו בה. הוא צוגד צצחו אס ימכור אותה זולתי למי סיוכל ליסא אותה לאשה. ובספחה קדושין פרק קמח כחלקו ר' אליעזר ור' עקיבא צמלה זו של צצגרו צה זה מצין מלסון צגידה וזה מצין מלסון צגד ר' עקיבא סצר יש אס למקרא כיון ספרש עליהו עליה סוב אינו רשאי למכרה ור' אליעזר סצר יש עס למסורה, הצין ר' עקיבא מלה צצגדו מלי צגד ממש כמו (צראשית ל"ט) ותחפסיהו צצגדו, ולכך אמר כיון ספרש עליהו עליה והס הקדושין כענין סכי (רות ג') ופרשת כנפיך על אמתך, שאילו היה מלסון צגידה היה הכי ראוי לומר צצגדו צקומץ חטיף אצל הוא לסון צגד ועליה, ומס"א צה כמו עליה כלסון הכי (כחמיה צ') הנהמה אשר אכי רוכב צה שהוא

כמו עליה, ורצי אליעזר הבין מלת צנגדו מלסון בגידה ואעיפ סלא אמר צנגדו צקמין חעיף. ואמר צנגדו צחיר"ק תחת הבני"ח מלסון בגידה הוא ולסון מקור הוא כמו (ויקרא כ"ו) צעברי לכם מעה לחם, ולכך הזכיר לסון זה שהרי לסון בגידה לא מלאכחו כי"ח צבי"ח, והוא סכי (מלאכי ז') אשר חתה בגדתה זה וכי (סס) וצאשת כעוריק אל יבגוד וכי (הושע ה') זה' צגדו כי צכיס זרים ילדו, ור' שמעון סבר יס אס למקרא ולמקורה ודרסינן כלהו צלסון צגד וצלסון בגידה: ובפרש וכי ימכור איס חת צחו לאמה חמר הקצ"ה לישראל צת אחת היחה לי ומכרתיה לכם לאמה סאין אחס מוליחין אותה חלה: מצושה צחרון, לא חלה כלחת העצדים כהגו זה כצוד סעציהס חותה מחללי סכא' (תהלים ס"ח) עליח למרוס סצית סצ"י, אס רעה צעיכי חדכיה אס ישראל רעים סאיכס מקיימים חת חחורה והפדה חלצ כלוי, חסתלק הסכיכה מהס והרי צמיח לעס ככרי לא יעסול למכרה לא כחכה לאומה מחוסי"ע חלה לישראל וישראל צוגדים זה: (ע) ואס לבנו ייערנה. אס רלה חלדון ליעדה חין לריכין קדושין חמרים חלה כסף קנייחה וחומר לה הרי חת מקודשת לי צכסף סקצל חציק צדמיק ואס לא רלה ליעדה לעלמו חלה לצנו כמשפט הצכות יעשה לה סיתן לה חלדון מעלו כמהר הצחולות כי צת ישראל היא וחלדון צמקוס חציה, והכי לוח צזה כמו סלוה צהענקה והכל הוא חקד מחת הקצ"ה. או יהי' צאורו כמשפט הצכות יעשה לה ומה הוא מעפט הצכות כי אס יקח אשה חחרת על חמה עצרית סחרה כקותה ועוכתה סל זחת לא יגרע. ורשיי ז"ל פירש סחרה חלו מצוכות כקותה כמשמעו ועוכתה חסמי"ס, וחפס עליו חרמצי"ן צפירושו וחמר כי מה סחמרו צכתוצות חאי. חנח סבר מצוכות דאורייתח הוא דחניח סחרה חלו מצוכות וכה"ח (סס ע"ח) וימער עליהס כעפר סחר צודחי דצרי יחיד הס והעולה מקובית חגמרח דמוזכי חקיננו לה רצנן וחין דצר חורה, וע"כ פירש הוא ז"ל סחרה זה קרוב צטר כי סחר צכל מקוס צטר הדצק והקרוב לצטרן סל חרס מלסון (ויקרא י"ח) סחר צטרן ודרז"ל (סס כ"ח) כי אס לסחרו זו חשתו והוא כענין (צרחסית צ') ודצק צאשתו והיו לצטר חחד, והנה סחרה קירצ צטרה, וכקותה כקות מעתה

כמו סכא' (סמות כ"צ) כי היא כקותה לצדה וגוי צנה יסכצ, ועוכתה הוא עתה סיצח חליה לעת דודים וזהו מעפט הצכות, והעעס לא חסיה חחרת יוסצת לו על המעה לפי כצודה והיו סס לצטר חחד וחחת עמו כפלגס יסכצ עמה צדרך מקרה ועל חחרן כצח אל חשה זוכה, וכן חרז"ל סחרה זה קרוב צטר סלא ינהוג זה מנהג פרסיים סמשמסיס מעותיהן צלצוסיחן, כי דרך סכתוב צכל מקוס להזכיר חמשכצ צלסון כקית, ושלשה עניכיס חלו הס לחרס עס חשתו צחצורה, ויהיה חמוכות ומלצוסי חשה חקנה מודצרי סופריס, ואס סלש חלה, כלוי היעוד לעלמו או לצנו או סיפדכה חלצ כמו סכי והפדה, וילחה חכס חין כסף כלוי כי כיון סלא כעשה זה חחת מגי ונכסחרה חללו צחורה חמהות, וילחה חכס חין לו רשות לחצ למוכעה וכ"ס חלדון סאיכו רסחי לעכצה לכך כתיב וילחה חכס, וחית יס על חלדון לומר לחציה חן לי מעוסי וחלה לכך חומר חכס, וחית יתן לה חלדון מסלו, ח"ל חין כסף כלוי חין לה עליו כסף שהרי לא כסחה מכלחן סכיכו חמה קוכה עלמה צסימכין: (יב) סכה איש ומח סות יוסת. חחר סהסלים דין עצד עצרי סהחחיל צו. כנגד דצור. חלסון סצלוח חלסון סחחיל צדין הרליחה כנגד דצור חלסון סצלוח סכי, ומפני ססס חזסיר ולא עכס צח עתה ופירש העונס וחמר חכה חיס ומח מוח יומח וזהו צמזיד: (יג) ואשר לא צדה, צקובג. וענין לא לרה סלא חזיר צדצר ולא היה לודה חת כפסו לקחתה, והחלהיס חזמין לידו סחרנו מפני סכצר כחחייב חריגה מעון חחר ולכך חזכיר חלהיס כלוי צמדה"ד וז"ס סחמעיה (מעלי י"ג) ויס כספה צלח מעפט כלוי צלח מעפט מחוחו עון חלה מחמת עון חחר סכתחייב צו כצר. וכבר חציחו רז"ל מעל על זה צככי ככ"ח חחד חרג חזיר וחחד חרג סוגג וסקצ"ה חזמנן לפוכדק חחד זה סחרג סוגג עולה צקולס וכופל על חוחו סחרג חזיר וחורגו כחלה זה סחרג חזיר כחרג וזה סחרג סוגג גולה ועס"ח חכה חיס ומח כדי סלא חצין חיס ולא קען לכך חולרך לכחוב צמק"ח (ויקרא כ"ד) וחיס כי יכה כל כפס חרס חרי סיחצחר מזה חפי" קעניס, וח"כ למח כח' חיס לחוליה חת סכסלים: ושמחי לך כקום. כלוי מקוס חיוחד. צמדצר סיחיה קולע חרולח צקובג וזה מחנה לוי"ה.

וילחה

רבינו

משפטים כא

בחיי

קסא

ויראה לי כי ע"כ הזכיר מלה לך צדין הזה ונשא"כ
 צטאר הדיין כנגד משה שהיה משצט
 לוי: (יד) וכי ייוד איש על רעהו להרגו צאורו
 והרגו, והולרך הכי להזכיר לסון בערמה צדין
 הרליחה לפי שכל מי שירלח את חברו צמוד
 הוא מערים צדצר לצקס טעה הלריכה לו
 שיעשה כן צידים ועוד שהוא מושך כח מן
 הנחש הערוס שהחטיח את הוה שממנו כולד
 קין המרלח הרחשון ולכך קוראים החכמים לכל
 המערים צחטח רשע ערוס והוא שאומרים תמיד
 חיזהו רשע ערוס, ונקרא צלסון החירה רשע
 רע טכא' (ישעיה י"ג) אוי לרשע רע לפי
 שהוא מושך כח מן הכח ההוא שנקרא רע
 שהוא נפש לגבל מאדים אשר ממש תפתח
 הרעה על כל יושבי הארץ, וכן כוכב מאדים
 נקרא רעה צלסון הכחוצים וכצר הזכרת: זה
 צסדר צא אל פרעה: מעם מובהי תקחנו, יאמר
 הכי אל"ל אס כס אל אחת מערי מקלט שהזכיר
 למעלה וטמתי לך מקום טמוליאין אותו ממש
 אלל אפי' הלך והחזיק בקרכות המוצח כיוצא
 דכי (מ"א צ') ויכס יואצ אל אלל הי ויחזק
 בקרכות המוצח, מוליאין אותו ממש והורגין
 אותו, וזה צאמת מדיכי היושר ומכלל מקיס
 ומשפטים לדיקים טאפי' זה שהיה חושב להיות
 כעזר צהקצ"ה או צמוצח המיוחס לו כיון שהוא
 רולח ונחחייצ מיתה לוח הכי להוליאיו ממש
 ולמקרו ציד צעל דינו ואין ראוי לחמוול ולרחם
 עליו כי הרחמנות צמקיס הזה אכזריות הוא
 על הכצראים, ורשיי ז"ל פי' מעם מוצחי אפי'
 כהן ועוצד עצודה, והוא מדרש רז"ל, ומה
 שהחזיק יואצ בקרכות המוצח כצר ארז"ל צמקי'
 מכית פרק אלו הן הגולין טעעה שהיה סצור
 טקרכותיו קולטות ואינו קולט אלל גגו טכא'
 מעם מוצחי ולא מעל מוצחי והוא חפס בקרכותיו,
 או שהיה סצור כי אין הכי מדצר אלל צהורב
 צעדים וצהתראה ועפי' צי"ד וז"ל תקחנו למות
 ואין מתיחין אלל צעדים וצהתראה אצל צנהרג
 עפי' מלכות היה סצור שיהא קולט, ויש לומר
 מעם מוצחי שיחזור על העד ולומר טאס היה
 העד עומר ומקריב על גבי המוצח ממש תקחנו
 למות להעיד עליו, ויש לנו ללמוד מכאן כי
 כליון הרשעים והכרתתם מן העולם ועטוח צהם
 משפע כצחר להי מוצח: (עו) ומכה אביו ואמו
 מות יומת, הכאה טיש צה חצורה טילל ממנו
 דס כענין טכי (מ"א צ') ויכהו האיש הכה

ופלוע, והכונה חציו או אמו וכן (דצרים י"ז)
 ויעצד אללים אחרים ויטתחו להם וגוי ולטמט
 או לירח וגוי, אינו מטתחו ציחד אלל לטמט
 או לירח או לכל לבח השמים, ומיתה זו מיתה
 חנק טכן צארו לנו רצותינו זיל מיתה האמורה
 צתורה טתס זו היא מיתה חנק:
 (עו) וגונב איש ומכרו, וזה טככס הכי הזה
 צין מכה ומקלל כי הגאוף רצינו סעדיה
 ז"ל לפי טרוצ הנגנבים הם קטנים וכטחורין
 אחר זמן איכס מכירים אצ ואס ומכין ומקללין
 אותם והכס הגונב קצה הוא טמכה ומקלל
 וע"כ ראוי סיחויצ מיתה, והרמב"ן ז"ל כי צזה
 כי סמוך גונב למה לפי טמיתה טניהס טוה
 והיא מיתה חנק וע"כ הולרך לומר ומקלל חציו
 טמיתהו צסקילה טכן כי (ויקרא כ') חציו
 ואמו קלל דמיו צו וכל מקום טכא' דמיו צו
 אינו אלל צסקילה טכא' (טס) צאצן ירגמו
 אותם דמיהס צס, ומה שהחמירו יותר צמקלל
 מן המכה שהעניטו הכי צסקילה שהיא החמורה
 מארצע מיתה צ"ד, לפי סיותר מלוי מי טיקלל
 חציו ואמו מני טיכה אותם והעצירה כפי
 מליאותה תמיד לריכה יסור גדול, או מפכי
 טיש צקללה חטא גדול יותר שהוא צהזכרת הי'
 יח', והנה לריך להעניטו על חטאו צאציו
 וצאמו ועל אשר נטח טס אלליו לפטע וחטאת
 עכ"ל, ויש לומר צמה טככס הכי הזה צכאן
 כדי להגדיל אטמת גונב נפט ולסודיע חומר
 האיסור טצו כי הוא חומר כמכה ומקלל חציו
 ואמו ולכך הוטס צאמלע צין המכה והמקלל
 וכן צעטרת הדצרות הכניטו הכי, צין הכאוף
 ועדות הסקה, ואילו לא הזכירו הכי כי אס
 צאחרונה אחר מכה ומקלל היה נראה שהוא
 עון יותר קל מן המכה והמקלל ולא היה יכול
 להקדימו כי כצר התחיל צדין הרליחה מכה
 איס ומת, והולרך לקדר אחריו מכה חציו
 ואמו והכס לגודל העון כעכשו עליו האחים
 צעטרת הרוגי מלכות, ולא יחעלס מוך עכין
 כפל המיתה ממה טכחצתי צמקי'א: ונמצא בידו,
 פרט למלוי צידו כגון צנו וחלמידו או סמוך
 על טלחנו טלא יחחייצ מיתה צהס אס מוכרן:
 (יח) באבן או באגרוף, צאור אגרוף היד טיתקצלו
 צה האלצעות והוא לסון רז"ל אגרופו טל
 צן אצעיחה טל צית דוד צעלי אגרופין הי'
 והכי הזכיר טתי הכאות אחת קטה ואחת קלה
 לא חמית על הרוב לומר כי צטתיחן לריך
 אומר

אומד וחוצצין אותו אם ימות כגון שהכהו על כפשו מות יומת רולח הוא ואם לא ימות יסלם שנת ורפוי, ופי' הכי כי כאשר יחזק המוכה והוא מההלך המיד בחוץ צסוקים וצרחויות על מצענתו כמשפט החלושים שנהרפאו מחולי ונקם המכה ולמד שאפי' פסע צנפשו ומת צחולשתי אחיכ לא יומת ודבר הכי זהוה כי המוכים שפלו למשכב לא יתהלכו בחוץ עד שתחיה המכה וילאו מידי סכנה, וזה טעם והההלך בחוץ כי אם יקום והההלך צצית על מצענתו לא ינקת. ובמכילתא אם יקום והההלך שומע אני צציתו מיל בחוץ אי בחוץ שומע אני אפי' מהכוונה מיל אם יקום, וגם זה ככון מאלד שיאמר הכי אם יקום ומשכבו לגמרי והוא מההלך המיד צחולות שלא יחזור למשכבו צבואו מן החוץ כמכה המתכוונים לעי' שהוא חלוש וכמען על מצענת ונקת המכה, והכלל כי כיו כעין משל זהוה והדין הוא שיאמרוהו לחיים וזה שתי' על צורייה, ואמר רק שנתו יתן ורפא ירפא ולא אמר שנתו ורפואתו יתן להגיד שיתן הסכר לרופאים וירפאו אותו ולא יוכל לתצוע שיתן לו הסכר והוא יעשה צו דברים אחרים רק ירפא אותו עכ"פ כיכ הרמזין ז"ל: (יע) ורפא ירפא. כל רפואה צצויד לא מלאכותו צכל הכתובים כי' צדגט, וכן (ירמיה כי' א) רפאו את צצל ולא כרפתה אצל צהקציה מלינו צרפה והוא שכי (סס י"ז) רפאני ה' וארפא, וכי (תהלים קמ"ז) הרופא לטצורי לני, (תוסע י"ד) ארפא מצוצתם, (צרחשית כי) וירפא אלהים את אציעלך (סמות ע"ו) כי אני ה' רופאך, והטעם צזה כי הרפואה צצויד איכה אלא ע"י לער ועורח והוא סיכצול הסם או המסקה המרי, אצל רפואה של הקצים צכחת אין סם לער כלל כי צרכת ה' היא תעציר ולא יוקיף עלצ עמת, ועם שארז"ל ורפא ירפא מכלן שכתנה רשות לרופא לרפאות לא אמרו אלא צמכה צצחון שתי' מדבר צה אצל חולי מצפנים אין זה הלוי ציד הרופא אלא ציד הרופא כל צטר אשר צידו כפס כל חי: (כ) וכי יכה איש את עצרו או את אמתו בשבט. עבד ואמה סחס הזכרים צכי צכנעניים הרי מדבר ועוד הרי הוא צפירוש כי כספו הוא. והרמב"ן ז"ל פי' כי הזכיר צצצע צלסון ידיעה לפי צדרך מוסל וארון להיח צידו צצע, והזהיר כי לעי' שהוא צצע מוסר וכענין שכי (מעלי כי' צ) שצע מוסר

ירחיקנה ממנו ואינו מקל יד יסמר ממנו ולא יכה צו אפי' העצד הכנעני מכה צלתי סרה וזה טעם חחת ידו שהיה מכה רצה עד שפתי, ואמר נקום ינקם ולא הולרך לפרס עשפטו צפירוש אצל אמר שלא יפטר צעצור שהוא כספו רק נקם ינקם כנקמת כל מכה איס ומת שאמר צו מות יומת, וצאור נקם ינקם חיוצ מיתה צקייף כענין שכי (ויקרא כ"ו) חרצ נקמת וגו'. ורבינו חכאל ז"ל פי' מה שהוליאו צלסון נקמת לפי שהארון כחכיון להמיתו כשמת חחת ידו וצא לו צדרך ערמת כחדם הרולה להנקם מחויצו אצל לא שימיתנו, וכיון שהיתה כונתו להמיתו לכך הוליא הכי מיתה הארון צלסון נקמת כלוי אף הארון נקם ינקם: (כא) אך אם יום או יומים יעסוד. אלו הזכיר הכי יום צלצד סיינו מציינים יום של תורה שהוא לילה ויום כיום של מעשה צרחשית שכי צו (צרחשית אי) ויהי ערב ויהי צקר, אצל הוקיף יומים כלוי יום שהוא כיומים, והכונה צזה סיוקח מצכי ימים וזהו מעת לעת, ולפי צצנתחלת אמר ומת חחת ידו והיה צמצמע שימות צעת הכחתו מיד, שצ לצאר שאם עמד ציום שהכחה על רגליו או אפי' לא היה יכול לעמוד כלל ציום שהוא ועמד ציום המחרת יפטר הארון, אצל אם לא עמד כלל חייצ לעי' שמת ציום הסכי דעת חחת ידו קרינן ציה, ולא הזכיר עמידה ציום השלישי, כי כיון שחיה שלשת ימים פטור הוא דלא קרינן ציה ומת חחת ידו. ויש לצאול מדוע לא הזכיר צכאן דין האצ המכה אה צכו מכה אכזרי ומת חחת ידו מה דינו ומת עוכסו, והתסוצה צזה שאין הדבר מלוי שיחכיון האצ להכות את צכו מכה מות, אצל הארון סיכעיסהו העצד צדבר גדול והכחו מכה צלתי סרה מתכוין להמיתו, אך אם יום או יומים יעמד כי הוכיח סופו על חחלתו שלא היתה כונתו להמיתו לא יוקם כי כספו הוא ואין אדם מתכוין להפסיד ממונו ולהמית עצדו שהוא קנין כספו: (כצ) ונגפו אשה הרה. לא היו מתכוונים לה, ולא יהיה חסון צאפת. כאשר ישית עליו בעל האשה. ולא כאשר תסית עליו האשה לפי שאין לאשה חלק וזכות צולדות שאעי' שהזכיר ילדיה אין הכוונה שיהיו סלת אצל הס פקדון אללה כחדם המפקיד צרשות חצרו פקדון כל סיכא דאיתיה צרקותיה דעריה איתיה ולפיכך יס לו לקלוצ הדמים כסלו וסיפנט החוצל כפי

דצרו, ואם היה כותן עונם גדול יותר מחד
דמיהם לכך אחר וכתן צפליים כלוי לפי ראות
עייני הדיינין, וכן דרשו צמכילתא כאשר יסית
עליו שומע אני כל מה שירלם מיל וכתן צפליים
ואין פליים אלא דיינים: (כג) ואם אסון
יהיה באשה, ונתת נפש תחת נפש. כחלקו רז"ל
בזה יס מהם חומרים נפש ממש שהרי רולח
הוא שהרג את האשה ואע"פ שלא כתבין לה
חייב, וי"א ממון שלא כתבין לה וכתבין להרוג
את זה והרג את זה פטור. ובמדרש של ר'
שמועין בן יוחאי ראיתי כי יכלו אנשים זה
מיכאל וסמאל, ונבפו אשה הרח זו כנסת
ישראל, וילאו ילדיהן בגלות, ענוש יענש קמאל,
כאשר יסית עליו צעל האשה, זה הקצ"ה שחא'
וכתן צפליים: (כז) עין חחת עין. קבלת רז"ל
בזה דמי עין ולא עין ממש, והראיה מה
שהזכיר למעלה רק שצחו יתן ורפא ירפא ואם
כעשה באיש אשר יכה את רעהו כאשר עשה
בו מה ישלם אח"כ והוא גם הוא לריק שבת
ורפוי ועוד כי זה שהוליא עין חצרו אילו
עשינו לו כן והוליאנו את עינו לא כל העצמים
שוים ואולי הסני יומת בהולאת עינו מפני
שטבעו רק מן הראשון והחורה אמרה עין
חחת עין ולא עין וכפס חחת עין וא"כ אין
בזה השואת היושר והמשפט לכל טבעי בני"א
זולתי בדמים, ועוד הכי שאמר ואיש כי יתן
מוס צעמיתו כאשר עשה בן יעשה לו שגר
חחת שגר עין חחת עין שן חחת שן כאשר
יתן מוס באדם בן יתן בו אי אפשר שיתקיים
הכי הזה אלא כפי קבלת רז"ל בדמים ולא
כעילת אצר ממש לפי שא"א לאדם לעשות
חצורה כאותה שעשה לו חצרו באורח וצרות
ובעוונק ולא יתכן לו ללמלם ואם יעשה פחות
או יותר לא קיים כאשר עשה בן יעשה לו,
אלא מכאן שאינו ממש אלא דמים כדמי מה
שעשה לא פחות ולא יותר, ויש לשאול היאך
נקיים הכי כאשר עשה בן יעשה לו אם לא
צעטיית חצורה ממש שהרי הוא חצורה עשה
ואם זה שעשה חצורה הוא חייב לשלם דמים
היאך יתקיים כאשר עשה בן יעשה לו.
ויש לומר כי פירוש כאשר עשה בן יעשה לו
כאשר הרע בן ירעו לו, והראיה מדברי
שמשון שאמר (סופטים ע"ו) כאשר עשו לי
כן עשיתי להם והלא הם גזלו את אשתו והוא
שרף את תבואתם והרי מעשה שלהם לא היה

כמעשה שלו אלא ודאי כיון שהרעו זה לזה
כאלו הסתלמו הגמול, וכן מלינו בדברי הנביא
שמחנצח על עשו (עוזריה) כאשר עשית יעשה
לך גמולך יסוב צראתך כי כאשר שחיתם על
הר קדשי, והא למדת מן הדעת ומן הכי
ומדברי חכמים שאין פירוש עין חחת עין עמש
אלא דמים, כי כרצו חננאל ז"ל. והנה הכי
הזכיר ז' דברים, עין, שן, יד, רגל, כויה,
פלע, חצורה. שיש בכל אחד דבר שאינו צחצרו
ואי אפשר שכלמור האחד משאר, עין כצרא
עמו אצל שן לא כצרא עמו ואינו מן המנין
של דמי חצרים שיש באדם כי כל אצר ואצר
ממע"ה חצרים יש לו צמר ובידין ועלעות ולפיכך
לא היינו יכולים ללמוד שן מעין שאין השן
מכלל החצרים אלא שהוא מכלי העחינה וכן
צכולן: (כו) וכי יכה איש את עין עבדו. מלות
החורה צעד כעניי א"ל צסן ועין, והעעם
בזה מפני שלא נשתעצדו אלא צסן ועין שחא'
וירא חס חצי כנען את ערות חציו ויגד לפני
חציו צחן ראה צעיניו והגיד צפיו וכתקלל
על זה חרור כנען עמד עבדים יהיה לחציו
וכיון שלקו החצרים החוטאים כפטר הנוף
מעונש עבדות, וארז"ל וסחתה עד שיכין לסחתה
אצל כתבין לרפאותה והסחיתה אין עמד יולא
בה לחרות, וקדור הפרטיות מן וכי יכה איש
את עבדו כי התחיל מרליחת העמד שחא'
חצורה ואח"כ כי וכי יכלו שבו דין הולדות
שהוא קל מזה שלא ידע אדם אם ילליחו,
ואח"כ צדין חצרי הישראלים וזהו עין חחת
עין ואח"כ צדין חצרי עבדים כנעניים שהוא
הקל שצכולן ומשם ואילך צמטפטי הנהמות
ובנזקיהן והכל צקדר ככון ובהסגחה גדולה:
(כח) וכי יגח שור את איש. הזכיר באדם לסון
נגיחה אצל צנהמה צפור שהמית שור
הזכיר נגיפה ואמר וכי ינוף, וארז"ל בצצא
קחא אדם דלית ליה מזלא הזכיר בו נגיחה
כלוי שעשה צמכתוין ובהסגחה פרעית, צהמה
דלית לה מזלא הזכיר בה נגיפה כלוי צדרך
מקרה: סקול יסקל השור. אין מיתת הסור
לקחת הדין מן הסור אלא לקחת הדין מצעליו
כדי שיזכר צמיתתו ואם לא יזכר הרי הוא
יודע שיפקיד ממונו, זהו ע"ד הפסע והוא דעת
הרמב"ן. אמנם יש דעת אחרת כי שור שהמית
את האדם וה"ה חיה ועוף שהמיתו עכ"פ נקטר
בו הכח שנקטר צמחט הקדמוני ולכך המעילו
חכמים

חכמים עמם הדבר לנגיחת הסור מנה שאתרו
 צמם' העניח ריש פרק סדר העניות דאמר
 שלטה מתיס ציוס אחד אין זה דבר, צלטה
 ימים צזה אחר זה הר"ז דבר, וכן צסור אס
 נגח שלטה פעמים ציוס אחד אין זה מועד,
 שלטה פעמים צלטה ימים זאח"ז הר"ז מועד
 סכא' ואס סור נגח הוא מתמול שלטום דברי
 ר' יהודה, ופליג עליה ר"מ דאמר רחק נגיחותיו
 חייב קרב נגיחותיו לא כ"ס ואעפ"כ קיי"ל
 כרבי יהודה, ואמרו עוד שהסור צימי כיסן
 הסעון מרקד לו צין קרכיו וידוע כי הוא מוסף
 כח מעד"ד שכי' (יחזקאל א') ופני סור מהשמאל,
 ומעשה עשו חכמים צתרכנוול שהרג אה הכפס
 והציאוהו לב"ד וסקלוהו ודבר הכתוב צהוה
 כשהזכיר סור אצל היה לסאר צ"ח. וכבר ידעת
 כי צזון התלמוד היה הסעון מתדמה ומתראה
 לעיני הצריות עד שהולרכו לצקס רחמים סיתעלס
 מהס: (כט) והמית איש או אשה. דרז"ל שהכי'
 הזה מופכה הוא להקיש ולרזן ממכה גזרה סוה
 לכל הכזקין סצחורה אחד האיש ואחד האשה
 ואע"פ שאין אכו דכין עכסיו דיכי קכסות מ"מ
 אי חפס לא מפקינן מיניה, ומשמתינן ליה
 להסוא נצרא דקצע סיזקא צציהיה מדרי' נחן
 מנין סלא. יגדל אדם כלצ רע צחוק ציתו שכי'
 (דברים כ"ג) ולא חסיס דמים צציתך, וארז"ל
 צציק האי מאן דצעי למחוי הקידא לצדקה
 צמלי דכזקין, הקידים הראשונים היו קוצרים
 קוליהם וזכוכיותיהם צחוק סדוחיהם ומעמיקים
 להם ג' טפחים כדי סלא חוליאס המחרטה,
 ומעטה צאחד ססיה מפכה אצנים מציחו וזרק
 אחס צרהיר א"ל זקן אחד ריקא מפני מה
 אהה מפכה ממקום שאינו סלך למקום סלך
 לגלג עליו אותו האיש לימים הולרך האיש
 ומכר ציתו ונתקל צאותן האצנים מיד הזכיר
 דצרו סל אותו הזקן אחר יפה אחר לי מפני
 מה אהה מפכה אצנים ממקום שאינו סלך
 למקום סלך וזסהיכ (קהלת י"ג) וזכור אה
 צוראיך צימי צחורותיך: וגם בעליו יומה. אין
 זה צדיכי אדם סחרי ארז"ל על לציחחו אהה
 הורגו ואי אהה הורגו על לציחח סורו אלא
 צידי סמים הוא כלסון (צמדבר ג') והזר הקרב
 יומה, (ויקרא כ"ג) ומתו צו כי יחללוהו ספירושו
 צידי סמים: (ל) אם כסר יושח עליו. אין אס
 זה ספק אלא חוצה כחו (סמות כ"ג) אס כסך
 חלוה, וכל כסר הוא כפרה בענין הקרצנות

ואין כופין אותו לצא לצ"ד לחייצו צכך ואפי'
 אס חייצוהו אין ממשכנין אותו: ונתן פדיון
 נפשו ככל אשר יושח עליו. מלמד שאס נחן
 ככל אשר יושח עליו פדיון נפשו הרי הוא כלול
 סכא' (איוב ל"ג) פדעוהו מרדת סחה מלאתי
 כופר, וזה הדין צחייצי מימה צידי סמים כגון
 זה סלא הרג אלא היה קצה לסורו סחרג צסלא
 סמרו יס לו פדיון, אצל ההורג אין לו פדיון
 סכא' (ויקרא כ"ז) אך כל חרס אשר יחרס מן
 האדם לא יפדה מות יומה: (לא) או בן ינח
 או בת ינח. לפי שהזכיר צחללת הפרטה וכי
 ינח סור אה איה או אה אסה סומסמעס גדולים
 הזכיר צכאן סאפי' נגח אה הקטנים כמעטע
 הזה יעטה לו שהסור יקקל וגם צעליו יומה
 צידי סמים: (לב) אם עבר ינח השור או
 אמה. כנעניים הם כסף שלשים שקלים. אפילו
 עמד כוקצ מרגליות אפי' עמד מוכה סחין:
 (לז) כי יגנוב איש שור או שח ומכחו או סכרו.
 ע"ד הפסע העצירות סהן מלויות יותר
 צהן הוא ראוי להגדיל העוכס יותר, ולפי
 שהחורה חייצה לגכצ לסלס חסלומי כפל ע"כ
 מחייב לגכצ מן הצחמות הדקות סהן מלוויית
 חון למדינה צסדות וצמדצרות לסלס כפל
 הכפל וזהו וארצע לאן חחה ססה, גם הצחמות
 הגקות הגכצה מלויה צהן יותר לפי שא"א לרועה
 להעצירן לפכיו כאשר צדקות, וע"כ החמיר
 צגכצחן יותר והוקיף אחד ואמר סמעס צקר
 יסלס חחה הסור, כן כתב הרמב"ם ז"ל. אבל
 רז"ל צארו לנו צזה סכי פעמים אמרו כי מה
 שהוקיף עוכס צגכצח הסור יותר מפכי שהגכצ
 הרכיב ססה על כחפו וכדי צזיון צזה מה סאין
 כן צסור סהלך צרגליו, והוכיחו מזה גדול כצוד
 הצריות סדוחס אה לא מעטה סצחורה הקצ"ה
 חק על כצוד הצריות, וצסור סצטלו ממלאתחו
 מה סאין כן צסה החמיר צו הכתוב יותר,
 והוכיחו מזה גדולה מלאכה, ומה סחייצה חורה
 לגכצ סיסלס פי סכים ואין הגזלן מעלס אלא
 קרן, כצד נחכו רז"ל טעס צזה לפי שהגזלן
 ססוה אה העמד לקוכו אצל הגכצ חלק הכצוד
 לעמד יותר מקוכו סכאמר (יסעיה כ"ט) הוי
 המעמיקים מה' לסחיר עלה וסיה צמחטך
 מעסיהס ויאמרו מי רואכו ומי יודעכו וכתיב
 (תהלים ל"ד) ויאצרו לא יראס יה וגו': וע"ד
 המדרש כי יגנוב איש סור או סה וצצחו או
 מכרו, לפי ססור גכצכו ועסיכו עגל לפיכך

חמשה בקר יסלם תחת הסור שלחנו תחתיו
 שמתו אבותינו עליו צמדצו, וארבע לאן תחת
 הסה תחת סגכצנו ליוסף היינו די מאות שנה
 משועצדים צולרים ומלכו צנו די מלכיות, ע"כ
 לשון המדרש. ומה שמתו אבותינו עליו צמדצו
 כראה שהזכיר כן על אוחם שנהרגו ע"י צני
 לוי שסיו כשלשה אלפי איש וכן צמגפה ע"י
 הקציה, אבל מפני שהזכיר תפקד חמשה כ"ל
 כי ה' עונשין קצלו עליו תחת הסור ואלו
 הם, הריגה צסיף ע"י צני לוי, מגפה ע"י
 הקציה סכא' (שמות ל"ב) ויגוף ה' את העם,
 הורקה פנים ע"י מטה סכתיו לצודקן כסועות,
 חורצן צהמ"ק סכא' (יחזקאל ט') קרצו פקודות
 העיר, ולשון פקודות הוא כנגד הלשון שהזכיר
 צכאן (שמות ל"ב) וציוס פקדי ופקדתי ולכך
 אמר פקודות זכירה לדורות כי אף על פי
 שאין הקדוש צרוך הוא פוקד הפון הרי הוא
 נזכר צכל דור ודור, וצפסוק פוקד עון אבות
 אצאר זה צעזה"י:

כב (א) אם במחרת ימצא חנוב. לי צמחרת
 סחחר צחסך צתים. אין לו דמים.
 אין לו חיוצ מיתה למי סימיתנו שהרי צודאי
 כיון שהוא ככנס צלילה על עסקי כפסות צא
 שאם יעמוד צעל הצית כנגדו להליל עמונו
 הרי הוא סורגו לצעה"ב: (ב) אם זרחה השמש
 עליו. כלוי סככנס סס ציוס או סכתעכב סס
 עד הצקר שהחפסעה השמש צעולם. דמים לו.
 חיוצ מיתה יס לכל מי סימיתנו לפי סלא כמלא
 סצא על עסקי כפסות וצודאי לא יחרוג סכצו
 הוא יודע שהכל יודעין צו ויתפסוהו להריגה,
 והזכיר צלי כקצה אס זרחה השמש ולא אמר
 אס זרח כי כן דרך הכי להזכיר צלסון כקצה
 כטרולה לדצו צזמן שהשמש מחפסעה צעולם
 ומחרחנה צרוח חללו. וכן (סוואל צ"י י"ב)
 לעיני השמש הזחה, וכשהוא מתחיל לצרוח ורולה
 ללאח ולהתכולן צזהרו כקרא צלסון זכר צלסון
 (צראשית ל"ב) ויזרח לו השמש, וכי (סס י"ט)
 השמש ילא על הארץ, וכי (תהלים י"ט) יסיס
 כגצו לרוץ אורח, וע"כ הזכיר צכאן צלי כקצה
 יאמר שאס החפסעה השמש צעולם שהוא יודע
 סיחפס ולא יוכל להכלל מידס דמים לו למי
 סימיתנו ויס לו לסלס מה סגכצו, אס אין לו
 וכמכר צגכצו: (ז) מישב שדהו ופיטב כרמו
 ישלם. הוכיחו רז"ל מכאן הכזקין סעין להס מן
 העדית שאס היית אומר צציוכית או צצורית

יהיה כל אחד ואחד נוזל את חצרו עדית שלו
 ויסלס מן הסזורית או מן הציוכית, לכך אמרס
 חורה מיטב שדהו ומיטב כרמו יסלס סיחחייצ
 לסלס לכגזל מן העדית שלו, כדי שיאמר מפני
 מה אני נוזל וחומס למחר צ"ד יורדין לככסי
 וכוטלין שדה כאה שלי וסומכין על זה סכתוב
 צחורה מיטב שדהו ומיטב כרמו יסלס, וזה
 ססכינו הכזקין סעין להס צעדית וצעל חוצ
 צציוכית וכחוצה אסה צצורית, דין צעל חוצ
 סיח"י כפרע מן הסזורית מהית סכא' (דצרים
 כ"ד) צחוץ תעמוד והאיס אסר אתה כוסה צו
 יוליא אליך את העצוץ החולה מה דרכו סל
 צעה"ב להוליא פחות סצכלים, אבל חקנו חכמים
 סיח"א כפרע מן הציוכית שאס תאמר מן הסזורית
 חכעול דלת צפני לוויין, כחוצה אסה צצורית
 מה עעס סיזמר עמה ססאיס רולה ליסא אסה
 רולה ליכשא: (ה) כי חצא אש מעלמה. שלם
 ישלם המבעיר את הבערה. סעי שהצעיר את
 האש היה קצה סאלמלא הוא שהצעיר את האש
 לא היחה האס יולאה מעלמה וסורפת את סנדיס
 או הקמה, ודרשו רז"ל עקרא זה צצא קעא
 על חורצן צהמ"ק סכי סס (ישעיה ס"ד) צית
 קדסנו ותפארתנו אסר הללוך אבותינו היה
 לסרפת אס ואכו גרמנו סקלקלנו והצעיחנו
 הקציה סיסלס כאלו הוא הצעיר את הצערה.
 (ו) כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים, דרז"ל
 די סומרים הס סומר חנס סומר סכר הסואל
 והסוכר ודיכיהס מסוכים, ופרסה זו מדצרת
 צס"ח סכן דרך כל אדם לסמור צחנס פקדון
 סל כסף או סל כלים, פרסה סלאחרית כי יתן
 איס אל רעהו חמור או סור או סה וכל צהמה
 לסמור מדצרת צס"ס שאין דרך לסמור צהמות
 סל אחרים כ"א צסכר, וכי ישאל איס מעס
 רעהו זה הסואל, אס סכיר הוא צא צסכרו
 זה הסוכר, ודע כי כלל די סומרים הללו סיח
 פטור על הכל מגכצה ואצדה ואליל צאונסין
 והוא עיטה חסד לצעל סמוון כטרולה לסמור
 פקדונו צחנס, סואל חייצ על הכל צגכצה
 ואצדה ואפי" צאונסין, והוא כועל חסד מצעל
 סמוון וכמו שארז"ל דכל הכאה לדידיה היא,
 ולפיכך צס"ח כל הכזקין הצאים על סמוון הרי סן
 לצעל סמוון ולא לסומר, וצסואל כל הכזקין
 הצאים על סמוון הרי סן לסואל ולא על צעל
 סמוון, סומר סכר וסוכר הרי סס מסוחפים
 צחועלת זה מסכיר צהמתן או כליו לחצרו
 וכוטל

למנוח פכירותו וזה משתמש בהם וכיון שהתועלת
 ציניהם ראוי שיתחלקו חזקין ציניהם, וכזקי
 גבנה ואצדה הרי הן לסומר סכר ולסוכר ולא
 ובעל המזון, וכזקי האוכסין כגון מתי או כסדר
 או כצנה הרי הם של בעל המזון ולא של
 סומר סכר וסוכר, כל חלה דיכי סיוסר ומדות
 סווח וחקים ומשפטים לדיקים: (ז-ח) ונקרב
 בעל הבות אל האלהים, עד האלהים יבא דבר
 שניהם, אשר ירשיעון אלהים. הזכיר זכאן שלשה
 פעמים אלהים, ומכאן דרז"ל אין צ"ד פחות
 משלשה, ולא תמלא זכל דיכין שבפרשה ונתחלה
 הספר עד כאן סיזכיר השם המיוחד כ"א שם
 אלהים, והפעם זזה כי המשפט לאלהים היא,
 אזל זעכין הסבועה הזכיר ה' המיוחד ואמר
 סבועה ה', וזה עבואר לפי שהקו האמלעי הוא
 עיקר הסבועה וע"כ י"ח סבועה לשם המיוחד,
 ומכאן מלח סבועה ספר וא"ו סבועה כי כי הוא
 נגזר משבועה וזה כזר כזכר וכסכה:

(י) אם לא שלח ידו במלאכת דעהו. הכוונה
 בפקדון סומך צירו וכן דעת התרגום זמה
 דמכר ליה חזניה, והול"ח הפקדון זלסון מלאכה
 כי ממנו של אדם יקרא מלאכה וכן כי (זרח"ט
 ל"ג) לרגל המלאכה, והזכיר זה על המקנה וזל
 לגזר שאסור להשתמש בפקדון כלל שאם היה
 הפקדון זע"ח שאסור סיעשה זחם מלאכתו
 ואם הפקדון כלים אסור לו להשתמש זחם כי
 השמוש בכלים יקרא ג"כ מלאכה שהרי הכלים
 עשוין למלאכה להשמיט, ודקדקו רז"ל זגמ'
 זצ"ע זקוף פ' המפקיד ואמרו אם שלח ידו
 חייב כלו' אם כשתמש כלל זו ועשה זו מלאכתו
 כל עיקר ואפי' זלח סכפה דמיו חייב, ושם
 סולקין רב ולוי חד אמר עליחות יד לריכה
 סקרון ומ"ח אינה לריכה סקרון, והעלו שם
 זגמ' שאינה לריכה סקרון ואין לו להשתמש
 זו כלל ואפי' השמיט שאין זו פחה חלח אסור
 להשתמש זו כל עקר: (יז) מכשפה לא חחיה.
 עכין הכסוף הוא חזר דברים חלוקים זה מזה
 וכאשר יחזר אותם הדבריו למטה זה עם זה
 כן יחזרו ויתערבו הכחות אשר לעולה זה עם
 זה וחלח מציניהם פעולה נפלאה נכריה, ואיסור
 כלאים נוטה לזה קלח כי הוא מערבב הכחות
 לעולם אשר הפרוד והרחוק ראוי זחם והחזור
 זחם מויק מאד: וחנה חרטומי מלרים עיקר
 סכנותם היה עכין הכסוף והיו עושים זחם
 דברים נפלאים זדרך טבע, ודרז"ל למה נקרא

סמן כספים סוכמיסים פמליח של מעלה והכחשת
 הסמליח הוא כסאדם עושה למטה הרכבת דברים
 שהם הפך הכחות הפשוטים הנגזרים זתנועת
 הגלגלים וזגזרת עירין שהם נפש להם והם
 הנקראים פמליח של מעלה, וראוי לאדם סיכיה
 העולם סיכתהג כמנהגו וכפי טבעו הפסוע שהוא
 רלון זורחו יחז' סבראו כך ואם תחעסק
 זכספים יס זזה לד סכחטה וכן דעת הרמז"ס:
 אבל דעת רזינו חננאל ז"ל זפירושו זמס'
 סנהדרין זכחיסין נראין כאלו זכחיסין
 ואמר כי אין לכספים פעולה כ"ח עה סיגזור
 הס"י וכעכין סאמר ר' חנינאל לאותה חטה אין
 עוד מלכדו כי ואע"ג דעסקי החם שאני ר'
 חנינאל דנפיש זכותיה סכוי"ח הוא ולא סעכין
 עליה ואדרבי חנינאל חמי זכרן, ואם תסאל
 כיון שאין לכספים פעולה חלח זמקום סהקצ"ה
 גזר למח אסרתה חורה ולמה חייבה מיתה
 למכסף, והעעם מפני סעצר על גזרתו של
 הקצ"ה לעשות מה סמנע ממנו, הסחח מה
 מי סעצר על גזרת מלך זוי"ד חייב מיתה על
 גזרתו של ממ"ה סקצ"ה עאכ"ו, ע"כ דבריו ז"ל,
 ומפני סישראל היו מורגלים זחכמה הזאת כי
 הם סיולחים ממלרים עחה מחדש וקרוב הדבר
 מאד סייעו זכ"ח אחריה ע"כ סולרך סכתוב
 למנוע מהם לאסור החכמה הזאת, וכדי להוסיף
 חומר זדבר לא אמר הכי זכספה מוח חמות
 חלח לא חחיה, כי רלח הכי להחמיר העכין
 זלחו שלח להחיותה כשם סהחמיר זכספה
 עממין ואמר (דברים י"ט) לא חחיה כל כספה,
 והזכיר זכספה לא חחיה ולא זכסף מפני
 סהכספים מלויים זכספים יותר ואין מעשה האוב
 כעשה כ"ח זאטה, ולכך אמר הכי (ויקרא כ')
 ואיש או חטה כי יהיה זחם חוב או ידעוכי,
 וכזר הזכירו זכפרי הכספים כי עכין האוב
 חטה עומדת זקצר הנות על מראסותיו והאיש
 מרגלותיו וכער זחמלע והקסקוס זידו מלללל
 ומקסקס זו, והנה זה סורגל זין סאותות
 זאותם הזמנים זמאד מאד, ממנו נעחק זמקומות
 סלהם ואין זה לאותה חרת ילח להם מן הסרס
 הזה שהוא סורס פורה ראש ולענה: (יע) זובח
 לאלהים יחרם, מפני שהזכיר זדבור סכי על
 ע"ג דרך כלל ולא פירס העונס לכך פ"י זכאן
 כי הוא חייב מיתה כעכין סכי (סס כ"ז) אך
 כל חרם אשר יחרם ען האדם לא יפדה מוח
 יומה, (סס) ואמר יחרם מדה כנגד מדה הוא

רבינו

משפטים כב

בחיי

קסד

זנה למרס סנאי (דברים ז') והיית תרם כמותו וגוי כי תרם הוא ועיב יחרם, ועוד יכלול הזונה והזנה סגס הוא חסור בהנחה, ומה שהזכיר זניה היה להסתחוויה ולכסוף וקטור ולסחר העבודות חבל המכבד והמרבץ והמגפף והמכסק אינו חייב מיתה צללה כדרכה חבל כדרכה אם דרך עבודתה צדך חייב מיתה צדך ענין ואפי' פוער עלמו לפעור, פיי רפיי זיל לאלהים צפתיה הלמוד לאותם שהזכרת עליהם צפיכי לא יהיה לך אלהים אחרים והם המלאכים. ועיד הקבלה מלת לאלהים חרמו קוד הקרצנות וכענין סכי (צמד צר כ"ח) את קרצני לחמי לאסי, ודרזיל יכול לחמי תיל לאסי לאסיים חסם כותנים, ואמת הדבר חבל הכוונה לסם המיוחד וזהו שהזכיר כאן צלתי להי לצדו ועיב תיל אלסן לסמא דהי צלחודוסי: (כ) וגר לא חונה. צלחונת דברים ולא תלחלכו בגלח ממון. צכמה עקומות כחוצ צחורה והזמיר הקציה על הגר לפי שהגר הוא מולא עלמו יהידי צארץ ככריה זלכך כקרא גר מלסון גרגיר הכחלל יחידי צלחם ענף סאילן מצזים אוחו ומריעים לו עיב אמר הסיי אל תחשוב סאין לו מי סירי צ ח ח רי צו כי חני הוא הרצ ח ח רי צו והעושה נקמה צעוסקיו וזהו סכחן עעם וחתם ידעתם ח ח כפס הגר כי גרים הייתם צארץ מלרים, לא חמר וחתם ידעתם ח ח הגר חלל ח ח כפס הגר כלוי ידעתם כי כל גר כפסו ספלה עליו ואין לו למי יסא עיכיו כיל חלי ועיב ארחס עליו כמו סרחמתי עליכם סהייתם גרים צארתי, ולרף חליו חלמנה והיתום לפי סכולן חסוסי כח והצרות מקילין צהם להרע ולהלר אוחס והכה דמעתם מלוים כי סערי דמעת לא כנעלו ועיב לריך חדם להזהר צהם להיטיצ ולהחסקד עמחם צין צגוסו צין צממוכו, וכן הזכיר הנציח (יסעיה כ"ח) חלל פרוס לרעצ לחמך והזכיר עוד (סם) וחפק לרעצ כפסך חס יס לך ליתן לו לחמך חן ואס לאו כפסך סייזמין עלמו להמליח לו קורת רוח צדברים, ועם שהזכיר לסון כל חלמנה חפיי עסירה וצעלת ככסיס מפכי סדמעתה מלוים וכפסה מרה לה: (כצ) אם ענה תענה אותו. יחזור לכל חויל צין סיחוס צין סלמנה סחזמיר עליהם לא חענון, וכל לסון חכי חזה הוא כפול כי כפל סענוי ופלעקה והסמיעה. ויתבן לפרס צום כי דרך צני סעולס ספס עלוצים צאיזם דבר

סייה סיטרו חחרי מוסיעים ועוזרים, והיתום והאלמנה חס חלוסי חכח חין לחס עוזרים ולכך לא יצטחו צלחם כיל צחקניה סחוא עוזר ומוסיע ומגן וצעצור זה יודיע חכי כי חס כעזרים יחר מכל חדם וכענין סכי צהם (מסלי כ"ג) כי גוחלס חזק הוא יריצ ח ח רי צס חחך, ומפכי סדרך הצריות לענותם חמיד כל היום לכך כפל סענוי, וסיה רחר סיחמר חס ענה חעכה אוחס ליחוס ולחלמנה סחזכיר וחמר חוחו להזמיר סלל לענות חחד מהס סעס חמר סעס, סחס יעסה בן כיל לעוק ילעק חלי כלוי כסילעק חחד מהס חלי סמוע חסמע לעקתו סל כחויח וכן כל לעקה ולעקה סל כל חחד ועיב חולרך חכי לכפול הלעקה והסמיעה כדי ליתן סמיעה על כל לעקה ולעקה, וכי חלקי הסמיעה ומדרגותיה כפי הלעקה והלער סיס לו צלעקתו וחוא סכי (תהלים ל"ט) סמעס חפלתי הי וסועתי חחזינה חזכיר צחפלה סחדס חכענע ספחיו לסון סמיעה והזכיר צסועת סמלעער יחר ולועק לסון חחזנה סחוא סמייית חחוזן וגדול מסמיעה וצדמעה חיולחס מחוך חכנעה ולער גדול יחר חזכיר חל חחרס וחוא חפקת רלכוו, וחצין חזס חיק חקניה מדקדק צנתצות חסכר למדוד לכל חחד כמדח. ודומח לזה חמלל צמדרס (חיוצ ל"ג) חס יס עליו מלחך מליץ חחד עכי חלף לל חמר מלחך חחד עכי חלף חלל מליץ חחד מכי חלף כלוי זכות חחד עכי חלף חוצה, חו יחמר סמוע חסמע לעקתו סמוע סחסלס לו חחמס סעושה לו חצרו, חסמע סחכי כפרע מתי סעושה לו חחמס וזהו כי ילעק חלי וסמיעתי כי חנון חכי ולסון חכינה מדהיד חיל כלומר מדהיד מחוחה כנגדו: (כג) וחרח אפי. מדהיד סהיית חכה צמלרים כדי לחוליל חחכס סהייתם גרים, וחמר זה כנגד הגר סחזכיר, וחמר וסיו כסיכס כנגד כל חלמנה, וצניכס יחומים כנגד סיחוס חכל מוכי, וכי צחחס כזחרים צהם ומרחמים עליהם מדהיד חחחפק לרחמים סחרי מדה טובה מרובה ממדת הסורענות וצזה חחריכו ימים חחס וצניכס ולכס חסיה לרקה לפני ספיי סחרי פרי חלדקה חריכות ימים סנחמר (מסלי י") ולדקה חליל מעות וכי (סס י"צ) צחורה לרקה חיים ודרך חחיצה חל עוה, וגדולה לרקה יחר חן חקרצנות סנאי (סס כ"ח) עסס לרקה ועספע כנחר להי מוצה:

(כד) אם כסף תלוה את עמי. מתן צקת יכפה אף וסוחד צחיק חנה עזה (משלי כ"ח), שהמעיה צא לסנה מדה הדקה שהיא דוחה את הלוח וחסלקת הפורענות כשהיא נעשית צקתה, ומתן צקת הוא שלא ידע הכותן למי כותן, גם העני לא ידע ממי כותן, ומן הידוע כי דרכי כותני הדקה כחלקים לשנונה חלקים והם שנונה מדרגות זו למעלה מזה, החלק הא' יש כותן לדקה לעני וכוחה לו בעלצון, החלק השני שיתן לו פחות מן הראוי צקת פנים יפות, החלק השלישי שיתן לעני צידו קודם שיסאל, החלק הרביעי שיתן לעני וידע העני ממי נטל ולא ידע הכותן למי נתן כגון גדולי חכמי השלמוד שהיו הולכים ולוררים מעות צטליחותיהם ומפסילין לאחוריהם וצאים העניים וכוטלים אותם והיו עושים כן כדי שלא יחזיקו, החלק החמישי שיתן וידע למי נתן אבל העני לא ידע ממי נטל כגון גדולי חכמי השלמוד חסידי עליון שהיו הולכים צקת ומסליכים מעות צפתחי העניים, החלק הששי שיתן לדקה לעני ולא ידע הכותן למי כותן ולא ידע העני ממי נטל, והנה זאת מלוא לשמה כגון לשכת השאים שהיתה צקתם שהיו לדיקים כוחנין צה והעניים צני עוצים מתפרכסין צה צחשאי, וקרוב לזה הכותן לחוך קופה של לדקה שהיא לדקה הכתנת צחשאי שאין הכותן יודע למי כותן ואין הכועל יודע ממי כותן ולדקה זו דוחה את הפורענות, וע"כ אמר שלמה מתן צקת יכפה אף, יאמר כי גם אם הפורענות ראויה לצא עליו זכות מתן צקת יקלקנו מעליו, והנה זה צהפך מפעולות הסוחד שהוא אצן חן אלל הכועל, וכן אמר שלמה (שס"ז) אצן חן הסוחד צעיקי צעליו אל כל אשר יפכה יסכיל, וצאח הכי כי הכותן מתן צקת שהוא מחקר לעלמו הלא צחקרון זה מרויח שידחה הפורענות מעליו שהוא ראוי לצוא עליו, והסוחד שהוא כועל צידו ומציאו אל חיקו צקת וציתרון הזה יפקיד סיציא על עלמו חמה עזה, והוא למדת צהחקרון הזה למלוא גורם לו סכר והיתרון הזה צגול וחמק גורם לו הפקד, החלק השמיני והיא לדקה גדולה מכלן המלות מעות לעני, לפי שהלואה גדולה מן המתנה שהוא מחזיק צידו ואינו מחציץ צזה, ולפיכך כלעוינו צמיע צצחורה על חיוב הלואה לעני, וצ"כ אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, קבלו

רו"ל אם זה חובה וכמוהו (שמות כ') ואם חובה אצנים מעשה לי וכן (שם כ"ח) אם כופר יושח עליו, וצאור הכי אם כסף תלוה חייב חחה להלוות כסף ולמי אל עמי שאם צא אהצך כותי ללוות מומך ישראל ג"כ ישראל קודם, את העני אם צאו ישראל וכותי ללוות מומך כותי צרצית ועני. צחכס עני קודם, סני את העני עמך, עסיר ועני עני קודם, עני עירך ועני משפחהך עני משפחהך קודמין סכאי עמך, עני עירך ועני עיר אחרת עני עירך קודמין סכאי עמך אוחס שעמך, את העני חחה עני כלוי חייב חחה להלוות לו ואם לאו ידע כי העניות עמך, וזה את העני עמך, לא תהיה לו ככוסה לא תהיה לו כמלוא שהוא מוסל צלות כענין סכי (משלי כ"ג) ועצד לוח לאיש מלוא, חלא תהיה לו צכל דצר כאלו לא לוח מומך מעות, ולא חסים עליו כסף, שהוא כסף כסף חכל חכל חלה ההלואה חסד לא חטול ממנו חועלת כצוד ולא חועלת ממון ואפי' להקדים לך שלום אם אינו רגיל צכך והוא סכי צחק"ח (דצרים כ"ג) כסף כל דצר אפי' דצור חקור, ובמדרש אם כסף תלוה את עמי כל צריותיו של הקציה לויין זה מזה היום לוח מן הלילה והלילה לוח מן היום ואין דכין זה עס זה כמו הצריות סכאמר (תהלים י"ט) יום ליום יציע חומר ולילה ללילה יחוח דעת חין חומר ואין דצרים צלי כשוע קולס, הלצנה לוח מן הכוכבים והכוכבים לויין מן הלצנה וכסהקציה רולה אינו מוליאן סכאי (חיוב ט') החומר לחרם ולא יצח וצעד כוכבים יחחום החור לוח מן השמש והשמש לוח מן החור סכאי (חצקוק ג') שמש ירח עמד זבולה. החכמה לוח מן הבינה והבינה לוח מן החכמה סכאי (משלי ז') חומר לחכמה אחותי את ומודע לבינה חקרא, השמים לויין מן הארץ והארץ לוח מן השמים סכאי (דצרים כ"ח) יפתח ה' לך את אולרו העוב את השמים לתת מער חרלך צעתו, צריותיו לויין זה מזה ומשלמין זה לזה וצו"ד לוח מחצרו ומצקס לצלעו צרצית זסה"כ (תהלים ע"ו) כספו לא נתן צכסף וסוחד על כקי לא לקח, צוח וראה סכל מי שיש לו עושר וכותן לדקה לעניים ואינו מלוח צרצית מעלה עליו הכי כאלו קיים את כלן סכאמר (שם) עשה חלה לא ימוע לעולם, ומי זה זה עוצדיה שהיה עסיר ואפטרוסוס של אחאצ מלך ישראל

רבינו

משפטים כב

בחיי

קסה

היה שנה (מ"א י"ח) ויקרא אחאז אל עוזריהו אשר על הצית, והיה עשיר יותר מדאי והוליא כל עמונו צלדקה שהיה זן את הנביאים שנה (סס) ואחזיא נכזיא ה' מאה איש חנפים חנפים איש צמעה ואכלכלם לחם ומים, וכיון שזא כל אותו רעז הולרך ללוות מן יהורם זן אחאז כדי להליל כפסות ושיהא מקפיק לנביאים והיה מחסנתו שלל יתנו, זה קיים כספו לא כהן צנעך, אזל יהורם שמשב זלזו ליעול הרצית אמר הקציה יבא יהוא ויהרגנו שנה (סס ע') ויהוא מלא ידו צקסת ויך את יהורם זין זרועיו וילא החלי מלזו לקיים מה שנה ע"י יחזקאל (יחזקאל י"ח) צנעך כהן ותרצית לקח וחי לא יהיה, לכך מזהיר הכי' אס כסף חלוה, ד"א אס כסף חלוה את עמי אמר הקציה מי הם עמי העניים שנה (יסעיה מ"ט) כי כחם ה' עמו ועניו ירחם, וכי (סס ע"ו) וזה יחפו עניי עמו, מדת צו"ד אס היו לו קרובים עניים והוא עשיר אינו מודה בהם שנה (מסלי י"ע) כל אחי רש שנהו וכי (סס י"ד) גם לרעהו ישנה רש והקציה אינו כן הוא עשיר שנה (דמ"א כ"ה) והעשר והכבוד מלפניך, וכי (מגי ז') לי הכסף ולי הזהב אמר ה', ואינו מחוסף אלא על העניים שנה (יסעיה ט"ו) כי ה' יסד ליון וזה יחפו עניי עמו לכך כא' אס כסף חלוה את עמי את העני עמך: (כה) אם חבול חבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו. צכקות יוס הכי' מדבר. ובמדרש אס חבול חבול שלמת רעך זשה"כ (ירמיה ו') כסף נמאס קראו להם, אמה מולא כסגלו ישראל מירושלים הוליא אוחן צקולרין של צרזל ואמרו האויצים כזר מאסם הקציה שהוא אלהיהם שאמר להם כסף נמאס מה הכסף כלרף ונעשה כלי וסוז כלרף ונעשה כלי אחר וצאחרונה יסוז אדמה וסוז אינו נעשה למלאכה כך ישראל אין להם תקומה שכזר מאסם אלהיהם, כשמוע ירמיה כך אמר (סס י"ד) המאס מאסת את יהודה, מלה"ד למלך שהכה את אשתו א"ל שוטצניה אס לגרסה אתה מנקט הבת אותה עד שתמות עמה, א"ל המלך חפ"י פלטרין שלי חרצין איכי מגרסה, כך אמר ירמיה להקציה אס לגרסנו אתה רולה הכה אותנו עד שתשמיד זכרנו שנה (איכה ה') כי אס מאס מאסתנו קלפת עלינו עד מאד, ואס לאו (ירמיה י"ד)

מדוע הכיתנו ואין לנו מרפא. א"ל הקציה צעה שאכי מחריב את עולמי אחי מגרש את ישראל שנה (סס ל"א) כה אמר ה' אס ימדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי ארץ למעה גם אחי אמאס צכל זרע ישראל וגו', אלא לעפי"כ התכיתי עמהם שאס יחטאו יהא ציהמ"ק מתמסכן על ידס שנה (ויקרא כ"ו) ונתתי משכני צחוככם אל תקרי משכני אלא משכוני, וכן אמר זלעם (צמדבר כ"ד) מה עוזו אהליך יעקב משככותיך ישראל משככותיך כשהם חרצות, אמר הקציה לא צעציל שאכי אהב את העכו"ם אחי מתמסכן לכם מקדשי אלא פונותיכם גרמו לי שנאמר (יסעיה כ') אי זה ספר כריתות אונכם אשר שלחתיה וגו' הן צעונותיכם נמכרתם וצפסעיתם שלחה אונכם, אס חבול חבול כשיעצרו ישראל על המלות אחי מתמסכן שתי משכונו ועד מתי עד צא השמש עד שיצא מטיח סכי' זו (מלאכי ג') וזרחה לכם יראי' שמי שמש לדקה ומרפא צכנפיה, וכי (מהלים ע"ב) לפני שמש ינון שמו צחותה שעה חסיצנו לו ע"כ צמדבר, וידוע כי ישראל נקראו ריעים למקום שנה (סס קכ"ב) למען אחי ורעי, והמסיל ציהמ"ק לצלמה ע"ש לצון השלמה שהיא מלוצנת ומחורת, וכן שהמעיה קראו והמסילו ליריעות שנאמר (סיר א') כיריעות שלמה, ומסר רצינו הזכירו צסם לצכון שנה (דברים ג') ההר הטוב הזה והלצכון וה"א צית מקדשא: (כו) ושמעתי כי חנון אני. פ"י הרמז"ן שלל יאמר אדם אותו עני הכחבל אינו ראוי אינו הגון ואין לי מעא ממונו אס אחי לוקח שאלתו ואינו מסיצו כי לעקתו לא ישמע אל, לכך כי כי חנון אחי כלו, חוכן ומקבל חכמת כל אדם לע"פ שאינו הגון, כי חנון מגזרת חכס, וכמו שדכרז"ל (סמות ל"ג) וחכתי את אשר אחון לע"פ שאינו ראוי והגון, והענין שהוא שומע לעקת כל העמחכן אליו: (כו) אלהים לא תקלל, יזסיר על הדין שלל יקללנו כשחייצו צדין, וכסמך הדין הזה לאס כסף חלוה מפני שלפעמים חבא סכחסה צין מלוה ולוה וילטרבו לצא אל השופט צדין ציניהם ואולי מי צילא מחוייב צדין יקללנו ולכך יזסיר עליו: ונשיא בעמך. הוא המלך שהוא הנשא על העם והזהיר הכי' שאס יחייצנו המלך צדינו שלל יאור אותה, וכן הזסיר שלמה ע"ה (קהלת י') גם צמדעך מלך אל תקלל וצמדרי משכבך אל תקלל עשיר, כי עוף השמים יולך

יוליד את הקול, והקדים הסופע שהוא חכם לפלך, וכי' זיל צקדר המעלות חכם קודם למלך, ודרזיל סהכי הזה אזורה על זרכה הסם ואפי' זכנוי, והזמיר החלה על המלך העליון יחזי ואחיב על המלך המולך בארץ וכן אמר שלמה (מעלי כ"ד) ירא את ה' צני ומלך. ובמדרש אלהים לא תקלל וכי מלאהך ודמעך אם קללת את הדיינים הצואהך אתה מקלל, אתה מולא כסאדיינין מחקללין התצואה מתמעטה סכאמר (רות א') ויהי צימי ספט השפטים ויהי רעב, לכך נאמר מלאהך ודמעך וגוי, לא תפריסם שלא כחקן אלא כחקן תרומה ואחיב ונעטר ראסון ואחיב ונעטר סכי ואם הפרעה כחקן יהיו לך זכים זכרים סכא' זכור צניך חסן לי, כן העסה לסורך אם נחם אי אתה נוחן מעלך אלא מעלי וכה"א (דס"א כ"ט) כי מועך הכל ומידך נחמו לך, ואם עשיהם כן ואנשי קדש תהיון לי הקציה יעסה אחכס תרומתו של עולם סכא' (ירמיה ז') קדש ישראל להי ראסית הצואהו, וצטציל סאחס תרומה חין לכס רשות לאכול ערפה סכא' וצטר צטדה ערפה, אמר הקציה חייצים אחס לכלזים צטעה ספרגתי זכורי מלרים והיו המלריים קוצרים מתיחס זלילה ולהס הכלזים כוזחים ולישראל לא היו אומרים כלום סכא' ולכל זכיי לא יחרץ כלז לסוכו לפיכך לכלז הטליכון אוחו, ועיי' נא' ואנשי קדש תהיון לי, עיי' צמדרש: (כח) מלאהך ודמעך לא תאחר. זא להזמיר על תרומה סתירוס וסילסר פי מלח מלאהך סס המסקה סיולא ען סעכזים וכעכין סכי (צמדזר י"ח) וכעללח ען סיקצ ומלח ודמעך סס המסקה סיולא ען הזיחיס עיי' סחיעה וכחיעה כרעעה סיולא ען העין לכך קרוי דמעך: (ז) ואנשי קדש תהיון לי. סיה ראוי סיאמר ואנשים קדושים, אצל סכי ירמוז כי כנסיי הנקרחת קדש סיה כחן של ישראל ונקרחת קדש ססיה מוסכה ען הקדש ססיה סחכמה סרעוזה צלות יויד צראס ססס סמיוחד ועיי' סוסיק מלח לי כלסון ויקחו לי תרומה כי ישראל מקודשים לסמו וכיון סכה מעלחם גדול כיי' חין להס לאכול צטר ערפה סלקט עלד סכה סמעסיה, והזכיר צטדה לחוספה צאור כי סס כחו של עסו סרפע ססיה חייס עדה והוא כחו של קין ראס סערלחיס סהזכיר צו סכי (צראסית ד') ויהי צהיחס צטדה, גס

הכלזים ען הלד ססוא וסערפה ראוייס להס ולכך אמר לכלז הטליכון אוחו: כג (ח) לא חשא שמע שוא. לא תקבל צצועה עמי סירחה צעיכך סיעצור עליה עד סתחקור הדצר היעצ סמא לסוא הוא כצצמ, ד"א לא ססמע דצרי צעיד אחד סמא סוא הוא מדצר עד סיצא צעיד חצרו ואס חולי יסקר צדצריי יכחיסנו, וכן אמר שלמה (מעלי י"ח) לדיק סראסון צריצו וצא רעסו וסקרנו, ודעה רזיל ססכי הזה אזורה למקבל להיר וכן אמר סתרגוס לא תקבל סמא דסקר: אל חשה ידך עם רשע. סתוצע חציעת סקר סחצטיחסו לחיות לו עד חמס: (צ) לא תהיה אחרי רבים לרעות. עיד ספטע חסיי רחית רצים מצנ"א סחין כוהגיס כסורה לא תסיה עמהס, ודרזיל אזורה שלא ילכו צדיכי כפסות צרוצ דיין אי זסו לרעות, עד סיסיו סמחייצין על סמזכין סכיס אצל לזכות יס לך לחחוך את סדין צרוצ דיין אחד זסו אחרי רצים להטות. ולא חענה על רב. אזורה לדיין שלא יסיה טוען לצעיד ואזורה ג"כ לכל סיוסצים לפכיו שלא יפעכו אחד מצעלי סדין וסלא יעכו על ריב אלא צעיד צלצד סחוצע יסחיל וסכחצע יעכחו וזולתו לא יענה על ריב לא לו, ודרסו עוד לא סעכה על ריב לא סעכה על רצ לפי ססוא סקר יויד ולמדך סכי סחין לך לעמוד צדין לפכי רצך או לפכי מי סגדול מועך: (ס) עזוב חעזוב עפו. זו מלות פריקס ודרזיל צציע ססכי מיותר כי היינו יכולים ללמוד אוחו מוע סכי סקס חקיס עמו ססיה מלות טעיכה וקיו סוא ומח טעיכה סחין צה לער ציה אמרה חורה סקס חקיס עמו מלות פריקה סיס צה לער צציע לא כסיכ ואעפיכ ככחצ ללמדך ססס סכי דיכין חלוקין, חלוקה מלות טעיכה מולות פריקה ומלות פריקה מולות טעיכה וצא סכי לוער פריקה צחנס טעיכה צסכר, וסס סעלו צגמי כי סכי סזה עזוב חעזוב לפריקה צחנס אחא מעוס דלער צעיה דאורייתא: (ז) ונקי וצדיק אל תחרוג. רפע סילא נקי או לדיק צדינו וצא אחר סידע לו עדות לחוצה מכין סחין עחזירין אוחו סיל ונקי ולדיק אל סחרוג כי לא אלדיק רפע אס הלדיקו ציד של פעס שלא מדעה לא ילדיקנו סקציה צציד של מעלה: (י) ושש שנים חורע את ארצך. סיה ראוי לווער את סארץ כן סעפס לכרמים ולזיחיס וסזכיר כל סלסון לכוכה

רבינו

משפטים כג

בחי

קסו

לכוכה, וכן עלינו צמצת הלסון לכוכה העטה מעטיך שורך וחמורך בן חמחך והגר, הכה השצת והשמועה שוים צזה מה שלא תמלא כן ציובל שאין הלסון שם לכוכה כ"א לכסתר והוא שכי (ויקרא כ"ה) לא תזרעו ולא תקלרו את ספיחיה ולא תזלרו את כזיריה, והנה זה טעם הדבר כי השצת והשמועה אחר שתעצור השצת עמיד הוא לחזור למלאכתו צמו"ס, וכן בשמועה אחר עצור השכנה השציעית שהוא חסור בעבודה קרקע עמיד הוא שיחזור לעבודה צמולאי שציעית ולכך אחר שדך וכרמך וזיתך בעין סלך חבל ציובל שהוא קדש שיצנתו כל הפעולות והכל שצת ומנוחה ואין המלאכה אחריו צא הלסון כסתר, הוא שאמר ספיחיה להורות כי לה' הארץ ומלוואה ואין לך צה כלום, וכן יורה הלסון בעלמו שמזכיר כאן בשמועה השמועה ונטעמה כלו' שאנו חייצים להשמיטה חבל אינה נשמועה עמנו כי עמידין לחזור לעבודה קרקע אחר השמועה משאיכ ציובל שהיא נשמועה עמנו וחוזר לאשר לו חמות הארץ וכאן כתבאר זה: (י"ב) למען ינוח שורך וחמורך. צאורו למען זה ינוח שורך וחמורך כלו' מלות השצת שתעצור ששם ותנוח בשציעי למען זה ינוח שורך וחמורך וצן חמחך והגר כי אין כוכה הכתוב צמלות שצת כרי סיכות הסור והחמור, וכמוהו (דברים ע"ז) למען תזכור את יום לאחך מארץ מלרים אשר צאורו למען זה תזכור את יום לאחך: (י"ד) שלש רגלים חחוג לי בשנה. וחזר עוד והזכיר צכאן שלש פעמים צצנה יראה כל זכורך וכאי צמק"א (שם י"ז) שלש פעמים צצנה יראה כל זכורך וגו' צחג המלות וצחג השצועות וצחג המלות, אלו אחר פעמים קהם ולא פירש צחג המלות וצחג השצועות וכו' הייתי אומר שילך שם שלש פעמים צצנה צחוך ג' או ד' מודעים וע"ז כא' צחג המלות וצחג השצועות וצחג הסוכות, וא"כ למה כא' רגלים צלסון רגלים פרע לצעלי קצין להוליא את החגר והסומא ואת החולה והזקן והקטן שאין יכולין לעלות צרגליהם. ובמדרש שלש פעמים שלש רגלים ולהלן הוא אומר (ישעיה כ"ז) תרמסנה רגל רגלי עמי פעמי דלים, חזרה לישראל שלא יעלו אלא צרגליהם וכן הכי אומר (סיר ז') מה יפו פעמיך צנעלים צה כד"ב: (עו) למועד חדש האביב. דרז"ל עכאן אייר יהודס צן צחירא שלא תהא מציא

אלא צחדש האצ"ב ואם לא הסיגה התצוואה מעצרין הסכה, ואמר ולא יראו פני ריקס כלו' צלא קרצן והיה לו להציא עכ"פ עולה ושלמים: (י"ז) אל פני הארון ה'. שלשה חגים הם צצלטה זמנים, חג הפסח הוא זמן האצ"ב, וחג השצועות הוא זמן הקליר, וחג הסכות הוא זמן האסיף ושלשתם מועדים על התצוואה ועל כל למחי הארץ וכהחייצנו צהם להורות לה' כי טוב וליראות צהם את פני הארון ה' העפרנס את עצדיו והזן את העולם כולו, ודרך הקצלה צמלת את פני הארון כצחתי צפי וידבר: (יח) לא תזבח על חמץ דם ובחי. ע"י תרעצין ז"ל הי' לו לומר לא תזבח על חמץ זחתי כי הדם איכנו כזבח וצא ללמד על מאמר רז"ל לא תשחט על הפסח ועדיין חמץ קיים, חבל שטור הכי לא תזבח על חמץ ולא דם זחתי יהיה על חמץ, וצא ללמד שכי דברים שלא ישחט את הפסח ושלל יזרוק את הדם ועדיין חמץ קיים: (יט) ראשית בבורי אדמתך. הצבורים חקורין צהנאה, ודרז"ל שלכך נסמכה מלות צבורים למלות לא תצטל גדי לומר לך מה צצ"ח חקור צהנאה חף צבורים חקורים צהנאה, ועוד דרשו צו שאין להציא צבורים חלא ען העצושות לא ען הסמדר: לא תבשל גדי בחלב אמו. הכי הזה כזכר צחורה שלש פעמים, ודרז"ל אחד לאיקור חכילה ואחד לאיקור הכאה ואחד לאיקור צסול, ומה שהוליאו הכי צלסון צסול לפי שדרך צסול חסרה חורה ולוקס ען החורה צצסולו וכן צאכילתו דרך צסול וכל שאינו דרך צסול אינו חקור מה"מ חלא מרצבן וכן דעת מורי ז"ל, ומה שלא הזכיר צו לא תאכל שחיה איקס"מ צכללו שהרי אמרו כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו אחד איקור חכילה ואחד איקור הכאה צמשמע עד שיפרוע לך הכי, שאילו אמר לא תאכל הייתי מצין שהוא כשאר האיפורין שאין חיוצ צאכילתן חלא כדרך הנחתן חבל שלא כדרך הנחתן פטור וע"כ לא הוליא הכי צלסון חכילה ללמדך שאם אכלו שלא כדרך הנחתו כגון צצלעו חס עד שטרף גרוכו חייצ. מלקות מה"מ משאיכ צשאר האיפורין, ולפי שלא הזכיר לסון חכילה לכך הולרך פקוק שליטי לאיקס"מ, חבל מ"מ אינו לוקה חלא על צסולו ועל חכילתו חפי"י שלכדה"מ, וכן תמלא צעמי פקחים פי"צ שאמרו צצ"ח להכי לא כי נחנאל חכילה צגופים למישרא

לתימרח שלוקין עליו שלכדהיני, ושתי מלות
 בלבד הן שארם לוקה צהן באכילתם חפיי
 שלא כדרך הנחתן צביח וכלאי הכרם, וכן
 חמרו רז"ל הכל מורים בכלאי הכרם שלוקין
 עליהם חפילו שלא כדרך הנחתן מאי עממא
 מנזום דלא כתיב צהו אכילה אלא (דצרים כי"צ)
 פן תקדש ודרשינן פן תוקד חפ. וע"ד הפסע
 טעם המלות הזאת לפי שהוא מעממם את הלז
 שהרי החלצ נעשה מן הדם והדם מוזגו רע
 ומוליד אכזריות ואחד מעממי האיסור שבו
 שאינו מקבל שכוי והתפעלות צגוף כשאר הדצרים
 הג כלים ולכך טעמו הרע כשאר צתוכו מצלי
 שכוי ואע"פ שכשהנה עכשו מרם לחלצ וקבל
 שכוי והתפעלות שהועתק לר"ח מ"מ כשהחור
 ומערבו עם הצטר הרי חוזר לכח הדם וטעמו
 הרחשון כשהחלה והתערבם יחד מעממם הלז
 ומוליד גסות ותכונה רעה כנפס האוכל. וכן
 דעת הרופאים שהערוצה דג וגזיכה שנתצטלו
 כ חד שמוליד תכונה רעה וחולי הלרעה, ומה
 שכזכרה מלה זו לעולם אלל החגים כדי להזהיר
 את ישראל העולים בכל שנה שלש פעמים לרגל
 למקום הנבואה שלא יעממו הלז צמאכלים
 אקורים אלא שיהיה חומר שלהם זך וללול
 להתצונן צדרכי התורה ויהיה לבם הוכן להסגת
 ידיעתו יח. והרמב"ם ז"ל כי צה טעם צטעמי
 המלות, כי מפני שסיה מנהג עוצדי חלילים
 שהיו אוכלים צביח צבית מועצותם צימי חגיהם,
 ע"כ צאה התורה לאסור אותם, ויחמר הכחוב
 כשתצא שלש פעמים צענה לצית ה' אלהיך
 לא הצטל גדי צחלצ חמו כענין מנהגי עו"ג
 שפושים כך ולכך כזכר הכי הזה צצני מקומות
 צכלל החגים, כי כן דרך התורה לאסור הדצרים
 שהם לחלילים וחלה עלינו לעשות ההפך כדי
 לעקור שורש חלילים מן העולם, זה כחצ הרצ
 ז"ל צטעם המלות הזאת ואע"פ שאין זה לטובו
 זה כונתו. ומן הנראה כי הטעמים האלה צלתי
 מקסיקים ואינם עקר צטעם המלות אלא לדחות
 את השואל שהרי מלה זו מכלל החקים היא
 מכל פרה אדומה ושעיר המשתלה, וכן דרז"ל
 לעת"ל הקציה מבלה להם לישראל מפני מה
 ליתה התורה צצ"ח ופרה אדומה ושעיר המשתלה,
 וכיון שכן דעת חכמים שהמלות הזאת מקתרי
 התורה כי צודאי לעת"ל לא יהיה עם לא
 עממם הלז ולא ע"ז שהרי חנו מוצעמים
 בהצטחה (דצרים ל') ועל ה' אלהיך וגו' וכן

בהצטחה (לפניה ג') כי אז אהפוך אל עמים
 שפה צרורה וגו', אלל המלות הזאת יש לה
 סוד. וע"ד הקצלה כצר ידעת כי כל המלות
 כלן אלהיות וכל אחת מהן מלוייכת לליורי
 דצרים של מעלה חף כי החקים זכרון ודוגמא
 של מעלה כי ע"כ נקראו חקים לפי שהם
 חקוקים למעלה והצטר והחלצ דוגמא ורמוז
 כנגדם למעלה דצרים מיוחדים, וכסם שהצטר
 והחלצ כל אחד מותר צפ"ע כן הדצרים ההם
 כל אחד ואחד מיוחד צפ"ע, וכסם שאין עקר
 האסור אלא החצור והתורה הרחיקתו וגזרת
 ציניהם הצדל ורחוק, כן הדצרים ההם יש לנו
 להצין כי יש ציניהם הצדל ואין להשוות קדושה
 של מעלה לקדושה של מטה אע"פ שהכל מיוחד
 זה צזה וצטעה"ז ש"ס צו ילה"ר כלערך ליחד
 אותם ומיוחדין ואומרין כי הוא וצמו אחד,
 וע"כ אמרז"ל לעת"ל הקציה מבלה להם לישראל
 מפני מה צצ"ח אסור, כוונתו צמאמר זה כי
 אע"פ שהיא מלה מוטלת עלינו כוהגת צמזוכנו
 ומאכלנו צעולם הגופני הזה אין העולם הזה
 כדאי ואיכנו ראוי להתגלות צו הטעם והסוד
 מפני שהעוה"ז יש צו ילה"ר ולא תסבלתו דעת
 הצריות חולי יחצנו על השם ויהרחרו אחר
 צתי רשויות ח"ו אלל לעת"ל צזמן צטול ילה"ר
 והוא זמן תחיה"מ שם יציו הכל הסוד מעקרו
 ושם יוקף מעלה והסגה ונוכל להצדיל ונכיר
 שהוא אחד וצמו אחד כדצר הנציה (זכריה
 י"ד) ציום שהוא יהיה ה' אחד וצמו אחד,
 וכ"כ צאותו זמן (ישעיה כי"צ) לכן ידע עמי
 צמי, וזה גלוי הטעם להקציה צעצור כי אין
 גלוי הטעם והסוד צעוה"ז אלא צאותו זמן
 שכן יהיה איסור צצר וחלצ צטל, ומכאן תחעורר
 למה שאכלו המלאכים צצ"ח שכלי (צראשית י"ח)
 ויקח חמאה וחלצ וצן הצקר, כי המלאכים אין
 להם ילה"ר שאף צצ"ח הגופניים לא תהיה
 כוהגת מלה זו צזמן צטול ילה"ר, ולכך דרז"ל
 (ויקרא י"ח) את חקותי חצמרו וגו' חני ה'
 חקקתים ואין לך רשות להרהר צהם כלומר
 חקקתים למעלה ואין לך רשות להרהר צהם
 כי הרהור צטעם מן החקים כיוצ"ז הוא מוזיק
 צעוה"ז מלד ילה"ר העכסיל את שארם, וצפשוטו
 י"ל ציום שהוא יהיה ה' אחד וצמו אחד לענין
 העצודה שלא יעצרו הכל אלא להקציה ואז
 יהיה אחד צפי הכל וצמו אחד לענין הקריאה
 שלא יקרא צחליף דל"ת כמו שנקרא צעוה"ז

אלא

רבינו

משפטים כג

בהיי

קסז

אלא ציור ה"א ככתבו: (כ) הנה אנכי שולח
 מלאך לפניך. ע"ד הסטע ענין הפרטה הזאת
 שהקצ"ה הודיע למטה כי ישראל עתידים שיחטאו
 בעגל ולכך אמר כי לא ישא לפשעכם זלשון
 יחיד ולא אמר לחטאתיכם, ועל כן אמר
 להם שישלח עמהם מלאך ואחר שאינם רחוקים
 שתלך שכינה עמהם. והנה מרע"ה זכה תפלתו
 צל זה שלא כהקיים צימיו אבל כהקיים אחריו
 צימיו יהושע שהזכיר המלאך הזה למקומו, ועם
 לשמך דרך שישמור אותם בדרך המדבר,
 ועם אשר הכינותי כלו' לשכתי כענין (שמות
 ט"ו) עבון לשכתי פעלת והוא ציה"ק והוא
 הלשון שהזכיר שלמה (דה"א כ"ט) ולזכות הצירה
 אשר הכינותי, והמלאך הזה ע"ד רצונו הנכאל
 ז"ל היה מיכאל הסר הגדול כענין שאמר
 בצריאל לדכיהל (דכיהל י"ג) וזעה שהיא יעמוד
 מיכאל הסר הגדול העומד על צני עמך וכי
 (סס י') ואין אחד מתחזק עמי על אלה כ"א
 מיכאל סרכס, והוא שכראה ליהושע והוא
 צ"ל (יהושע ה') אחי סר לזא ה' עתה צאתי
 ופירשו רז"ל כי מי שיזכור זו כי שמי בקרבו
 צאורו שנקרא סר לזא ה' כענין שכי (מ"א
 ח') כי שוך נקרא על הציה הזה שנקרא ציה
 ה', ומש"א כי לא ישא לפשעכם כלו' יס לכם
 להסער מפניו שלא תחטאו שאע"פ שאכי שולחו
 אחי שולחו לשאת עון כי אחי חנוסא והמוחה
 כענין שכי (ישעיה מ"ג) אחי אחי הוא מוחה
 ששעיך ע"כ, גם זה דעה ר' אברהם ז"ל שהמלאך
 הזה הוא מיכאל, וראיתי אחד מצעלי הקבלה
 שאינו מרחיק הדעה הזאת ואומר כי קרוב אל
 הדעה שיהיה המלאך הזה מיכאל והוא ממונה על
 הסליחה כי הוא סר החסד, ומזה אמר כי לא
 ישא לפשעכם כלו' אע"פ שהוא ממונה על
 כך ואל"ל שיעשה מה שאינו ממונה עליו, והוא
 הסרף שכראה לישעיה שהזכיר זו הכי (סס ו')
 ויעף אלי אחד מן הסרפים וצידו רלפה, ודבר
 צרור הוא שהיה מיכאל שכן דרז"ל צפרק קמח
 דצרכות גדול מה שכל' צמיכאל יותר ממה
 שכל' בצריאל דאילו צמיכאל כי ויעף אלי
 אחד מן הסרפים וצבצריאל כי (דכיהל ע')
 והאים בצריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מועף
 ביעף, ואומר סס צבוי מאי משמע דהאי קרא
 צמיכאל דכי (סס י') והנה מיכאל אחד הסרפים
 הראשונים וגו', ואמר רבי יוחנן אח"א אחד
 אחד כי סבא ויעף אלי אחד מן הסרפים וכי

והנה מיכאל אחד מן הסרפים, ומה שקרא הכי
 למיכאל סרף והוא של מים הכל לפי הענין כי
 היה צידו רלפה של אש ועוד לפי שנהפכה
 מדת רחמים למדה"ד הוא שכי (ישעיה ו') לך
 ואערת לעם הזה שמועו שמוע וגו' הסמן לב
 העם הזה וגו' והוא צ"ל (סס) וסר עוכך
 וחטאתך תכופר וזה ראיה שהוא ממונה על
 הסליחה, ומפני זה המלאך שנפרטה הזאת הוא
 הסרף-צבישעיה ולכך הזכיר זכאן כי לא ישא
 לפשעכם והכוונה לומר כי אפי' מה שהוא
 ממונה עליו אין לו רשות לעשות זלל רשותי,
 ואפשר לומר כי הדעה הזאת רמז זכאן צאמרו
 כי ילך מלאכי לפניך. והנה גזרת המלאך הזה
 כתבולה כל ימי משה, כי משה צעל אותה
 זכה תפלתו שלא יהיו ישראל נמסרים ציד
 מלאך כל ימי חייו של משה כי הוא היה ממלא
 מקומו של מלאך, אבל אחרי מות משה הזר
 המלאך למקומו הוא שכי (יהושע ה') אחי סר
 לזא ה' עתה צאתי וזה מיכאל רי זה הוא ין
 ד' מחנות שכינה שהוא סר לזא מחנה, ודרז"ל
 עתה צאתי אחי הוא שצאתי צימי משה רבך
 ודחה אותי ולא רלה שאלך וגו': וע"ד סמדי
 הכה אחי שולח מלאך לפניך, אלו זכיתם אחי
 בעלמי נעשיתי לכם שליח כדרך שנעשיתי לכם
 צמדצר שכל' (שמות י"ג) וה' הולך לפניכם
 יומם ועכסיו שלא זכיתם הריני מוסר אהבם
 לשליח הוי אומר הנה אחי שולח מלאך לפניך,
 חתה מולא צעעה שחמרו ישראל (סס כ"ד)
 כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע אמר הקצ"ה
 לויטי-לאדה"ר מלוח אחת שיקיימנה והסויהיו
 למש"ש שכל' (צרחסיה ג') הן האדם היה
 כאחד ממנה אלו שקבלו חרי"ג מלות אינו דין
 שיהיו חיים וקיימים לעולם, (שמות ל"ג) חרות
 על הלחות, רבי יהודה ורבי נחמיה פליגי רבי
 יהודה אומר חרות מן הסעצוד רבי נחמיה
 אומר חרות מן מלה"ע וזש"כ (צמדצר כ"א)
 וממדצר מחנה וממחנה כחליאל ומכחליאל צמות.
 מן המדצר כתבה חורה מחנה לישראל ומחיד
 החורה שכתבה מחנה כחלו אל לעולם ומנה אל
 צמות ומחוד שהיתה הכונה שיחיו לעולם זח
 מוח אמר הקצ"ה צעעתו של אדה"ר הלכתם
 שלא עמד זכסיונו ג' שעות (תהלים פ"ג) אחי
 חמרתי אלמים אחס וגו' אכן כאדם תמותון
 לטעזר סייחם משחמטיס ע"י רוח"ק ועכסיו
 אי אחס משחמטיס אלל ע"י מלאך, הוי אומר

הנה אנכי סולח מלאך לפניך, זשה"כ (ירמיה ג') ואנכי אמרתי איך אשיחך בצנים ואהן לך ארץ חמדס כחלת לני לצחות גויס אמר הקצ"ה אני ואחס חשצכו ששהיו אחס צנים ואני האצ איך עשיחס שחכנים אוה"ע זיני וזיניכס שכא' איך אשיחך לסון הצדלה כמו (בראשית ל') וישת לו עדריס לצדו, ואהן לך ארץ חמדס ארץ שחמדוס גדולי עולס אצרהס אמר בני חת (סס כ"ג) חנו לי אחזת קצר עמכס, הקצ"ה אמר לילחק (סס כ"ו) גור צארץ הזאת, יעקב אמר (סס כ') צקצרי אשר כריתי לי, כחלת לני מה לני זה אין עורו מחזיק את צפרו אף ארץ ישראל אינה מחזקת פרוחיה, לצחות גויס ארץ שכתחו לה מלכי עולס כילך כי (יהושע י"ג) מלך יריחו אחד מלך העי אשר מלך בית אל אחד ואין בין יריחו לעי יותר משלשה מילין והוא אומר כך אלל כל מלך שהיה מולך בחו"ל ולא היה לו מקום צא"י לא היה נקרא מלך למה לפי שהיו מחאוי"ן לארץ ולפירווחיה, א"ר פרכך צסס ר' יוחנן רבא מה כי (סס ז') וארא צסלל אדרת סנער פורפירא צכלאה שהיה מלך צצל לוצס כשהוא ציריחו, ואמר (ירמיה ג') אני תקראי לי שהולחתי אחכס ממלריס וקרעתי לכס י"ס ואחס עשיחס עגל לא חקרתי לכס דצר ואחס צגדהס צי עוי"ג צגדו צי ונחתי להס פריס לשמורס אף אחס אני כוחן לכס מלאך שיהא משמר אחכס הוי אומר הנה אנכי סולח מלאך: וע"ד הקצלה הנה אנכי סולח מלאך לפניך לשמורך, המלאך הזה אינו מן הנפרדים החוטאים שכי צהס (איוב ד') וצמלאכיו יסיס חסלה, והתהלס היחס עמה שחלו הכח צעלמס צענין קדוס כשאמרו (בראשית י"ג) כי עשחיתיס אכחכו, אצל הוא מן הנעיעות, וזהו סדרטו צעדרט תנחומא כי לא ימא לפסעכס לפי שהוא מן סכת שאינן חועאין, והוא מעטרון סר ספניס, ולכך אמר לשמורך צדריך כי חרגוס משמרת מערת והוא מדה"ד, ולכך אמר לפניך כלסון (חצקיק ג') לפניו ילך דצר וילא רעף לרגליו ואומר כי ילך מלאכי לפניך, וזהו לסון מלאכי, כלו' מלאכי החצי אללי שעל ידו אני כודע צעולס, ועליו כא' (סמות ל"ג) פני ילכו, כצקס משה ואמר הודיעני נא את דרכך, צקס ממנו מדה שיהיה כודע צה והסיצ לו פני ילכו וזהו (ישעיה ס"ג) ומלאך פניו הוסיעס

מלאך שהוא פניו, וע"כ אמר ולרתי את לורריך על ידו, ואמר עוד והכחדתיו כי צמדת הדין ככחדים האויצים, ומה סנקרא מלאך והוא אינו מן הנפרדים מפני שהנהגת העולס צו שהוא מדה"ד, ומ"ס הסמר מפניו כי ממדה"ד יס לו לאדם להסמר שלא יענט צחטאו ולכך הזכיר צו לסון שמירה ולסון פניס, ואמר וסעע צקולו אזורה שלא יקללו צנעיעות ולכך אמר מיד אל תמר צו, ודז"ל אל תמר צו אל תמירני צו אלל שיתצונן כי הכל אחד וסכל מיוחד צלי פרוד, כי לא ימא לפסעכס, יאמר כי המלאך הזה יס לו כח לסאת הספעיס והסליחה מסורה צידו ואעפ"כ לא ימא לפסעכס חס תמר צו כי כל הממר צו ממר צסמי המיוחד סצקרצו, ומה שהזכיר דוד ע"ה (תהלים ק"ל) כי עמד הסליחה ודרז"ל לא מקרת אותה למלאך, צאור זה למלאך מן הנפרדים, כי סמי צקרצו סמי המיוחד צקרצו כי ציה ה', וזהו סת"א ארי צסמי מימריה, והכוונה צזה כל מה שהוא אומר אינו אומר אלל צסמי, וצאר צזה כי קולו הוא קול אל עליון, ומ"ס כי חס סמוע הסמוע צקולו ועסית כל אשר אדצר, לא אמר ידצר, לצאר כי קולו הוא דצר ה' ורלונו כי צו ידצר זה מספיע וזה מוספע, הסולח הוא המספיע והמלאך הוא המוספע סכאלל ומכו, כסס סצילירה התחחונה כאללה חסס מאיס שכא' (בראשית צ') לזאת יקרא חסה כי מאיס לוקחס זחה, וכ"מ צכל מקום סכי צתורה מנחה הוא והאסה שהוא כי הוא וקרינן היא לצאר כי היא צכלל הוא, וכן חמלא צפסוק ראסון צראסו וסופו ס"א יו"ד וא"ו וסאחריו ה"א, וענין זה רמוז סרצ ז"ל צפסוק (ויקרא כ') כל סמנחה, וכאשר חטאו ישראל צעגל כסתלק מציניהס המלאך הזה, ומ"ס ססי (סמות ל"ג) כי לא אעלה צקרצך, כי כל זמן שהמלאך הזה אשר ססס המיוחד צקרצו מחסלך צקרצ ישראל לא יאמר ססי"ת כי לא אעלה צקרצך, כי כיון ססמו צקרצו הנה הוא צקרצ ישראל, אצל כיון סנסתלק מחס צחמאס רלה הקצ"ה שיהיה אחד מן הנפרדים סלוח לפניהס, הוא סכתוב (סס) וסלחתי לפניך מלאך וגרסתי את הכנעני וגו' כי לא אעלה צקרצך וממלאך הזה מן הנפרדים אשר יבעיה צו לגרס הוא בצריאל המלאך, וסעך לזה מיד (סס) ויסעע סעס את הדצר סרע הזה ויתאצלו כי היו מתאצלים

מסתלקות

מהסתלקות המלך הזה שר הפנים אשר תסם המיוחד בקרבו ופחדו לכפסם מעתה פן יפלו ציד האויצים עם אחד מן הכפרדים. ועם הדעת הזאת של קבלה יאמנו דרז"ל שדרשו שכל ימיו של משה לא היה מלאך עמהם כלו' מלאך שר לבא כי היה הולך עמהם המלאך הזה שהוא מן הנטיעות אין זה מלאך שר לבא כי אין זה מן הכפרדים, ומ"ש ושלחתי לפניך מלאך והוא מן הכפרדים, זה לא נחקיים כי משה רבינו בעל הדבר זכה תפלתו והוא היי' ממלא מקום המלאך מן הכפרדים, אבל אחר שנת משה חזר מלאך שר לבא למקומו, ורעה הרמזין ז"ל במלאך שר הלבא שחזר צימיו יהושע שהיה גבריאל ומשה כל ימיו היו המלאך מקומו של גבריאל אשר כנרמוז בפסוק (שם ע"ז) כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וצימיו יהושע חזר לעקומו ללחום ולהמת' ה' צעד ישראל, והוא גבריאל הנלחם להם, וע"כ נראה ליהושע וחזרו צידו שנאמר (יהושע א') וחזרו שלופה צידו, ולכך מלאך שם נקמות גדולות באצוד האויצים צמיכי נקמה מחודשים אחד, וכענין סכי' (שם י"י) וה' השליך עליהם אצנים גדולות מן השמים עד עזקה וימותו, גם צענין אצדן המלכים ההם, והיתה מדה"ד נחומה בהם לסאצידם בגוף וכפסם את שלא המלאך כן במלחמה טעשה משה שלא יזכיר בהם הכי' כי אם אצדן הגופות והחרימות בענין סכי' במלחמת סיחון ועוג (דברים ג') החרם כל עיר ומים הנסים והטף ולא הזכיר שם נפש כלל, אבל במלחמת יהושע הזכיר נפש בכל מלחמותיו ובכל הערים אשר לכד, והנה זכר אחת ואחת הזכיר נפש ובסוף הזכיר (יהושע י') ואח' כל הכשמה החרים, לבאר כי אין ל"ל שהשמיד הגופות וכלה אותם כי גם הכשמות החרים שתייכה ככרתות מן העוה"צ וע"כ הולך ללכת עמו המלאך הזה שהוא שר הגבורה להיות על ערי האויצים תחת אלהי ה' הלבאות ויפלו לפני ישראל לאלפים ולרצבות, והאל יזכרו לראות נחמתו כפלאות :

(כג) והביאך אל האמורי והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוסי. לא הזכיר שציעי שהוא הגרגסי, וזהו שדרז"ל הגרגסי פנס כלו' פנו להם הארץ מעלמם ולא הולכו ישראל להלחם כנגדם: (כה) ועבדתם את ה' אלהיכם. כנגד מה שהעובדים ע"ג שהזכירם למעלה חוטאים שעם העבודה התיא יציגו כל חסלם ויגבר מזלם ותצא להם

ההללחה והצרכה צועשה יריהם הזכיר עתה ועבדתם את ה' אלהיכם שאין ראוי לכם שתעבדו כי אם לכם המיוחד ממנו תצא לכם הצרכה וכל החועלת, הוא שאמר וצרך את לחמך ואת תימך: והסירותי מחלה מקרבך. ים החלואים צחוק הגוף מלך המאכלים והמטקים הנכנסים בגוף ויש החלואים מחוץ לגוף מלך טנוי האויר כפי השתנות מערכת הכוכבים, וע"כ יצטיח הכי' כי עם התורה והעבודה יצרך הטי"ה מזון האדם טיהיה זכה תולדתו להקיר החלואים מעליו ועם ההנצחה הזאת הלדיק המקיים התורה לא ילערך אל רופא, ומ"ש (דה"צ ע"ז) וגם צחליו לא דרש את ה' כי ברופאים, גם בכלל מחלה שלא יתה בהם מוסכל ועקר שהוא חולי באדם. ודע כי הכי' ראוי לומר והקיר כמס"א וצרך אבל צחור הכי' כי האלהים יסיה מחלה מקרבנו בעבדנו ה' המיוחד ולחקן העבודות כלן לכם המיוחד, והנן זה: (כז) את אימתי. מדה"ד כלסון (סמות ע"ז) חפל עליהם אימתי ופחד וענין הטרעה הוא מין עוף כגון יחוסים ולרעים וזבובים ודבורים והם מינים הרבה שם הכלל לרעה כמו שהמלאך נכת הארצה של עלרים שהיו מינים הרבה, ודרז"ל כי העוף הזה היה מעיל בהם ארס ועקמה את עיניהם ומיד מתים ולרעה זו עלתה עם יהושע ועזרה את הירדן כמ"ס בקפר יהושע, ומ"ס שלמה עתה ולא יחר והוא שאמר את החוי ואת הכנעני ואת החתי לפי ששלטה חלה היו החזקים שצכל ז' עממין והיו יושבים במלודים כסגזים, וצא להודיע שלא גדול ונס נקטר טעם צריה חלושה שצכל הכזראים והיא הטרעה בה יכרית הקצ"ה את החזקים שצכל המקומות: (ל) מעט מעט אנרשנו מפניך. יאמר הכי' הטרעה תגרע אותם מכת מדה"ד מעט מעט והם יהיו מתמעטים והולכים ואחם מוקיפים ופרים ורצים עד שתחלו את הארץ: (לא) מים סוף ועד ים שלשתים. י"ס הוא ללך דרום, ים שלשתים הוא למערב הוא הים הגדול והוא תחום א"י, וכ"כ (יהושע א') עד הים הגדול מצוא הסתם יהיה גבולכם, והים הגדול אינו ים אוקינוס כי ים אוקינוס הוא מקיף את כל ה"סו, וממדצד ללך מזרח, ועד הכתר הוא פרת ללך למזן:

כד (א) ואל משה אשר עלה אל ה'. ט"ד הפסע זו קודם מתן תורה ומזה אחר וכנס משה לבדו אל ה' וצחור אל עב הענין והוא

והוא הלשון שאמר (שמות כ') ומשה כגס אל הערפל שכן אותה פרשה ג"כ של והעם רואים את הקולות קודם מ"ת היתה. וע"ד הקבלה ואל משה אמר השם המיוחד עלה אל ה' זהו מעטרו"ן ששמו כגס רבו, וכן דרז"ל, ונקרא בשם הזה לפי ששם הזה ככללים שחי לסקויות המורים על ענינו והוא ארון ושליח, ארון מלשון חכמים שקורין אל הגזרת צעלת ממשלה מערוכה, שליח מלשון יון שקורים לשליח מעטרו, ועוד יכלול ענין שלישי מלשון שתיירה כי הרגום משמרת מערת, ועל שהוא שומר העולם נקרא שומר ישראל. והנה מתוך הוראת שמו השגנו שהוא ארון לכל מה שתחתיו שכל לבא העליונים והתחתונים הלא הם זרשות ותחת ידו והוא השליח למי שעליו ולמעלה ממנו שהשליטהו על הכל ושמו ארון לציתו ומושל כל קנינו. ויש לך לדעת כי לפי משמעות לשון ארון יהיה הטיית בשם כפול וטעם כפל הטיית כי שני עתי"ן עולה ח"י וישאר בשם ארון שהוא ארון, או יהיה כפל הטיית לפי שהוא העור העשירי מושך כח מתעשה, והנה הוא נכתב במקומות לצעלי הקבלה בחוספת יו"ד פעם נקרא בשם אוחיות כנגד שם קלוות ופעם בשצנע, ומן הידוע שהוא נקרא נער ולכך הזכיר הכי זכורי ישראל בשם נערים שכל' (שם כ"ד) וישלח את נערי בני ישראל. ויש לך לדעת כי העליה הזאת לא הולכה עתה בשצנע אחרן וזכינו ושצעים זקנים, ומש"א וכגס משה אל ה' הכוונה על מעטרון ג"כ והיה הכי ראוי לומר וכגסת לצדך כי ה' המיוחד הוא המדבר והדבור הזה למשה לצדו שאל עלה אל ה' אלה ואלהן כדצ ואציהוא ושצעים מזקני ישראל והסתחיתם מרחוק, ומה שמדבר בלשון נסתר וכגס משה לצדו אל ה' חולי כי האומר וכגס משה אל ה' הוא מעטרון שאמר כן על עלמו והוא לשון לוואה שמלות לאהרן כדצ ואציהוא ושצעים מזקני ישראל וסוף לו ע"ד ויראו את אלהי ישראל, ומשה לצדו כגס יותר שכן כאמר לו עלה אלי הרה ויהי שם והעליה הזאת לחוספת השגה היתה עד שצא צהוך העכו שכל' ויצא משה צהוך העכו. וכבר ידעת כי המלאך הזה הוא שפעם אלישע אחר צענינו וככפל צו להסתפק צפתי רשויות וילא לתרבות רעה, וכן כל מי שלא כזמר צענינו הכה הוא חושא בנפשו ומסבצו לו

מוקש ואשמה רבה לא יוכל כפרה, וחולי מפני זה נסמכה פרשה ואל משה אמר למלת מוקש כי ענינו למי שאינו כזמר צו מוקש טעות צו מוקש וכלכד האצ הראשון גם הצנים צמדצר גם כדצ ואציהוא, ואלדיק הסלס ר"ע סכזמר צענינו כככק בשלום וילא בשלום והוא שדרש צו (דברים ל"ג) ואלה מרצות קודם, אלה הוא צרצרה שלו ה' לצאות שמו ארון הוא בלצח שלו והצן זה: (ג) ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה'. מלות פרישה והגבלה, ואלה כל המשפטים אין לפרש הדיכין שנסדר ואלה המשפטים שכבר התחבר כי פרשה זאת קודם מ"ת היתה, אצל המשפטים שצכאן הם שצת ודיכין ופרה ארומה סכלטוו צמרה: (ד) ויכתוב משה את כל דברי ה'. הם התכאים והיה אם שמוע השמעו צקולי ושמרתם את צריתי וגו': וישנם בבקר ויבן טובח חחת ההר. ז"ת הים צהי צקיון: כל הדברים אשר דבר ה' נעשה. פירש רבינו חנכאל ז"ל כי נעשה היא מלה כוללת מ"ע ומל"ת כי הנמענע מלעשות דבר שהזמר עליו שלא לעשותו יקרא שעתה מלה שהרי קיים האזהרה שהזמר עליה ומקרא מלא הוא (תהלים קי"ט) אף לא פעלו עולה צדרכיו הלכו, צאר הכי כשלל פעלו עולה הרי הוא כאלו צדרכיו הלכו: (ה) וישלח את נערי בני ישראל. צבורות היו, וע"ד הפסע קראם נערי כי היו עהורים להקריצ קרצן שמעולם לא טעמו טעם חטא ולא כגשו אל אשה, וכן דרז"ל עתידין צבורי ישראל שלא טעמו חטא מעולם ליחן ר"ח כלצנון שכל' (חושע י"ד) ויהי כזית הודן וריח לו כלצנון, ועם הקרצן הזה כגמר הצרית צקבלת החורם שהרי צקבלת דברים כככפו ישראל לצרית צמילה וצצילה וקרצן, מילה כשילאו ישראל ממלרים כמולים היו כי היו כלם מקוצלי האצות צמלות זו, טצילה הוא שכי' (שמות י"ט) וקדשתם היום ומחר וכצקו צמלותם, קרצן הוא הקרצן הכזכר צכאן, וכן מי שצא להחגייר חייב צקבלתן שכל' (צמדצר ט"ו) ככס כנה, וחייצין צי"ד למולו ולהטצילו וכשיצנה צהמ"ק יציא קרצנו, ודז"ל צמודיעים אוחו חחלה קלת מלות ועוכסים שצהם, וטעם הודעת העוכסים כדי שלא יחגייר שאין הגרים תועלת לישראל כלל שהרי ערצ רצ גרים היו והם היו קצת העגל וגם היו קצת המגפה צענין צטר חאזה שחל עליהם

רבינו

משפטים כד

בחיי

קס"ט

הדבר שכלי (במדבר י"א) והאספקף אשר בקרבנו
החלו חלוא, ומפורש ארז"ל קטים גרים לישראל
כספחה שכלי (ישעיה י"ז) ונכסחו על ציה
יעקב, והטעם לפי שאין צקיתין צדקדוקי מלות
וישראל לומדים מנעסיהם. ויש שפי' מודיעים
אותם קלח עונשים שהטעם צזה כדי שלא
יאמר אילו הייתי יודע לא הייתי מנהייר וכמלא
גרותו צטעות, וע"כ יש לנו להודיעו מקלח
עונשין כדי שיהיה גרותו צלצ שלם וסיקצל
עליו הכל, ומה שארז"ל קטים גרים לישראל
אין זה כאמר לגנאי הגרים אלא לגנאי ישראל
כלו' כיון שהקציה רואה מנענחם טעצו
מנענחם וארץ מולדתם וצאו להדצק צטכינה
הנה הם מחייצין את ישראל כשאין עוצדים
להקציה צלצ שלם. וכן מלינו צמדט ארז"ל
גדולים גרים צזמה"ז יותר מישראל כטעמדו
על הר סיני שהם ראו את הקולות ואת הלפידים
ואת קול הסופר והנפלחות הגדולות והכורחות
והגרים לא ראו מדבר זה כלום וצאים צמלור
ובמלוק להסחופף החת ככפי הטכינה :
ובחים שלמים לה' פרים. כל ימי המדבר היו
ישראל מנענחים מודה"ד לפי שהיו
צמקום החורצן והטעמון ולכן היה הקרצן פרים,
והצן זה : (ח) ויקח משה את הדם ויזרוק על
העם. הנה הדם עליהם כדי שיכנסו צצריח עם
הקציה צדס ואוחו כחם הדם טעל צגדיהם
קרא הכי עדי לפי שהיה עדי להם. וכצוד גדול
ותיה להם עדות ואוח טנכנסו צצריחו טל
הקציה, וע"כ כטחטאו צעגל ועצרו על הצריח
אמר להם (טמות ליג) סורד עדיך מעליך כלו'
סיקירו מעליהם אוחם הצגדים שהיו עדי להם,
וז"ט (טס) ויחללו צכי ישראל את עדים אוחם
הצגדים טכזרק עליהם דס הצריח שהיה עדות
ואוח צין הקציה וציקיהם, ולמה כרת הקציה
עמהם צריח צדס רמז להם אס אחם מקיימים
את החורה מוטצ, וא"ל הריכנו מחיר דמכס
לכרת ולמיחה, זה כחצ רצינו חכנאל ז"ל.
וכן פי' רש"י היה מזה על צגדיהם מן הדם
והיה העכין להחטיצם כעכין טכי צאחרן (טס
כ"ע) והזיח על אחרן ועל צגדיו ועל צכיו
ועל צגדי צכיו, וכוונת אונקלוס ע"ה כשאמר
על העם כי זרק הדם על המוצח לכפר על
העם טכן הרגום ואריק על מדצחא לכפרח על
עמח. ויש שפי' ויזרוק על העם כנגד העם
כלו' לפניהם לא על צגדיהם, וכן (צרחטיח

א') ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע
השמים טפירוטו כנגד רקיע השמים :
(י) ויראו את אלהי ישראל. הטוכה צזה על
הכצוד האחרון שהזכירו למעלה ולכך הוסיף
צו את שהוא הטכינה, טה' העיוחד שהוא
אלהי ישראל כי צו (טמות ליג) כי לא יראי
האדם ומי ולכך ט"ח ומזו יח יקר אלהי
דישראל, והוא הכצוד טראה יחזקאל כעראה
אדם עליו מלמעלה כי רחם חחלה חיות הקדש
והאופכים למעט אלל החיות ומזר וראה הרקיע
הכטוי על ראטי החיות וראה הכסא על הרקיע
ועל דמות הכסא דמות כעראה אדם עליו
מלמעלה : ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.
ע"ד הפטט יצח הכי כי מטה ואחרן וצכיו
וטצעים הזקכים ראו עחה צמעמד ה"ט אלהי
ישראל על הכסא והכסא על הרקיע והוא
הרקיע הכטוי על ראטי החיות אמר חחלה ותחת
רגליו שהוא הכסא וכן הרגומו כורטי יקריה,
והזכיר כמעשה לצכת הספיר כי כן כי (יחזקאל
א') כעראה אצן ספיר דמות כסא, וספיר הוא
אצן יקרה לצכת לדעת רצינו טעדיה גאון ז"ל,
וע"כ אמר לצכת מלסון לוצן ועכינו זכות גדול
שהאור כראה מאחריו. אבל דעת החכס ר"ח
ז"ל כי ספיר הוא חכלת ואמר כי לצכת אינו
מלסון לוצן אלא כלסון ואחה קח לכ לצכת
ואמר לצכת הספיר כמו טראה יחזקאל אצן
ספיר, והעד על פירוטו זה שאמר כמעשה ולא
אמר כעראה לצכת או כעין לצכת כי על גוון
הלוצן אין לסון כמעשה כופל צו, ויהי צאור
הכי כי היו רואים כסה"כ כמעשה לצכת טל
ספיר זך וצהיר, ותחת אוחו כסא שהוא כמעשה
לצכת הספיר ראו עלס השמים לטוטר והוא
הרקיע כעין הקרח הכורח הלטוי על ראטי
החיות, ומזה הזכיר יחזקאל (טס י') היא החיה
אשר ראיחי וגוי רלוכו חחת הרקיע והרקיע
חחת הכסא והכסא חחת אלהי ישראל אצל
הכי קלר צזה. וכן כי הרמצינ ז"ל צפירוטו כי
הכי חפס דרך קלרה טהרי למעלה מן החיה
רקיע, למעלה מן הרקיע הכסא, למעלה מן
הכסא אלהי ישראל, ומח שהזכיר עלס השמים
ולא הזכיר חיות הקדש אשר חחתי, יתכן לפרט
כי רלה להסחירם לפי טמטס. היה החטח
לישראל טטעמו אחד מטערמולין טלו והכעיקווחו
צו : וע"ד המדרש כמעשה לצכת הספיר כדי
לזכור טעצוד טל ישראל צלצכים, וצאור העכין
ללמד

גלה לך הכי צפוי כי תחת הכסף העליון יש
 כסף אחר שהוא כמעשה לצנת הספיר וכעלם
 השמים, ושלשה יסודות לכל כסף וכסף הרי
 וי, וזהו סוד הכי הנזכר בכסף שלמה (עלבים
 א' י') שם מעלות לכסף וגוי, וכי (דה"א כ"ט)
 וישב שלמה על כסף ה', כי רלה שלמה נחמחו
 הגדולה לכלול בכסאו מעלות שני הכסאות
 שעליהם נאמר צעה רלון (תהלים קכ"ז) כי
 שמה יצבו כסאות למשפט כסאות לצית דוד
 ונאמר צענת הכעס (דניאל ט') עד די כרסון
 רמיו. ויש ספירטו כמעשה לצנת הספיר כי
 המסיל הסגת האלילות לענין הספיר הלצן שהוא
 מראה מה שצחוכו שהוא פנימי ונקחר סם,
 והפנימי הזה הנקחר הוא נראה מתוך החילון הצל
 עלמותו אינו נראה ואינו נודע לעלמו, וזהו
 (סמות ג') וארא אל אצרתם וגוי כי הפנימי
 הנקחר נראה אל הרוחיים כספיר הצל לא נודע
 להם, וע"כ יצא הכי הסגתה צמשל יפה מאד
 יוצן ממנו הכמשל, וז"ל כמעשה צכ"ף הדמיון
 כי ענין ההשגה צהם גם צכל הנציחים כלן
 גם צישראל צהר סיני היא הנקראת פנים
 צפנים כח לפנים עכה, ולכך אחר כמעשה
 כענין מה שיעשה הספיר הלצן שהפנימי הנעלם
 נראה מתוך החילון הצל עלמותו אינו נראה
 כי הוא נקחר ונעלם מן ההשגה, וזה מצואר:
 (יא) ואל אצילי בני ישראל. נקראו אלילי עלסון
 אלילות כלוי שבאלל עליהם רוח נבואה
 צמעמד הקדוש הזה, ואללילים האלה היו כדב
 ואציהוא וצצעים מצקני ישראל. לא שלה ידו.
 מכאן שהיו ראויים לשליחות יד. ויחזו את האלהים.
 הוא מה שכזכר למעלה ויראו את אלהי ישראל,
 והכוונה צזה מה שאמר ויראו את אלהי ישראל
 ויחזו את האלהים שחזו את האלהים ולא הרקו
 לעלות אל ה'. ויאכלו וישתו. ע"ד הפשט עשו
 יו"ע מפני שזכו וכבנסו לחותו המראה הנכבד
 וכלולו וילאו צצלום כענין שכי (צראשית ל"ז)
 כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותכלל נפשי,
 וכן היה כה"ג עושה קעודה גדולה צמולאי
 יוהכ"פ מפני שכבנס צצלום וילא צצלום מקדש
 הקדשים וכלול. ויש שפ"י ויאכלו וישתו שלא
 סיחה מעלתם כמעלת עשה שהעיד עליו הכי
 ויהי שם עס ה' ארצעים יום וארצעים לילה
 וכזון ארצעים יום צלא מאכל ומצחה כי אחרי
 שזכו למדרגה זו חזרו למדרגתם האכזשית מיד
 שאכלו ושתו. ורש"י פ"י ויחזו את האלהים
 ויאכלו

ללמד שהקצ"ה מלך כשהאומות מלירין לישראל
 והוא מצ"ח כל המעצדס מלמעשה כאלו מצעזדס
 מלמעלה, ומזה הענין הוא מצ"כ (סמות ג')
 כי ידעתי את תכאוציו, ומזה אחרו צירושלמי
 דמק' סוכה מעשה חין כחיב אלא כמעשה היא
 וכל ארגליה שלה היא והקל והמגרפה ע"כ,
 וצבעים זקנים אלו הם הסופרים המוכים על
 הלצור להקל מעליהם עול הלצנים ולכך זכו
 מכ"ע להשיג כמעשה לצנת הספיר. וע"ד החכמה
 כמעשה לצנת הספיר היא השגה צמראה הנבואה
 אמתת החומר הראשון החחתון שהיה משלב
 שתחה כסה"כ, והוא סדרז"ל שמים מהיכן
 נצראו מאור לצוסו שג"י (תהלים ק"ד) עוטה
 אור כשלמה נוטה שמים כיריעה, הארץ נצרא
 משלב שתחת כסה"כ שג"י (איוב ל"ז) כי לשלב
 יאמר הוא ארץ וגוי, ואוכקלוק שחרגס וחחות
 כורסי יקריה עשה רגליו שצים אל הכסף ומלת
 רגליו קצותיו כמו (יחזקאל א') ורגליהם רגל
 ישרה, (זכריה י"ד) ועמדו רגליו, והכוונה צו
 שהחומר ההוא מאללו והוא קצתו המחייב
 מליחותו והוא צראו ומדשו אחר העדרו, ואמר
 כמעשה לפי שהחומר מתפעל ומקבל לורה,
 ואמר לצנת כי הלוצן ההוא שתחת הכסף היה
 חומר לארץ, ולא אחר כלצנת הספיר לפי שאין
 הכוונה צמראה הלוצן כי הספיר אינו לצן
 כ"א היה לו מראה לוצן לא היה מראה המראים
 כלן ולא היה מקבלן מאחריו, הצל הוא נעדר
 מכל מראה ולפיכך הוא מקבל כל מראה, כן
 החומר הוא נעדר הלורה כלן ואין לו דמות
 ולורה כלל ע"כ הוא מקבל כל לורה ולורה,
 וזה דעת הרמזים ז"ל צקפר המורה צחלק שכי
 פרק כ"ו ע"פ. וע"ד הקבלה כמעשה לצנת
 הספיר ידוע אלל חכמי המרכזה כי כסה"כ
 מיוסד מבי יסודות, אש, רוח, מים, שהם
 כאללים מבי מדות, חקר, דין, רחמים, והם
 ג' מראות, לצן, אודס, חכלת, וסן אל לצך
 כי הזכיר לצנת על מראה הלוצן, וספיר על
 מראה האודס, וכעלם השמים על מראה החכלת,
 ולכך ת"א וחחות כורסי יקריה, והוא שאמר
 החכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע
 דומה לכסה"כ. וראוי שתצונן ח"ך הזכיר ותחת
 רגליו כמעשה לצנת הספיר שהוא צאור גמור
 כי יש תחת הכסף כמעשה לצנת הספיר שהוא
 כסף אחר וזהו יורה על שני כסאות, והנה
 הדבר אמת ויליב כי יש כסף לכסף, וע"כ

רבינו

משפטים בד

בחי

קע

ויאכלו וישתו כי צעוד שהיו אוכלים ושוחים
 היו מסתכלים אותו כלב נס. וע"ד המדרש
 ויאכלו וישתו וכי קילור עלה עמהם לסיבי
 בן דרסו צויק"ר פי אחרי מות, פירוש קילור
 עיבה, אלא ויאכלו וישתו אמר רבי יוחנן
 אכילה ודאיה שכי' (משלי ע"ג) צאור פני מלך
 חיים, וצאור זה כי מוזן הנפש ועדונה צאיתה
 המראה הנפלאה יכנה הכי לאכילה ושתייה שהוא
 עדון הגוף, וכן אמר דוד ע"ה (תהלים ס"ג)
 כמו חלב ודבש השצבע נפשי, כי כיון שהגוף
 מתקיים מן המזון הגופני הנא מסנה אחר
 סנה עאכ"ו שהתקיים הנפש בהתקשרה נסנה
 העליונה ראשונה ית' והוא המזון האמתי הקיים
 והאכילה הודאית הנלחית וכענין שכי' (תהלים
 ל"ו) ירוין מדשן ציתך ונחל עדניך תסקס כי
 ענך מקור חיים צאורך נראה אור. ועוד יס
 לפרש ויאכלו וישתו קרי צים וישיתו כי מפני
 שמליכו אחר מ"ה צפורענות (שמות ל"ג) ולא
 שתו חיס עדיו עליו ולא כזכר הסכר הגדול
 וההוד העלום הזה צפי מ"ה לכך הולך לרמז
 כאן כי מה שהזו את האלהים הוא שסתו העדי
 ההוא ונהיים ושוחים שמחת הנפש כמי שנהנה
 ושמת צאכילה ושתייה, זה שמעתי מפי הרב
 ר' דן. ועדיין נשאר לשאול למה לא כזכר
 צמית צפירוש, ולמה לא יזכיר ענין העדי הזה
 כאשר זכינו אליו ויזכרנו כשאבד ממנו, וכ"ל
 לומר כי לא היה לריך כלל, כי העם אשר
 ילאו לקראת האלהים מן המנחה לקבל תורה
 מן השמים וראו הקולות והלפידים וקול השופר
 ואותם הגדולות והנוראות אשר ראו עיניהם
 אל"ל שהחלצו עדי האור והתעערו והתקדשו
 צקדושת שמות המלאכים כי כל המתקרב אל
 השמן אל"ל שימשה ממנו, כמו שארז"ל קרב
 לגבי דהיכא ואיריהן. והנה זה כענין ספור
 העוה"צ שלא כזכר צתורה לפי שלא היה לריך
 לפי שכל מה שהאריך התורה צספור היעודים
 הגופניים אינו אלא מפני שהם הכנה לירש
 חיי העוה"צ, וע"כ לא ה"לך צכאן להזכיר
 העדי כשזכינו אליו, כי כיון שהזכיר הכי' (שמות
 י"ט) ויולא משה את העם לקראת האלהים
 מחוך הכלל ההוא יס להצין הפרט, אצל כאשר
 מעאו צמעשה העגל הולך להזכיר חסרונם
 שאזדה מהם המעלה העלומה הזאת:
 וע"ד הקבלה ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו
 והלא כזכר הזכיר ויראו את אלהי ישראל,

אבל יתכן לפרש כי האלילים חזו את האלהים
 כל"ו שכנאו צו שלא צמחילה, ואלא תאמר
 כשאמר ויראו ראיה ממש לכך חזר ואמר ויחזו
 כנראה מלשון מחזה, והנה הסגתם היטה למעלה
 מהסגת ישראל ולמעשה מהסגת עשה, כי הסגת
 ישראל היטה צמחילת ענין וערפל והאלילים
 היטה כנראה צו שלא צמחילה, ומשה רבינו
 ראה אותו ממש כי כן הצע"הו (שמות ל"ג)
 וראית את אחורי ופוא הכבוד האחרון, ומה
 שזכיר ע"ד ויאכלו וישתו יורה כי נהגו קלות
 ראש צראיה זי, ולכך היו ראויין לסליחות יד
 צמה"ד, אלא ערלה להמתין להם כדי שלא
 לערצב שמחת התורה: (י"ב) עלה אלי חרה.
 גם פרשה זו קודם מ"ה כחמרת והלשון מוכיח
 כן ואחנה לך את לחות האזן והחורה והמליים:
 והיה שם. פי' רש"י ז"ל מ' יום: אשר נתחתי.
 פי' קודם שכנרא העולם שהרי החורה היטה
 כתוצה לפני צאש שמורה על גבי לזנה, או
 יחזור אשר כחצתי אל לחות האזן שהזכיר
 שהיו כחוצים צאלצב אלהים: להורותם. ע"ד הפסע
 למדך שהחורה והמלות מקלול ודרך לשוב. הנפש
 לשרשה, וזהו להורות כל"ו להורותם הדרך
 לעוה"צ, כן אמר שלמה ע"ה (משלי ד') ויורכי
 ויאמר לי יתמך דצרי לצך שמור מלותי וחס.
 וע"ד המדרש להורותם זה חלמוד וכן דרשו
 צצרכות את לחות האזן אלו הלוחות,
 והחורה זו תורה שצכתב, והמלות זו מסכה,
 אשר כחצתי זו כציאים וכחוצים, להורותם זה
 חלמוד חלמוד שכלן נחמו לעשה מסיני, ועוד
 המלא להורותם חלמוד והמ"ם שצעים וצחמלע
 חורה וזהו שצעים פנים לתורה. וע"ד הקבלה
 להורותם כתיב והוא ראיה למה שפי' כי החורה
 והמלות ידריכו האדם אל המדה הזו היא כנסי'
 ומשם התעלה הנפש אל העוה"צ כעעם הכי'
 (תהלים ע"ג) ואחר כבוד הקחני אמה, והצן
 זה, ויהיה להורותם כענין (סיר ג') ואל מדר
 הורתי: (י"ג) ויקם משה ויהושע משרתו. הים
 יהושע מכלל שצעים זקנים שהזכיר למעלה
 שחזו את האלהים והוא היה גדול מכלן.
 ויש לשאול מדוע יזכרנו הכי' צכאן יומר מן
 השאר, וכי' הרמזין ז"ל אפשר לומר שזה
 חורה כי כל מ' יום שהיה משה צהר הים
 יהושע ומתין עליו צתחמית החר ומפני זה
 הזכיר צכאן כי הים משרתו עמו ללוות אותו
 עד הגבול המזומן צהר: ויעל משה אל הר
 האלהי,

האלהים. להודיע שכי' שהיה מעשה זהר שמתו
 יהושע בתחתית סהר, וראה לזה שהרי כסירד
 מעשה מן החר הזכיר הכי מיד וישמע יהושע הוא
 שכי' (סמות ל"ג) וישמע יהושע את קול העם
 צרעה, והכי הזה יורה כי לא היה יהושע עם
 ישראל במחנה אזל היה מחילצ בתחתית החר
 וממחין למטה עד דרחו: (טז) וישכון כבוד
 ה' על הר סיני. הוא מה שהזכיר למעלה וידבר
 אלהים את כל הדברים האלה וסם כחצתי
 וסרחצתי צאור, ומס"א ויכסו הענן שעת
 ימים זהו מראש חדש סיון עד שסי צו ואז
 נחנה התורה: ויקרא אל משה ביום השביעי:
 זה למחרתו אחר ת"ת ונחעכב סם מ' יום ומ'
 לילה, הוא שכל' ויהי מעשה זהר ארבעים יום
 וארבעים לילה וששת ימים שהיה תכוסה צענן
 סיו בכלל מ'. ואם תשאל כיון שמשנה נחעכב
 סם ולא ירד עד י"ז בתמוז שהוא השלום מ'
 למה הולכה קריאה זו, אזל מליכו בזה לרז"ל
 דעות, הוא שאמרו צפ"ק דיומא ויקרא אל מעשה
 ציוס הסציעי לא לא הכי אלא לחלוק כבוד
 למטה דברי רבי עקיבא, רבי נתן אומר לא
 לא הכי אלא למרק אכילה וסחיה שבמעיו כדי
 לשוותו למה"ס, רבי מתיא בן חנן אומר לא
 לא הכי אלא לאיים עליו כדי שמהא תורה
 נחנה צאימה וציראה צרתה וצזיע שכל' (תהלים
 צ') עזרו את ה' ציראה וגילו צרעה.
 ובסדרש צוא וראה סכל מעשה צראשית
 כצרא צטטה ימים והתורה נחנה לקוף
 מ' יום אצרי מ' סכוחן מעשה טסה וכוטל
 מעשה מ', ויראה לי צמקפר הזה כי מן הירוע
 כי הסיג מעשה צחכמת התורה תכלית ההסגה
 אפר המין האכוס' יכול להסיג אזל א"א לו
 אל המין האכוס' לצא אל תכלית אוחה ההסגה
 צפתוח מן הזמן הזה וע"כ הולך להחעכב סם
 ללמוד התורה מ' יום ומ' לילה, ומזה הורגלו
 רז"ל לומר חכא מניה ארבעין זמכין ודמיה ליה
 כעאן דמנחא צכיסתיה. גם יראה לי שבצכות
 ארבעים יום הללו זכה לקרון עור פנים מ'
 שנה שחיה אח"כ כי כל סכותיו סיו ממה
 ועפרים שנה, וההוד הגדול שהוא לא כפרד
 מעכו עד יום מוחו שהעיד עליו הכי (דברים
 ל"ד) לא כהמה עינו ולא נס לחה, והימים
 שעתד צהר שלטה פעמים מ' יום סיו ממה
 ועפרים יום כמכין סכותיו, ארבעים יום ראשונים

צלותם ראשונות ללמוד פירוש התורה. מ' יום
 שניים להחפול על מעשה העגל, מ' יום שלישים
 לקבל לוחות שכיות מתוך הענן, מפני שהיה
 מעשה תכוסה צענן כל ו' ימים אזל לא צא
 צחוכו לכך יאמר הכי כי עמה ציוס הסציעי
 קרא למטה מתוך הענן והצילו לחוכו כעכין
 שאמר ויצא מעשה צחוך הענן, וכבר דרשו
 רז"ל פרק קמא דיומא שעתה שציל צחוכו
 כל' כאן צחוך הענן וכל' צים (סמות י"ד)
 ויצאו בני ישראל צחוך הים מה להלן שציל
 שכל' (סם) והמים להם חומה וגו' אף כאן
 שציל, ומראה כבוד ה' צלסון התורה נקרא
 כבוד ה', וצלסון חכמים שכניה, וזהו וישכן
 כבוד ה' על הר סיני וכי' (תהלים פ"ה) לסכון
 כבוד צארלכו והיא מדה"ד הנקרא יד שנה
 כצרא העולם כלו שכל' (ישעיה ס"ו) ואת כל
 אלה ידי עשתה; הזכיר כל הנמלאים כלן צטם
 אלה שכלן נחשוו מכה מדה"ד הוא שאמר הכי
 ויהיו כל אלה, וכן צמעשה צראשית (צראשית
 ג') אלה תולדות הסמים והארץ כלל כל הנמלאים
 כולן העליונים והספלים צמלת אלה וזה בכלל
 הנמלאים, גם צפרטי הנמלאים צדברים סהם
 קיום העולם מליכו שהזכיר צהן הכחוצ לסון
 אלה, ואלה הם, האור, והחשך, והתורה, והמספטי,
 וקצון גליות, וישראל, והצבואה, והמטרי, האור
 והחשך הוא שכי' (ישעיה מ"ה) יולר אור וצורא
 חשך עושה שלום וצורא רע אכי ה' עושה כל
 אלה, התורה שכל' (סמות י"ח) וידבר אלהים
 את כל הדברים האלה, המספטי שכל' (סמות
 כ"א) ואלה המספטים אשר השים לפניהם,
 ישראל הוא שכל' צצצעי ישראל (צראשית
 מ"ט) כל אלה צצעי ישראל שכים עשר, וצקצון
 גליות כל' (ישעיה מ"ט) סנה אלה מרחוק יצאו
 והנה אלה מלסון ומים ואלה מארץ סיכים,
 וכי' (סם) ואמרת צלצצך מי ילד לי את אלה
 ואכי שכולה וגלמודה גולה וסורה ואלה מי
 גדל הן אכי כשארת ל צדי אלה איפה הם,
 התצואה הוא שכי' (זכריה ח') כי זרע השלום
 הגפן תחן פריה והארץ תחן את יבולה והסמים
 יתנו עלם והנחלתי את שארית העם הזה את
 כל אלה, המטרי הוא שאמר הנציא (ירמיה י"ד)
 הים צהצלי הגוים מגסימים ואם הסמים יתנו
 רביצים הלל אמה הוא ה' אלהינו ונקוה לך
 כי אמה עשית את כל אלה:

ויקחו

כה ויקחו לי תרומה

קחו מוסרי ואל כסף ודעת מחרוץ נבחר
שהע"ה הזהיר זכאן (משלי ח') את האדם
 על מדת הזריזות שיסתדל ויערר
 צמוקרי התורה ואל יסתדל ויערר צדו הכסף,
 לפי שצמוקרי התורה יקנה האדם תועלות
 רבות צעות"ז וצעות"ז ורצו הכסף אין זו
 תועלת אבל יש בו נזקים ומכסולים רבים
 שהוא קנה לראגות רבות וכמו שארז"ל מרבה
 ככסים מרבה ראגה, וידוע שאין בכל הרצויים
 שצכל המדות שום תועלת כ"א צדו התורה,
 ודעת מחרוץ נבחר, טעמו וקחו דעת התורה
 שהוא מחרוץ נבחר והזכיר לשון קחו לומר
 שיקחו מוסר התורה והמלות בזריזות והסתדלות
 כמו שלוקח הדבור צידים שהוא מזדדו ואל
 שיקחם בעללה וציחוש כ"א יתעלל בהם א"א
 שיכלל מן העונש אפי' כשהוא מקיים המלות,
 כ"א מיוחד הש"י צפיו וצפפתיו ולבו רחוק ממנו
 גדול עונו מנסוא כי מלך אחד עשה מלכה
 ומלך אחר הוא נענש בעשותו אותה כשלא
 עשה על הסלמות כ"א בעללה, וה"ה והטעם
 בענין התפלה אם התפלל ולא כוון את לבו
 בתפלתו אלא שהוא מחשב בהצלי הזמן בסחורתו
 וכספו וזהו הנה זה חוטא וכמעט שעליו
 כא' (סמות כ') לא העשון אתי אלהי כסף
 ואלהי זהב, בלוי כשאתם אתי ועומדים בתפלה
 לפני אל תחשבו בכסף וזהו אשר עונכם כי
 המתפלל העושה זאת מתכבד צוחשצחו אל
 המלך הש"י ולפני מלך צ"ו לא היה עושה כן,
 וכן אלו הכיח תפילין ונתעלל ולא כזהר שלא
 י"ען צהם ולא יפיה צהם אין המלכה שלמה
 וכן המלות כלן, והא למדת שהעלל אף בעשותו
 אמת מן המלות יקרה לו חטא ועון בצנה
 העללה, והנה התועלת שהשיג בקיום המלות
 איננה מצלתי עונש כסם שתועלת החומץ שאדם
 שותה פעמים לרפואה איננו מצלתי כזק שהוא
 מזיק לשנים, או תועלת חום האש שאיננו מצלתי
 העשן המזיק לעינים, וע"ז אמר שעה (משלי
 י') כחמץ לשנים וכעשן לעינים כן העלל
 לשולחיו, וע"כ יגנה שלמה תמיד את מדת
 העלל, הוא שאמר (שם י"ג) מחאזה ואין נפשו
 עלל, יאמר כי מי שנספו מחאזה לאיזה דבר
 שיהיה ואין לו כלום שלא השיגו עלל הוא כי
 לא הסתדל בו כל הלורך, וכמו שדרז"ל לא

יגעתי ומלאתי אל חאמין, יגעתי ולא מלאתי
 אל חאמין, יגעתי ומלאתי חאמין, וע"כ יתמיד
 שעה מוסרו על העלל ויזהירו צמלה הוא
 שאמר (שם ו') לך אל כמלה עלל ראה דרכיה
 וחכם, כי מונה נקח ק"ו וזה יראה דבר
 חכמה כי היא פחותה מצדמסים ויש זה מדת
 הזריזות שאוספת צמון הקיץ מה שתאכל צמון
 החורף, וידוע כי הזריז בעיני התורה והמלות
 גם הזריז צחקון מדותיו הנה הוא עולה ממדה
 למדה וממדרגה למדרגה והולך כל היום לפנים
 ולא לאחור, והנה העלל בהפך ממנו כי הוא
 הולך כל היום לאחור ולא לפנים הוא שאמר
 שעה (שם ע"ו) דרך עלל כמסוכת חדק, שא"א
 לו ללכת ולעבור אל המקום אשר לבו הפך
 וילטרך לשוב לאחור כן העלל אינו יכול לעלות
 ממדה למדה אבל הוא מחר"צ א"ע מציה ומחון
 כי הוא מסומם כפסו וגופו, כדמיון הסדה
 המרצ מצפנים ותחת חטה ילא חוח ומרצ
 מצחון שהכחלים והגדרים שהיו מצביצ הכל
 כהרס, וע"ז שעה (משלי כ"ד) על סדה איש
 עלל מצרתי וגו' והנה עלה כלו קמסוכים,
 העטיל העלל שאינו מתקן נפשו ומדותיו והוא
 צהנהגתו הרעה מחר"צ כפסו וגופו מציה ומחון
 לעלל המוכע עלמו מעצוד סדה ומכיה אותו
 שחמרב מציה ומחון, וע"כ הזכיר שעה זכאן
 קחו מוסרי ואל כסף שיקחו הצדיות מוסר
 התורה בזריזות ולא צרפיון ובעללחים, ואמר
 ואל כסף בהפך עתמון העם שהם משתדלים
 לקנות הכסף בזריזות וצחרילות וזה דרכם ככל
 למו כאשר לא יעשו צמוקר המלות ככה, ולפיכך
 אמר קחו מוסרי ואל כסף, כלוי התורה כי
 התורה נקראת מוסר כענין שכי (משלי ו') ודרך
 חיים תוכחות מוסר, ועמה אדם זוכה אל החיים
 הכלחיים להתענג מזיו סכינה כי סכינה דצקה
 בתורה, והוא שדרז"ל (משלי ז') כי ישרים
 ישכנו ארץ ישכינו סכינה צארץ, צעיה כתיב
 (סמות כ"ד) וישכון כבוד ה' על סר סיני
 כי הסנה שהסכינה טורה צישראל צהר סיני
 צנגלה, וצמסכן צנקחר, צהר סיני צנגלה הוא
 ששכן הכבוד צהר סיני לעיני כל ישראל סכא'
 (שם) ומראה כבוד ה' כאשר אוכלת צראש סהר
 לעיני צכי ישראל, צמסכן צנקחר היא סכלטויו
 לעשות לו ציה מיוחד כדי שיסכון עליו צנקחר,
 וע"ז התדדו ישראל תרומה לעשות ממנה מסכן,
 וז"ש: (ב) ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר

כענין שכי (שמות ל') ונחנו איש כופר נפשו וכוונתם כלטוו ישראל בג' תרומות כשנכנסו לארץ השמים קדש והשלישית חול והיא תרומת חלה, ולא כלטוו ישראל בשמים להביאם בחולה לארץ כי לא בארץ הקדושה לפי ששתייהן קדש, אבל תרומת חלה מפרישין אותה אף בחולה לארץ כדי שלא תשחכת תורת חלה מישראל, וכדי לבאר שהמשכן שקול כנגד זריחת העולם הזכיר בו הכי ג' תרומות של העולם והוא שכי בצללאל (שמות ל"א) ואמלא אותו רוח חלמים בחכמה בחכמה וזדעת, וע"ז דרז"ל יודע היה צללאל ללכף אותיות שבתן כצדו שמים וארץ, כי הכא ואמלא אותו רוח חלמים בחכמה בחכמה וזדעת, וכי החם (משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ כוכן שמים בחכמה וזדעתו נזקעו, רלו החכמים לרמוז זה כי המשכן שקול כנגד זריחת העולם.

והמצא בפרקי ר"א בשלשון זכה שלמה זכ"ח שכן הזכיר הכי על חירם (מלכים א') ז' בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי ואז"ל איש לורי חורש נחשת וימלא את החכמה ואת החכמה ואת הדעת, וכן בשלשון עמיד להצנות, הוא שהזכיר עליו שלמה ע"ה זרוה"ק (משלי כ"ד) בחכמה יצנה צית וצחצוחה יחכונן וזדעת הדרים ימלאו, ושלשון עמיד הקציה ליתן לישראל צחצוחה שכל' (שם) כי ה' יתן חכמה וגו', נתן אין כי כאן אלף יתן, מפיו דעת וחכמה, ושלשון ינחנו למלך המשיח שכלומר (ישעיה י"ח) וכמה עליו רוח ה' רוח חכמה וצניח וגו' רוח דעת ויראה ה': וע"ד המדרש ויקחו לי תרומה, מאחר שנתתי לכם תורתי שכי זה (משלי ד') כי לקח טוב נתתי לכם תורתי וגו' הביאו לי תרומה, כי לקח טוב נתתי לכם, משל לשני קומרים אחד צידו מעכסא ואחד צידו פלפלין החליטו בטל זה פלפלין וזה מעכסא כל אחד חסר ממה שצידו, אבל החורה אינו כן זה שוכה קדר זרעים למי שצידו קדר מועד וזה שוכה קדר מועד למי שצידו קדר זרעים כל איש מרויח וכשאר לו מה שצידו כזר, זהו כי לקח טוב נתתי וגו', מעשה צאדם אחד שהיה צפנינה עם קומרים הרבה והיו אומרים לו היכן פרקמטיא שלך, אמר להם פרקמטיא שלי גדולה משלכם, צדקו כל הספינה ולא מלאו כלום, התחילו שוחקים עליו, נפלו לקטים עליהם צים שללו ונעלו

ידבנו לבו תקחו את תרומתי: ויקחו לי. ע"ד הפסע לשמי, ולסון תרומה הפרשה כל' שיפרישו ישראל כדצה ממנונס למלכת המשכן, וענין המשכן היה דוגמה הר סיני, והכבוד ששכן על הר סיני זנגלה הוא ששכן על המשכן זנקחר וכסם שזלינו זהר סיני שאמר הכתוב (דברים ה') הן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו, כן מלינו זמשכן שחזר שכי פעמים (שמות ע') וכבוד ה' מלא את המשכן, וכסם שזלינו זהר סיני שכי זו (דברים ד') מן השמים השמייעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה וכי (שם) ודבריו שמעת מחוך האש, כן זמשכן היה הקול מדבר אליו מעל הכפורת מצין שכי הכרובים, וכסם שזלינו זהר סיני שכי זו (שמות כ"ד) ויראו את אלהי ישראל, כן מלינו זמשכן שהיה אלהי ישראל יוסב הכרובים הוא שכי זו (יחזקאל י"ג) וכבוד אלהי ישראל עליהם מלמעלה הוא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל זנתר כזר ואדע כי כרובים הנה: תקחו את תרומתי. אחר שהזכיר כדירות הלז יחס התרומה אליו שאמר תרומתי כי אז יהיה לכונו דצק זהם כי אין רלון ה' ית' צלרי העין, ועוד להורה כי כיון שהכדז המחנדז תרומה ה' הוא ואם אינו נותנה נענש ואם נתנה כזר ילחה מרשותו ואין לו זה כלום. ויתכן לפרש כי מה שהזכיר זכאן שלש תרומות, ויקחו לי תרומה, את תרומתי, וזאת התרומה, שהם כנגד שלש תרומות שהעולם נחרס זהם, והם החכמה והתצונת והדעת, כענין שכי (משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ, כוכן שמים בחכמה, זדעתו תהומות כזקעו, ונרמו זמעשה המשכן לפי שהמשכן שקול כזריחת עולם ומפני זה הזכיר זכאן ג' תרומות כנגדם, וכנגדם תרמו ישראל זמדבר ג' תרומות, האחד תרומת המשכן והיא האמורה זפרשה זו, השניה תרומת שקלים והיא האמורה זפרשת שקלים זקדר כי השא, השלישי תרומת המזבח והיא האמורה זקדר זמדבר סיני שזמנו ישראל ע"י שקלים שנתן כל אחד מהם מחלית השקל ואותם שקלים היו לקרצנות לצור, וגו' תרומות הללו השתים קדש והשלישית חול, השתים קדש היא התרומה שזכאן ותרומת המזבח שהם קדש כי היו שתייהן ללורך הקציה ולכבודו, אבל השלישית והיא תרומת שקלים היתה ללורך ישראל ולתועלתם שזה היו מתכפרין

רבינו

תרומה כה

בחיי

קעב

כל מה שהיה נספיקה, ילאו ליבשה וככנסו למדינה ולא היה להם לאכול וצגד ללבוש, מה עשה אוחו חכם ככנס לנהמ"ד נהגו בו כבוד וגדולי העיר מלוין אותו, כשראו הקוחרים כך צאו אללו ופייסו אותו בצקסה מומך עשה עמנו חסד ולמד עלינו זכות לפני זכי העיר כדי שנתפרנס נכחיה ולא נמות שכזר רחיה מה שאצדנו נספיקה, אמר להם והלא אמרתי לכם שלי גדולה משלכם, שלכם אצד ושלי קיים, ועוד כל העושה פרקמטיא לא כל עשה הוא משחכר, וכשהוא משחכר בעמים שהוא עומד צידו ופעמים שאינו עומד צידו, אבל החורה עומדת לעד צעוה"ז וצעוה"צ, הוי אמר כי לקח עוב נחתי לכם: וע"ד הקצלה ויקחו לי תרומה, ויקחו אלי כנס"י שהיא תרומה והיא הנקראת זאת ולכך אמר וזאת התרומה, וכן כי (בראשית מ"ט) וזאת אשר דבר להם אביהם, ושם בארתי, וכי (תהלים קי"ח) מאת ה' היה זה, ואמר ויקחו לי ליחד את הכל ממטה למעלה וממעלה למטה, ולפי שהכל חלוי במחשבה וזכוות הלצ ע"כ אמר וזאת כל איש אשר ידצנו לצו. ולזה רמזו במדרש הוא שאמרו ויקחו תרומה אין כתיב כאן אלא ויקחו לי אותי לוקחים כציכול אמר הקצ"ה קחו אותי שאדור ציכ"כס, ועוד אמרו במדרש וזאת התרומה אשר תקחו כנס"י שהיא תרומה שנא' (ירמיה כ"ז) קדש ישראל לה' ראשית הצואתה. ובספר הצהיר תמלא מפירש ויקחו לי תרומה ויקחו לקדש תרומה שהיא יו"ד והיא עשירית, ומנ"ל דעשירי קדש דבי' (ויקרא כ"ז) העשירי יהיה קדש לה' לקדש ומאי כינהו קדש ראשית כל זכורי כל וכי' (משלי ד') ראשית חכמה ע"כ. ומה שהזכיר בסמוך ככל אשר אני מראה, הכונה כי אני הוא המראה, וכן כאשר הראה אוחך צהר יחזור למלת אני ומלת אני במקום הזה מדה"ד, וכי"מ צדה"מ בכלי המקדש שאמר (דה"א כ"ח) הכל זכתב מיד ה' עלי השביל כל מלאכת החנניה, ויד ה' הוא מדה"ד, והוא ענין שנאמר זכאן כי אני הוא המראה לו הנחית המשכן והנחית כל כליו. ויש לך לדעת כי מן ויקחו לי עד וזאת התרומה מדבר בתרומה העליונה, אשר תקחו מאתם זהו וכסף ונחשת מדבר בתרומה המשכן, וצאור הענין כי כשיצאו ישראל תרומה המשכן שהוא זהו וכסף ונחשת וכל השאר

יצאו עמם התרומה העליונה, וזה צאור ועשו לי מקדש זו תרומת המשכן, וסכנתי בתוכם זו תרומה עליונה, וזה סוד הכי יצאה את תרומת ה' זהו וכסף ונחשת ספירושו עם תרומת ה', או יאמר הכי קחו מאתכם תרומה לה' כל כד"צ לצו יצאה את תרומת ה', קחו מאתכם תרומה זו תרומה העליונה, יצאה את תרומת ה' זו תרומת המשכן, וע"כ אמר זהו וכסף ונחשת, וזה מצואר כי כשיצאו תרומת המשכן מיד יצאו עמה התרומה העליונה ויסכינו סכינה למטה ציכיהם: (ג) זהו וכסף ונחשת. הזכיר שלשה מיני מתכות ושלשה מיני למר ולא מלינו מטי. צדצת המשכן, לפי שהוא יולא מגוף הסרן שהוא התולעת ולא הוכשר למלאכת שמים אלא דבר עהור, וכענין שאמרו צתחש ולצע תולעת השכי אינו מגוף התולעת אלא ממוך גרגרים שהתולעת צתוכס. ואח"כ הזכיר וסס שהוא הפסחים והזכיר ועזים שהוא הלמרי, וזהו שלא ת"א ועז"א אלא ומעזי ספירושו דבר הבא מן העזים והוא הלמרי. ואע"פ שצגד למר ופסחים אקרה לנו החורה אין הבהנים ככנסים לשמש במקדש אלא צלמר ופסחים, ובסדר קדושים אצאר סוד הדבר צע"ה:

(ה) ועורות חחשים. מין חיה, ודרז"ל צפרק צמה מדליקין תחש שהים צימי משה צריה צפני עלמה היה וקרן אחת היה לו צמלחו ולפי שעה כזדמן למטה ועשה ממנו משכן וכננז. כלוי שהחחשים ההם שכזדמנו צמדצד לא כזדמנו אלא ללורך המשכן צלצד ולכצודו של הקצ"ה לקחה מהם עורותיהם שהיו מלוי"רים צליור כפלא ומעולה ואח"כ נתעלמו, ודקדקו רז"ל מדקאמרי קרן היה לו צמלחו שמע מיכה עהור הוא דהא אמרי" שור שהקריב אדה"ר קרן אחת היה לו צמלחו שנא' (תהלים ק"ט) ות"צ לה' משור פר מקרן מפריס מקרין חרתי משמע מקרן כתיב, ועוד שלא הוכשר למלאכת שמים אלא צהמה עהורה צלצד שנא' (שמות י"ג) למען תהיה תורת ה' צפיק מן המותר צפיק, והרבה גיוזים היו לו, ולכך ת"א סגנונא מחפאר צגוזים שלו: ועצי ששים. מאין היו להם צמדצד, דרז"ל יעקב אצינו לפה צרוה"ק שעתידין ישראל לצנות משכן צמדצד והציא ארזים למלרים ונטען שם ולות את צניו ליעלם עמם כשילאו ממלרים: (ו) שמן למאור. שמן ז"ת זך כחית למאור להעלות כר תמיד:

בשמים

בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים. צאורו ולקטרת יציאו הקמים לפי שהצמים הם המאכלים הנקראים וקטרתים שהם מצוטמים צריח הטוב, והקמים הם התרופות שאינם למאכל כמו לצונת או חלצנה וכיוצא בהם, ומה שהזכיר בכלל זה צראש התרומה לרמוז שכבר נמחל להם עון העגל שהיה של זהב, ומפני זה הזכירו הכי צראש לכל שאר התרומה, וכן דרז"ל צמה שהזכיר הכי (ויקרא כ"ג) שור או כשב או עז כי יולד שהזכיר שור בהחלה הפרשה כי זה לצאר שכבר נמחל להם העון ההוא, ומפני זה נלעוה משה בכלל צמרות המשכן ומלות זו הייתה למחרת של יוהכ"פ ואע"פ שהעון ההוא קודם למעשה המשכן שהרי העון היה צמרות ומעשה המשכן היה לאחר יוהכ"פ צמרות מ"מ התורה שכל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ולחה להקדים ענין מעשה המשכן שהוא הכפרה קודם שיזכיר העון ההוא כי כן מדרשו של הקצ"ה שנקדים רפואה למכה, ובענין שדרז"ל הקצ"ה צורא רפואה לישראל תחלה ואח"כ מכה אותם שנא' (הושע ז') כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים: וכדי לרמוז שכבר נמחל להם לגמרי ע"כ הזכיר מלה זהב תחלת התרומה ללמדך כי צמה שחטאו נחללו וכה"א (שם) צרעתם ישמחו מלך. ובמדרש זהב וכסף ונחשת. זהב כנגד מלכות צבל דכי צכצוכדנאלר חנת הוא רישא דדהצא, וכסף כנגד מלכות עדי שנא' (אסתר ג') ועשרת אלפים ככר כסף אשקול, ונחשת כנגד מלכות יון שהוא פחות מכולם. אילים מאדמים כנגד מלכות אדום שנאמר (צראשית כ"ה) וילא הראשון אדמוני, מה כתיב אחריו שמו למחור זה מלך המשיח שנאמר (תהלים קל"ג) שם אלמניא קרן לדוד ערכתי כר למשיחי, צמרים לשמן המסחה שעמיד למשוח כה"ג, ולקטרת הקמים בענין שכי (יחזקאל כ') צריח כיחוח ארלה אחכס, אצני שהם אלו אצני כדכד שנא' (ישעיה כ"ד) וצמתי כדכד שמשותקי, ואצני מלואים אלו אצני אקדה שנאמר (שם) ובעריך לאצני אקדה, ועשו לי מקדש זה צית המקדש שיצנה צ"ג, ושכנתי צחוכס לעולם ולעולמי עולמים: (ז) אבני שהם ואבני מלאים לאסד ולחשן. שער הכי אצני שהם לאסוד ואצני מלואים לחשן, אצני שהם היו שהים אצני מלואים היו י"ג. ופירש הרמב"ן ז"ל כי

עצם מלואים שהיו שלמות, וכן ת"א אשלמותה כלו' שלא יהיו אצנים חלוצות ממחלצ גדול ולא יחסר מהם כלום כי אין כח האצן ושלמותה וקבולתה כ"א כשהיא שלמה ומחללה תולדתה נצראה כך, וע"כ אמר באצני חשן ומלחה צו מלוחת אצן וכי יהיו צמלותם ולא נאמר כן באצני אסוד כי אצני אסוד היו שהים, והיה אפשר שהיה כתיבת צמות הצצעים רשומה וחקוקה צהן כענין רשימת החותם מפני שנא' צהם פחותי חותם הפחה ונאמר צהן מעשה חרש אצן פחותי חותם, אצל באצני החשן שהיו י"ג לא נא' צהן מעשה חרש אצל הזכיר צהם פחותי חותם ולמה צהן יהיו צמלותם, וע"כ הולך וצרע"ה להסתוות צהם צמיר כי איך אפשר שיהיו אצני החושן פחותי חותם וישארו צמלותם צלי חקרן זה מהנמנע כ"א ע"י צמיר, וכן דרז"ל צמסי קיטה צסלהי פרק אחרון אצנים הללו אין כותצין צדיו שנאמר פחותי חותם, ואין מפריצין עליהם צאיזמל שנא' צמלותם אלא כוח עליהן צדיו ומראה להן צמיר והן כצקעין מאליהן כחאנה זו שכצקעת צימות החמה ואינה חסרה כלום, וכצקעת זו שכצקעת צימות הגשמים ואינה חסרה כלום ע"כ: ויש לך לדעת כי כלל הדברים מצפרשה זו שהזכיר הכי תרומה הן ע"י כי הצצעים והקמים הכל אחד, וכנגדן מליכו צפסוק צראשית ע"י הצרות מן הנקוד חוץ מהעצדים כי המשכן דוגמת צריחת העולם וטעם הדבר צצריחת עולם וצמסכן כדי לרמוז מצ"כ (ישעיה כ"ו) כי ציה הי לור עולמיים, גם כנגדן נמלחו ע"י פעמים ח"ק צצבעה רקיעים כי כל רקיע ורקיע ח"ק וצין רקיע ורקיע ח"ק הרי י"ג פעמים ח"ק, ויש למעלה מראשי החיות רקיע שהוא ח"ק הרי י"ד פעמים ח"ק צצמוכה רקיעים ורגלי החיות ח"ק הרי ע"י, וזהו רמז ורגליהם רגל ישרה הרי עם רגלי החיות צרום שלהם שהם ח"ק הרי ע"י פעמים ח"ק והקצ"ה למעלה מהכל, כנגדן תקנו חכמי האמת ציסחצח ע"י צצחים ט"ס צו וצאחרונה אלו חומרים לשמן הגדול וכנגדם תקנו ע"י צצחים צאמת ויליב שכל הצצח שהוא נקטר צווי"ן חוץ ממלת אמת שהיא צראש והוא שמו של הקצ"ה בענין שנא' (ירמיה י') והי אלהים אמת, כנגדן אמר דוד ע"י צצחים להקצ"ה (דה"א כ"ט) לך הי הגדולה והצורה

רבינו

תדומה בה

בהיי

קעג

והתפארת והכלל והסוד כי כל צמחים וצחורן
 לך ה' המעלה והמחשבה לכל לראש והעשר
 והכבוד עלפניך ואתה עושל בכל וצידך כח
 ובצורה וצידך לגדל ולחזק לכל, וכנגדן הזכיר
 ע"ו פעמים ע"ר המעלות וכנגדן מלינו ע"ו
 תינות צפסוק (דברים כ"ו) חת ה' האמרת
 וגו', וכנגדן ע"ו תינות צברכת כהנים :

(ח) ועשו לי מקדש. קרא המעכן מקדש ע"ש
 שהוא מקודש צפריית הסכינה. ויחנן לוותר
 לפי שהוא דוגמת ציהמ"ק של מעלה. ובמדרש
 ועשו לי חמר להם הקציה לישראל אחס לאחי
 ואחי רועה, אחס לאחי סכא! (יחזקאל ל"ד)
 ואחנה לאחי, ואחי רועה דכ' (הסלים פ"ג)
 רועה ישראל האזינה, עשו דיר לרועה סיבא
 וירעה אחכס, אחס כרס סכאמר (ישעיה ה')
 כי כרס ה' לצאות ציה ישראל ואחי שומר
 סכא! (הסלים קכ"א) הנה לא ינוס ולא ייטן
 שומר ישראל עשה סוכה לסומר סיבא ויסמור
 אחכס, אחס צני ואחי אזיכס, אחס צני סכא!
 (דברים י"ד) צנים אחס לה' אלהיכס ואחי
 אזיכס סכא! (ירמיה ל"א) כי הייתי לישראל
 לאב, כבוד לצנים כשהן אלל אזיהם וכבוד
 לאב כשהוא אלל צניו, וכח"א (משלי י"ז)
 עטרת זקנים צני צנים והפארת צנים אזוחס
 עשו ציה לאב סיבא ויטרה ציניכס הס"ד ועשו
 לי מקדש וסכנתי צחוכס, כענין סכ' (סמות
 כ"ט) וסכנתי צחוך צני ישראל קרי ציה
 וסכינתי. ויש צמלת וסכנתי רמו למנין הסכים
 סעמד ציה ראשון וציה צני וציה ראשון עמד
 ח"י סכים כמנין לסכני צחוכס וזהו וסכנתי
 וסכן ח"י, וציה צני עמד ח"כ סכים וזה
 וסכנתי וסכי ח"כ וזהו מצואר : (ע) את חבנית
 המשכן ואת חבנית כל יכליו. ידוע כי המעכן
 וכליו חכל ליורים גופניים להחצונן מהם ליורים
 עליונים שהם דוגמת להם, ומכלל העבינים
 הנפלאים הנכללים צו הוא עם שהמלא המעכן
 על ג' חלקים, לפנים מהפרוכת חוץ לפרוכת
 שהוא חל מעד חלר המעכן כנגד המליחות
 סכחלק לג' חלקים עולם המלאכים עולם הגלגלים
 עולם הספלים, וכן מלינו האדם שהוא עקר
 הכל שהוא דוגמת המליחות צג' חלקיו וכקרא
 עולם קען והוא כחלק לסלסח חלקים עולם
 הדבור ועולם החיות ועולם העצב, החלק
 הראשון סצמסכן לפנים מהפרוכת וסס הארון
 והלוחות והכרוצים שהם כלים פנימיים כעלמים

והם המרכבה לסס ימעלה כמיס (יחזקאל י')
 וכבוד חלהי ישראל עליהם עלמעלה, וכתיב
 (הסלים פ') יוסצ הכרוצים וזו כנגד עולם
 המלאכים שהן לורות כפרדות כעלמות והם
 סכלים כפרדים מרכבה וכסא להקציה, וכנגדן
 צאדם עולם הדבור והוא הראש שהוא מעכן
 הסכמה וסס הסכל סוסע על המוח כי הלדיק
 הסלס מרכבה להקציה וכמו שהיו אזות העולם,
 וסכינה סורה עליו צמלות הפילין סצרחסו
 וצורועו כנגד המוח וסלצ שהם כנגד סכי
 הכרוצים, וסכאן חוכל להחצונן דוגמת המכיח
 חפילין וכמה גדול כחו, החלק הסכי מחוץ
 לפרוכת הוא חלל מועד וסס הסלחן והמכורה
 ומצח הקטרת שהן כלים ככצדים פנימיים לא
 כמעלת פנימיות סלחסוכים והם כנגד עולם
 הגלגלים שהן כמלאים ככצדים מספרים כבוד
 חל והעולם מתקיים צחכועתס, וכנגדן צאדם
 עולם החיות והוא הלצ שהוא מהאצרים הפנימיים
 סכל החיות חלוי צו וכל הגוף מתקיים צחכועתו,
 החלק הסליסי חלר המעכן צו הים עוצח הסכסח
 והוא עוצח העולה אסר עליו מקריצים הקרצנות
 וסס צמלי חיים מקצלין הספרד והוא כנגד
 עולם הספל הזה שהוא צעל הויה וספפרד
 וכנגדן צאדם עולם הסצב והוא מסעבור ולמעס
 כי מעס צחח הסויה והוא ראסית הספרד הגוף
 כי הספפרד הוא קצת הסויה סחס לא כמלא
 הספרד צעולם לא היחה מלמרכת סויה, חל
 למדת סהמעכן על ג' חלקים כנגד ג' חלקי
 המליחות סעליהס חמר דוד ע"ה (הסלים ק"ג)
 צרכו ה' מלאכיו גצורי כח צרכו ה' כל לצחיו
 צרכו ה' כל מעסיו, וכן סלמה צכו לחז הדריך
 הזה ורמו צג' ססוקים זה אחר זה, צפסוק
 ח' (סיר ה') לחיו כערוגת הססס, הסכי (סס)
 ידיו גלילי זהו, הסליסי (סס) סוקיו עמודי
 סס, וכצר צארתה צענין סקולם : ובמדרש חת
 חצנית המעכן וחת חצניה כל כליו מלמד
 שהראה הקציה למסח חס ירוקה חס סחורה
 חס לצכה חס אדומה חיל ככל חסר חני מראה
 חותך וגו', חיל מעסה כו', מעסל למחדיד למלך
 סיס לו לצוס מרגליעון חמר לח' מעצדיו עסה
 לי כזה, חיל אדוכי המלך ומנין יס לי לצוס
 מרגליעון, כך חמר מעסה לפכי הקציה רצסיע
 ומנין יס לי חס ירוקה חס סחורה חס לצכה
 חס אדומה, חמר לו חסה צסמניך ואחי ככצודי,
 ולא עוד חלל סחס עוסה חסה סלמעלן למען
 חני

חני מניח סקליתון שלי ויורד ומלמלם סכינתי
 ציכים למטה, מה למעלה שרפים עומדים אף
 למטה עלי שטים עומדים, מה למעלה כוכבים
 אף למטה כוכבים, אמר רבי חיי מלמד שהיו
 קרטי זהב נראים במשכן ככוכבים הנראים
 צרקי: (י) ועשו ארון עצי שטים. בכל הכלים
 נאמר ועשית, ועשית כפרת, ועשית שלחן,
 ועשית מזבח, וכאן כתוב ועשו ודרז"ל בזה
 אמר יהודה בר שלום אמר הקצ"ה יצואו הכל
 ויעסקו בארון כדי שיזכו הכל בחורה והעסק
 הזה הוא שיחלדו כלן. וע"ד הפסוק היה הארון
 כמין חיבה מיוחדת להלכיע בתוכה לוחות
 העדות, ומפני שהחורה היא ראשית לכך קדם
 הארון לשאר הכלים, ומה שנקרא ארון מלשון
 אורה על שהחורה שבתוכו נקראת אור, ומה
 שהזכיר ואמה וחלי קומתה אמה של חורה בת
 ששה טפחים כמלא קומתו של ארון ט' טפחים,
 והכפרת שצאה הקבלה לרז"ל סיהיה עניו טפח
 מגז"ש של פני פני היה משלימו לעשרה, וכ"מ
 מספר עשרה רמזו בשלחן ג"כ כי גם זו הזכיר
 הכי ואמה וחלי קומתו והיה חשעה טפחים
 ומסגרת טפח היה משלימו לעשרה, וכן במזבח
 כ' (טמות כ"ה) תיעשה המזבח ציור'ד. ולכך
 עשה שלמה עשר מזרות שאין הכוונה שחלוה
 החורה מזרה א' וסיצא שלמה ויעשה מהם
 עשר וכן עשרה שלחנות ועשרה כיודים וכמלא
 עובר על כל חוקי, אבל הקצ"ה מודיע למטה
 צהר כי כשיצנו צהמ"ק יעשו עשרה והיו הדברים
 קבלה צידם עד שהגיע צבין צהמ"ק ועשה
 שלמה כאשר היתה קבלה צידם, ועוד יש
 במזבח רמז למספר עשרה שצעה קנים ובפתור
 וגביע ופרח הרי עשרה, וכן במשכן הזכיר
 ואת המשכן העשה עשר יריעות, גם בזהו אל
 משכן עשר אמות בגובה הקרשים שנא' עשר
 אמות אורך הקרם, גם צמזח העולם ולינו
 מספר עשרה, והוא שכי חמש אמות אורך
 וחמש אמות רחב הרי עשר אמות שה"י המזבח
 צין אורך ורוחב ועוד שהיה גבהו של המזבח
 עשר אמות כאשר אמר צסוף הפרשה, וכמלא
 למד כי מספר עשרה רשום בכל כלי המשכן.
 וע"ד המדרש יש צו רמז ועדות לדרך הקבלה,
 ועשו ארון חצי מעשה הארון ככסא
 סכוד של מעלה שנא' (טמות ט') מוכן לשבתך
 פעלת ה' למדך שהעקדש כנגד כסה"כ, ושני
 גרונים חציים הם כנגד שטים וארץ שהיה

זהם מושצו של הקצ"ה והמשכן כלו לא נעשה
 אלא צסציל הארון בלבד שהשכינה שרויה
 בתוכו וכל הנסים שנעשו לישראל היו נעשים
 בארון שהשכינה שרויה בתוכו וכי וארון צריח
 ה' נוסע לפניהם והיה הורג נחשים ועקרבים
 והורג כל שונאיהם של ישראל, אמר רבי אלעזר
 צן פרה צסס ר' יוסי צן אמר שני כילולות
 היו יולאין מצין שכי צדי הארון והורגין נחשים
 ועקרבים ושורפים את הקולים והיה העשן
 עולה ומתמר וכל העולם מתצטט מן הריח
 והאומות אומרים (סיר ג') מי זאת עולה מן
 המדבר כתימרות עשן מקותרת מור ולצונה
 מכל אנקת רוכל ע"כ צמדדט. ויש לפרש עוד
 ועשו ארון עלי שטים אלו המסייעין לעוסקי
 חורה, ולפיא אותו זהב טהור ע"ש שהקצ"ה
 עמיד לעשות לל לשניהם יחד לעוסקי חורה
 ולמסייעי אותם שנאמר (קהלת ז') כי צלל
 החכמה צלל הכסף, וכי (משלי ג') עץ חיים
 היא למחזיקים זה, לומדיה לא נאמר אלא
 למחזיקים - צה ק"ו ללומדיה, והנחת את הצדים
 צטצעות אלו ההמון שהייצין להעמיד ולהחזיק
 לומדי החורה כסם שהיו הצדים מעמידין את
 הארון, זהו לשאת את הארון זהם כי מאחר
 שהוא עוסק בחורה הוא מתנשא צסצילס כמו
 סדרז"ל גדלוהו משל אחיו, ודומה לזה דרז"ל
 יצעון רחמי אחכליא על עליא שאלמלא עליא
 לא מהקיימין אחכליא, והמשל הזה לומר כי
 אין הכוונה צכטיעת הגפן אלא ללורך הפרי
 שהוא האשכול והוא העיקר ולא העלה, ואמנם
 העלים לורך גדול להגין מרצוי החום והקור
 ומתוקף הרוחות ושאר המקרים, ודרשו רבינו
 ז"ל כלל האמות שבארון היו שצורות מכאן
 לח"ח שהיא נכנע ולנו כסצר צקרצו:

וע"ד הסכל ועשו ארון, יתכן לפרש ענין הארון
 שבו לוחות הצרות והכפורת אשר עליו עם
 שכי כרציו שהוא רומז לשלשה דברים שיש
 באדם הגוף והנפש והסכל, וירמזו לחכמית
 הגמול הטוב והשכר העלום אשר להם צידיעת
 החורה, כי הארון ה"י מעלי שטים שצמדדט
 רמז לגוף האדם, וארבע טצעות שבארון כנגד
 ארבע יסודות שצגוף האדם שהן מעמידין
 וכושאים אותו, ושכי צריחים צטצעות כנגד
 שני חוטין שצגוף האדם מראשו ועד רגליו
 והם הסדרה וחוע א' קרוב ללדו, שכי לוחות
 הצרות שבו כנגד שני הצדים מיוחדים שצגוף

רבינו

תרומה כה

בהיי

קעד

האדם אשר זהם יקבל חכמת החורה והם המוח והלב, ושכי הכרוזים רמו לכפס ולשכל האחד זכר והאחר נקבה כי הכפס והשכל צדמיון זכר ונקבה זה פועל וזה מקבל. וכבר ידעת כי הזכר הוא העקר והוא מאמר שלמה ע"ה (משלי י"ט) גם בלא דעת כפס לא טוב, באר כי אין שלמות לכפס מצלעדי הסכל והל"ל צילירה התחכוכה בעולם הספל כי גם בעולם האמלעי הוא עולם הגלגלים יש זכר ונקבה והם השמש והירח שבעולם האמלעי, ולכך נמשלו בתורה בחלומו של יוסף לזכר וללקבה שבעפלים, גם השמש והירח שבעולם האמלעי הוא דוגמא לזכר ולנקבה אשר בעולם העליון כלו פועל ומקבל, והיו הכרוזים מקשה לפי שהכוונה בכפס שתשוב שכלית אלהית והיו שניהם לקוחים ונאללים מזהב הכפורה עלמה, הכפורה רמו לכסה"כ כי שם פורש החכמה, וכפורה מלשון כפרה ותשובתה לפרשה א"א מצלתי הכפרה ומצלתי ידיעת התורה שהיא משיבת כפס לפרשה, והעולה לכ מזה כי עם ידיעת התורה שצארון הכפס והשכל לקוחים ונאללים מכה"כ מחעלין למעלה וחוזרים לפרשם, ומזה אמר הכי סוככים בכפיהם על הכפורה לרמוז כי שם פרשה, ואמר פורסי כנפים למעלה ע"ס שמהעלים למעלה למעלה. ועוד אפשר לפרש כי הארון ירמוז לבג, ושכי לחות שבו תלות, האחד יש מלות שכליות, והלוח השכי מלות גופניות כנגד עץ החיים ועץ שדעת, וכפרה רמו לערבות הוא הרקיע העליון הזך המכסה כל שאר רקיעים, והכרוזים שעל הכפורה רמו לאלהים שלמעלה מערבות שהכבואה יולאה מציניהם לכל שאר הנביאים, והיו פורסין כנפים למעלה לקבל שפע מאת הצורא ית' שכבואתו של משה בלא אמלעי וצא לו הדבור וממו לצין שכי הכרוזים :

וע"ד הקבלה ועשו ארון, הארון דוגמא לכה"כ, וז"ס ואת הנביח כל כליו שהראה הקב"ה הנביח כל כלי המשכן שלכך היו פורסין על הארון צגד הכלת שהתכלת דומה לרקיע ורקיע דומה לכה"כ, והוא שכי צפרשה צמדנר סיני ופרשו צגד כליל הכלת מלמעלה, ולשון כליל תכלת שכלו היא דומה לתכלת של מעלה דוגמת מקום השכינה למעלה שכלו תכלת, ומפני שהיה עיוחד עג' יסודות צג' מראות כמו ססזכרתי צפקוק (שמות כ"ד) כמעשה לצבת

הקפיר לכך הולך צללאל לעשות ג' ארוכות, וזהו צדרז"ל שלש ארוכות עשה צללאל שנים של זהב ואחד של עץ שקע של עץ צחוק של זהב ושל זהב צחוק של עץ ולפה שפתותיו זהב שכל' מצית ומחוך חלפכו כמלא מלופה זהב מצית ומחוך, והיו ג' ארוכות וכראים ארון א' ולכך תמלא צפרשה זו של ארון כל אוחיות חלפ"א צית"א חוץ מאות ג' שרלחה התורה להעלימה צכאן להעלמת יסודות הכסא שהם ג', וצללאל רמו צחסבון ארוכות שפשה, וכנגד ג' מראות שצכסא תמלא שלשה מראות צקשה ומפני זה נכתבה מלת קשת ג' פעמים צפרשת הצרית של כה. ויש לכ להצבון צכפללות הארון כי כשם שכה"כ נושאות אותו החיות והוא נושא אותם שכן דרז"ל צפרקי ר' אליעזר ותחיות נושאות את הכסא ע"י נושאות כראות כאלו נושאות והן נושאות ומזה אמר הפייטן חיות כראות כנושאות והכ"ף צפוי"א, וכן הארון היה נושא הכהנים הנושאים אותו על כתפיהם, שכן דרז"ל צומ' קומה כשעצרו ישראל את הירדן כשא ארון את נושאיו ועצר סכאמר (יהושע ד') ויהי כאשר חמו כל העם לעצור ויעצור ארון ה' והכהנים לפני העם, וכתיב (שם) נתקו כפות רגלי הכהנים אל החרצה ויסוצו מי הירדן למקומם, ע"י נתקו לאחוריהם אל השפה שהיו עומדים שם וע"ד שבו הירדן למקומם, וא"כ הא"ך עצר הארון, אלא ש"מ כשא הארון את נושאיו ועצר את הירדן ז"ל ויעצור ארון ה' והכהנים ולא אמר ויעצרו, וכשם שהכסא נושאים אותו ארבע חיות כך הארון היו נושאים אותו ארבעה צכ"א, שכן תמלא צפרק שתי הלחם כסנושאים ארון על כתפיהם פנים כנגד פנים ואחוריהם לחוץ וצדיו מונחים לרחבו של ארון וארבעם היו נושאין אותו פנים מלד זה ושנים מלד זה ע"כ, וכשם שהיו יולאים מצין שכי צדי הארון כיולות של אש וכמו שהזכירו צמד' כן עתוך זהרורי כה"כ הלח והנורא כעלא מליאות החשמל אשר נענו שפע חיות הקדש והחשמל והחיות מקיפין את הכסא, וצעינן הכרוזים חגלה לכ קלת סודו של חשמל, ומה שנקרא הארון צכס ארון ע"ס האורה וע"ס שהוא כולל הכה הגדול הנקרא נורא שהוא כהצא צחוכו וכענין שכי (שמות ל"ד) את מעשה ה' כי נורא הוא, וכן מליכו שהארון נקרא ארון כל הארץ שכלאמר

(יהושע)

כבוד היה להגזיה הארון למעלה וסיהיה כשא
 וגזיה מעל כחפות הכתבים לרמוז על דוגמתו
 סהוא רם וכשא גבוה ותלול למעלה:
 (טו) לא יסורו סמנו. ודרז"ל ציומא פרק זא
 לו סלא היו הצדים זזים מן הטבעות
 לעולם וכל המוליא הצדים מן הטבעות עובר
 זלאו זה, ושם עוד והצאת את הצדים בטבעות
 מלמד שהיו הצדים הולכים וצאים, יכול יהיו
 כשמיים מן הטבעות ח"ל לא יסורו ממנו,
 יכול לא היו זזין ממקומם ח"ל והצאת את
 הצדים בטבעות הא כילד מתפרקין ואינן
 כשמיים, ופי' רש"י ז"ל שם כי היו הצדים
 דקים זאמלעוהם ולכך והצאת כלומר שהיו
 הולכים וצאים ועצים זראשיהם ולכך לא יסורו
 ממנו וזהו מתפרקין ואינם כשמיים:
 (יח) ועשית שנים ברובים זהב. ע"ד הפסע
 הכרוזים במקדש ובמסכן מופת ועדות
 למליחות מלאכים סכסם סכלטוינו זאמונת
 מליחות ססיית והוא עקר הרשטון מעקרי התורה,
 וכענין סבי (סמות כ') חכמי ה' אליהן כן
 כלטוינו סכאמין מליחות המלאכים והוא העקר
 ססיי לפי שהמלאכים הם המספיעים כח סכל
 ומסיעים הדבור נפי הכביאים זמלות ססיית
 סאלמלא כן אין כזוהה ואם אין כזוהה אין
 תורה, ומפני זה לוח סבי מעשה הכרוזים
 לתורות על מליחות המלאכים, ומה שהיו סכים
 ולא אחד כדי סלא חסוץ שהוא לורת סאל
 סנעזד, וא"ת יס לך להסתפק זסתי רשויות
 אין זאת שהרי היו פורשים כנפים למעלה
 מקבלים ספע כח הנז להם מלמעלה, זהו
 דעת הרמזים ז"ל זענין הכרוזים עם קלת
 לסוכו. ומפני שהכרוזים לדעתי הם רמוז
 למליחות המלאכים והמלאכים רבים ע"כ כוכל
 לומר לפי"ז כי זאה מלת כרוזים לרמוז על
 לסון רבים וה' אליהי ישראל עליהם כאמרו
 (תהלים ס') יוסז הכרוזים, וא"כ מלת כרוזים
 מורה סני ענינים לסון רבים ולסון נערים
 כלסון רביא ולסתי מסמעיות הללו תהיה סכ"ף
 נוספת, ועעס חוס' לפי סאות כ"ף מורה על
 כסא שהרי סם סכסא כתיסד על אות כ"ף
 לענין נעלם וכן מורה על כבוד, ויהצאר מזה
 כי המלאכים כסיכ לקבל הכבוד כי כן כתיב
 (יחזקאל י') וכבוד אליהי ישראל עליהם מלמעלה,
 ועוד כוכל לומר לפי"ז כי עעס היות הכרוזים
 עומדים זסליט סעסכן וכן זבהמיק זסליט

ססיית

(יהושע ג') הארון הצריח ארון כל הארץ, כי
 הסכיכה דצקה זתורה ומלא זדה"י (דה"צ"ו)
 חסה וארון עזיק מלא ציו"ד, ומה סנהרא
 ארון העדות לפי שהיא עדות לסכיכה סטורה
 זישראל זסלא היה הארון מן המדה. והוא
 מדרז"ל מקום ארון אינו מן המדה. והכוונה
 לומר סלא היה מחזיק מקום כלל כי זכס היה
 עומד, וכן הכבוד אין יודעים מקומו ומזה
 אומרים המלאכים זרוך כבוד ה' ממקומו כך
 דרסו זססיקתא: (יא) ועשית אותו זהב סהור
 טובית ומחויץ חסנו. דרז"ל מכאן לה"ת סיהיה
 נוכו כזרו. כסם סיהיה הארון שהיה זהב זצפכים
 ועצחוץ, ולזה רמוז הכי זאמרו (איוב כ"ט) לרק
 לזסתי וילצסכי ס"י מצפכים ועצחוץ, ודרז"ל
 למה כמסלו דברי תורה לזכוכית סכאמר (סס
 כ"ח) לא יערבנה זהב וזכוכית, לומר לך מה
 זכוכית זך ומראה לך כל מה סנהוכו כך ת"ת
 ראוי סיהיה סוכו כזרו: ועשית עליו זהב
 סביב. זסלחן ומזבח הקטורה מלא ועשית לו,
 וכאן זארון ועשית עליו, והטעם זזה כי ססלחן
 רמוז לכחר מלכות ומזבח הקטורה רמוז לכחר
 כהונה, והמלכות והכהונה הם לאדם ירוסה
 סאין המלכות זישראל אלא למי שהוא מזרע
 דוד ולא סכהונה אלא למי שהוא מזרע אהרן,
 וכענין סבי זמלכות (דברים י"ז) וכחז לו את
 מעסה התורה וגוי למען יאריך ימים על ממלכתו,
 וכי זכהונה וסיהיה לו ולזרעו אחריו, אצל
 זארון שהוא רמוז לתורה ואין התורה ירוסה
 לאדם ע"כ כי ועשית עליו ולא אחר ועשית
 לו כי אינה ירוסה לו כענין המלכות והכהונה.
 ובפדרש ועשית עליו סזכיר זארון עליו מסאיכ
 זסלחן זצמוזח, ללמדך סכחר תורה עליון הוא
 על הכל, זכה אדם לתורה כאלו זכה לכולן
 סכאי זר זהב סביב, וכחז זר זלא יו"ד ללמדך
 זכה אדם זתורה כעשית לו זר, לא זכה זתורה
 כעשית לו זר, דיא זכה אדם זתורה שהוא לומר
 ועקיים סרי הוא זר זהב ואם לא זרה ממנו
 כלוי ססתלק ממנו ולא סתחזר עמו לכך כי
 זר זלא יו"ד לסון זרה: (יז) ונתחה על ארבע
 פעמותיו. ס"י רש"י ז"ל פעמותיו כתרומתו
 זויהיה כי היו הטבעות כחוכות זזויות העליונות
 סמוך לכפורת. והנכון מה ספי' הרמזין ז"ל
 סעמותיו מלסון ססיעות כלסון (סיר ז') מה
 יפו פעמיק כי היו הטבעות נחוכות זזויות
 סתחתוכות סמוך לסולי הארון כי כן דרך

רבינו

תרומה כה

בהי

קעה

הנים כמו שארז"ל זריש פ"ק דקוכה והוא
 השלים התחנות. היה זה מפני שהמלאך שליטו
 של עולם כלו חלק שלישי מן העולם ולפיכך
 הונחו בשליש התחנות כדי לזאת שאע"פ שהמלאכי
 חלק שלישי והעליון הלל הם התחנות אלל
 העליון הרוכז עליהם משא"כ צמזומה סכסוכה
 בשליש העליון לעולם שאכחוצ עם זהגייעי עם
 צפזפה ה' ית' : ומה שהזכיר צלווי ועסית
 פנים כרוזים זהב ולא אמר פני צעזור כי
 פני לצון השויה כמו פני לוחות העדות, פני
 בצפים, פני השעירים, ולכך הולרך לומר פנים
 כי חלוקים הם צעניכס זה זכר וזה נקצה,
 וחזר ואמר ומצין פני הכרוזים וכן ויעש פני
 כרוזים זהב לרמוז על השווייתם בזהב ובאחדות :
 וע"ד הפסע פנים כרוזים זכר ונקצה היו להודיע
 כמה ישראל חניצין לפני הקצה כחצה
 זכר ונקצה, וכן דרז"ל צמס' יומא פרק אמר
 להם התמוכה אמר רב קטינא בצעה שישראל
 עולים לרגל היו מגלים להם את הפרוכת
 ומראים להם הכרוזים שהם מעורים זה בזה
 ואומרים ראו חנהכס לפני העוקם כחצה זכר
 עם נקצה, וכן כי (מיא ז') כמעט איס ולויות
 אמר רבה בר שילא כא"ס המעורה צלויה שלו :
 וצריך שתחזונן במאמרים זה כי היו הכרוזים
 כלורה הזו למשל כמרן להעיד על הפלגת
 הדבקות מצין הקצה לישראל צלא שום אמלעי
 כי הוא יתעלה צדד ינחנו לישראל ואין עמו
 אל נכר כשאר העד"ג אשר חלק להם פנים
 של מעלה, והיה אפשר שהיו הכרוזים האחד
 כלורה אדם גדול והפני כלורה ילד קטן כענין
 שראה יחזקאל פני האחד פני הכרוז והפני
 פני אדם, ודרז"ל היינו כרוז היינו אדם אלל
 אפי רברבי ואפי זוערי, והיה זה להעיד על
 אהבתו לישראל באהבת האב לבנו שהיא אהבה
 חזקה, אלל רלה לעשות מעל צדצקות גופני
 שאין למעלה עמו שא"א צאמלעי והוא יותר
 חזק כשהוא מנעורים כענין פני (משלי ה')
 ושמוח מאסת כעוריק, וכ"ז כדי סכרע וכסכיל
 צדצקותו יתעלה עמו דצקות גדול וחזק צלא
 שום אמלעי, ולפי צדצקותו יתעלה עם שאר
 העו"ג אינו אלל ע"י אמלעיים כסרלה להודיענו
 צחורה צדצקותו עמו צלא שום אמלעי א"א
 להודיענו ע"י מעל זה בהכרה, ועוד עעס אחר
 כדי סכסעורר צתפלותינו וצכל שאר העבודות
 צלא כשים אמלעי צין הקצה וצינכו עמן טעעס

הזה הונחה לפני ולפנים צמקום השכינה הוא
 החל שהכל פונים צו לחפלה : ואם חסכיל
 צדעת הרמזים ז"ל צענין הכרוזים חולל כי
 הם כנגד הכרוזים שראה יחזקאל הנביא ע"ה
 והם חיות הקדש, ואע"פ שראה ארבע חיות
 הכל חיה אחת, ומזה הזכיר יחזקאל (יחזקאל
 י') היא החיה אשר ראיתי אחת אלתי ישראל
 צנהר כצר וחדע כי כרוזים המה, אחר שהזכיר
 למעלה ארבע חיות החזירים אח"כ לחיה אחנו
 ואמר כי הם הכרוזים, ואחר שהזכיר הסגתו
 הראשונה והיא חיות הקדש חזר והזכיר הסגה
 פניה שהיא האופנים שהם אלל החיות ולמעשה
 מהם כענין פני (עם א') וארא החיות והנה
 אופן אחד צארן אלל החיות, וכבר הזכיר
 צהפגה ראשונה של החיות וארא והנה רוח
 קערה וגוי ואח"כ הזכיר הסגה שליטית על ונה
 תכלן והיא הסגת החשמל, ואמר וארא כעין
 חשמל, ועל ג' הסגות הללו שהסיג הזכיר ג'
 פעמים וארא וזה יורה שהם שלטת הסגות
 חלוקות והם ממעלה למעלה אופנים וחיות
 וחשמל, ושלטת הסגות חלה הם הנקראים מעשה
 מרכבה, שכן דרז"ל צמס' חגיגה עד היכן
 מעשה מרכבה, רבי אומר עד וארא צתרא,
 רבי ילחק אומר עד חשמל אגמורי מגמרינן
 מכאן ואילך מקרינן ראשי פרקים, אומר רבי
 מן וארא עד חשמל מקרינן ראשי פרקים מכאן
 ואילך חס היה חכס ומצין מדעתו אין אי לא
 לא, הרי סרצינו הקדוש סצור טשלטת הסגות
 שהסיג יחזקאל הם הנקראים מעעס מרכבה
 ואין ללמד מהם אלל ראשי פרקים, ודעת י"א
 כי הסגת חשמל אין מלמדן עמו כל עיקר
 ואפי' צמסורת ראשי פרקים אלל איכ היה
 חכס ומצין מדעתו אין אי לא לא, וכבר
 כתבאר למעלה כי מליחות החשמל כולל מזהרורי
 כסה"כ, ויש לך לדעת כי הוא מקיף את הכסא
 והוא מוליד דצור הכבוד לחיות הקדש ולמלאכים
 ולכל צבאות המרום, ומה צדרז"ל חשמל חיות
 אס ממללות לא יוצן מזה סיהיה חשמל חיות
 הקדש, אלל צארו לנו על מעלת חשמל כי
 חיות הקדש הם טפע החשמל, וכסס פחיות
 הקדש הם מכהיגים את האופנים כי אין לאופנים
 הנועה מעלמס כן חשמל הוא מכהיג את חיות
 הקדש וכל הנהגתם ע"י וע"י החיות חסות
 לקול המלוך וע"ז נקרא חשמל לסורות על
 פעולתו כי הוא סצה סהחיות חסות ומעשרות
 סהוא

שהוא מזרז אותם לאתר חסו מן המלול מפני קול ה' חולצ להצות אש ומיד החיות קופלות כעראה הצוק, ואנרו הכמים המעמיקים צסוד המרכזה כי חטמל יש צו שלם מלות ושבעים ושמונה מיני מאורות כמספרו וקטן שצכולן כזיו בלגל החמה והוא מתהפך צרגע אחד צכל הגווכים וצכל מיני המאורות הסס וכלן לורות צבדלות מתהפכו צדמות זכר ונקצה ומתחצרות חלו עם חלו, וכשאכנס מחוצרות כאלה אין להם לירה והוא נחקר מן הספירה הרציעית היא חקר והדומה לו צכצראים השפלים צרצוי גווכיו הוא העווס קיים צו ססיה גווכים ומיני לצעוכים כמכין ימות החמה והנה הוא חקר מגווכי החטמל שלם עשרה גווכים ואלמלא שהוא חקר שלם עשרה גווכים חלו כל הסומע קולו של עווס אחתו עוית, והיו הכרוצים מקשה להורות על האחדות סכן ארבעתן חיה אחת, ומה שהיו זהב מפני שהיות הקדש הן של אש תקיף חזק והזהב מרחשו כעראה אש, ומה שהיו פנים ולא אחד כשם שהכל חיה אחת, עכין מוכרח חיה כדי להורות שהם פועלות צעולם כפי מה שהם מקבלות מלמעלה ועיכ סולרכו להיות פנים זכר ונקצה להורות על פועל ומקבל כי הן הפועלות והמקבלות.

וזה קדר הסגת המרכזה ליחזקאל תחלה ראה חיות הקדש כנגדם הכרוצים צמסכן וצמקדש ואח"כ ראה הרקיע הנמוי על החיות ואח"כ ראה הכסא על הרקיע, ומה שהיו הכרוצים מן הכפורת עלמה כי כן אשן של חיות הקדש ואשו של רקיע שום והכל עקר חי ולכך צבראו ציום אחד הוא יום פני של צריחת עולם, וכן דרז"ל המלאכים צבראו ציום פני של צריחת עולם והרקיע צברא ציום פני פנא' (צראשית ח') יהי רקיע זה רקיע של ראשי חיות :

וצריך אחת לדעת כי חיות הקדש הם צרקיע השציעי שהוא ערצות, וכן הזכירו דרז"ל צמס' חגיגה כי ערצות הוא השציעי : וקצת מחכמי הקבלה אמרו כי יש למעלה מערצות רקיע שמיני שסמו מעון ושם כהרי שומחה ולכך חנו אומרים שסמחה צמעוכו, ולמעלה ממנו רקיע השיעי שסמו מכון ושלטתם יחדו השציעי והשמיני והשציעי נקראים ערצות, והנם חיות הקדש הם צלותו רקיע שציעי שסמו ערצות, והרקיע שסמו מעון נטוי על ראשיהם, וכשהיכ פעליו השכיכה הוא השציעי

ששם מכון הנקרא ערצות ג"כ, והוא שאמר דוד ע"ה (תהלים ס"ח) קולו לרוכצ צערצות ציה שמו, וכי (דס"צ ו') מכון לסצתך עולמים : ועיד הקבלה פני כרוצים צמסכן וצמקדש כנגד הקול והאש שצהר סיני הכוכרים צפסוק (דצרים ד') מן הסמים וגוי, והיו פניהם זהב כי הכל מקבל מן החקר והדין, והיו מקשה להורות על האחדות, והיו זכר ונקצה להורות על משפיע ומוספע, והיו כרוצ אחד מקלה מזה וכרוצ אחד מקלה מזה כי כן האחד ראש הצכין התחתון והאחד קופו וז"ל מן הכפורת העשו חת הכרוצים על פני קלותיו, והיו הכרוצים פורסי כנפים למעלה כדי לקבל מלמעלה, והיו פניהם אש אל אחיו ודרז"ל צומן שישראל עושים רלוכו של מקום, אל הכפורת יהיו פני הכרוצים כחלמיד הפוחן עיניו למטה מפני חיתו. רצו, והצן זה כי הכפורת עם כרוציו ירמוז לחמש תחתוכות שהם פורסי כנפים למעלה חמש כנגד חמש : ומעשה התצוכן מה נעים ומה עוצ להיות לוחות העדות למטה מהם צחרון כי מהם שומענו התורה שכלומר (דצרים ה') ציום דצר ה' עומכס צהר מתוך האש, ומה שחזר פניה ואל הארון חתן חת העדות אשר חתן אליך חזהרה שלא יהיה ארון צלא לוחית, כעכין שאמרו צסלחן שלא ילין סלחן צלא להם, כי הלוחות צחרון רמוז למה פני (ישעיה כ"ו) כי ציה ה' וכן (שמות כ"ג) כי פני צקרצו, וזה מצואר, והכרוצים שראה יחזקאל שהם חיות הקדש הם כנגדם, וזס"א (יחזקאל י') ואדע כי כרוצים המה, כי מתוך שראה הכרוצים שהם חיות הקדש ידע כי למעלה מהם כרוצים אחרים שלא ראה אותם הכרוצים שראה הצכית להם, והנה הכרוצים שראה וצמסכן וצמקדש הכל הצכית לאותם כרוצים עליוכים שידע והם ג"כ כס"כ לקבל העליון, והם פעליהם אמר הכציה (ישעיה ס"ד) ציה קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אצותינו, וכצר ידעת שהקול חיה נשומע למטה משם מצין פני הכרוצים מתוך שפור טפה כי שם למלס הקציה שכיכתו אעי"פ פני צו (ירמיה כ"ג) הלא אלה השמים ואלה הארץ חני מלא כאס ה' : וכן חמלא צמדקס הכחומא רי יהושע דסככין אמר משל למערה שהיא על שפת הים געש הים כחמלאה המערה והים לא חקר כלום, כך למלס הקציה שכיכתו צין פני הכרוצים

רבינו

תרומה כה

בהיי

קעו

ואף על פי כן הודו על ארץ ושמאים ע"כ :
 ופחמט הילירה צחצחית האדם תמלא שהחוו
 זו שלשה אנשים מיוחדים שכל אחד
 ואחד כשעור המלאוה הזו ובהם רשומים היו"ד
 והה"א והוי"ו בגוף האדם מומטה למעלה וסלז
 שהוא מיוחד ג"כ כנגד ה"א אחרונה והזן זה :
 ובמדבר רצה דרז"ל כי הכפורת שעל הארון
 כנגד הפרפים שעל הכסא שנאמר
 (ישעיה ו') פרפים עומדים מומעל לו והם
 יועלי השכינה, סנים כרוזים כנגד שמים וארץ
 שצמח מוסבו של הקציה והזן זה : (כ) סוכים
 בכנפיהם אל הכפרת. הכי הזו יורה על הכרוזים
 האלו שהיו קומתם יי עפחים שהרי מכאן
 הוכיחו רז"ל חלל הסכה עשרה עפחים תלזד
 הסכך, וכרוזים צעליש המשכן היו עומדים
 כלו צעליש דום המשכן שהיה רומו עשר
 אמות שהם פי עפחים, וה"כ מראשי הכרוזים
 עד הכפורת היו עשרה עפחים שהיא קומתם,
 וכשאמרו צעליש המשכן היו עומדים כלו עלם
 גופם אצל כנפיהם למעלה מן השליש, וז"ל
 סוכים בכנפיהם על הכפורת שהיה החלל עשרה
 מתחת כנפיה עד הכפורת והסכך למעלי מראשיהם
 וכמו שנזכר צריש פי קמא דסוכה : (כג) ועשית
 שלחן. כבר נחזאר כי הארון לורך גדול היה
 להיות לוחות העדות מונחים צחוכו, והכפורת
 ג"כ הוא הכסוי אשר עליו כמו (בראשית ז')
 וכפרת אוחה שחרגומו ותחפי יתה, והכרוזים
 שהיו מן הכפורת להורות על מליחות המלאכים
 אצל השלחן מה היה משמש ומה לורך היה
 צמטכן וצמקדש לעשות בהם שלחן. וע"ד הפסע
 הולרך השלחן צצית הי בלחם אשר עליו להיות
 שורש דצר שתחול הצרכה זו והלחם אשר עליו
 היה כאכל לכהנים משרתי המקדש והיה מקפיק
 לרבים מהם מעט ממנו, וכענין שארז"ל כל
 כהן שהיה מגיעו כפול היה טבע, וע"כ קרא
 שלחן שהקציה שולח ברכתו בלחם שעליו וממס
 הצרכה משחלח בכל המזונות ויצא טובע לכל
 העולם, והצרכה הזו היחה יש מיש כמעשה
 הנציחים וצרכתם שהיחה יש מיש כי אין להם
 כח לעשות יש מאין, והעיד לזה אלישע צענין
 (ע"צ ד') אסוך שוון, גם אליהו צענין (מ"א
 י"ז) כד הקמה, אצל צריחת יש מאין אין
 הענין מקור ציד צ"ו ולא, מלאנו זה אחר
 הצריחה כ"א צצריחה עולם צמעשה הי כי
 נורא הוא. ורע כי ארכו של שלחן שנים עשר

עפחים ורחצו. ששה וקומתו עשרה עם העסקנה
 והיה מונח ארכו לאורך הצית ורחצו לרוח
 הצית, כך דרז"ל צפי שתי הלחם : וע"ד המד'
 ועשית שלחן עלי טעיים "סלום יטובה יטועה
 מחילה, וכ"מ צארון וצמזמח כי כל העוזות
 האלה ככללות צה וצלות צקנתם גם צקנת
 השלחן כי הוא מונח כפרה לאדם והלחם שעל
 השלחן הוא חשוב כקרצן ע"ג המזנה כשאדם
 טוב עין מיטיב ומאכיל עם העניים והוא
 סדרז"ל והמזנה עץ שלש אמות וגו' (יחזקאל
 מ"א) וידצר אלי זה השלחן אשר לפני ה',
 פחה צמזמח וסיים צשלחן, אלא צזמן צצמתיק
 קיים אדם מתכפר ע"י המזנה עכסיו שאין
 צהמ"ק קיים אדם מתכפר ע"י השלחן :
 ומנהג חקידים צצלרפת טעושים משלחנם ארון
 לקצורה, להורות כי האדם לא ישא
 מאומה צידו ולא ילכו צעמלו כ"א הלקה
 טעשה צחיו והטובה שהוא מיטיב על שלחנו,
 ולכך ארז"ל המאריך על שלחנו מאריכין לו
 ימיו וסכותיו : (כד) וצפית אותו והב טהור.
 מכאן רמז לשלש צרכות ממזון מן התורה זה"ב
 ז' צרכה הזן אה העולם, הי הארץ, צ' צונה
 ירושלים : ועשית לו זר זהב. צמלות זר זהב
 תמלא רמז למלכות צית דוד : וע"ד הקצלה
 השלחן צזר זהב רמז למדה"ד של מעלה ולכן היה
 מונח צלפון שהוא השמאל וכי (איוב ל"ז)
 מלפין זהב יאחה, וזהו הרולה סיחעטר ילפין
 יתכוין למדה הלפון היא הגבורה ולכך היו על
 השלחן שני צגדים אחד שני ואחד חכלת,
 הסני כנגד מדה"ד של מעלה, התכלת כנגד
 מדה"ד של מעטה הכלולה מכל המדות, וכן היה
 הענין, תחלה היו כוחים הלחם תמיד על
 השלחן בלא תמלעות הוא שכי (צמדצר ד')
 ולחם התמיד עליו יהיה והים כלו על השלחן
 עלמו והיו פורטין על הלחם. צגד חכלת ועל
 הצגד הזה היו כוחים כל כלי השלחן ואח"כ
 היו פורטין על הכלים והשלחן צגד חולעת
 והיה עליו על הכל צגד שני מלמעלה וצגד
 חכלת מלמעטה כנגד מדה"ד של מעלה ומדה"ד
 של מעטה וא"כ צ' מדות אלו רמוזה צשלחן
 צשני הצגדים, כי מדה"ד של מעלה משפעת
 כח לשל מעטה הנקראת מלכות וקרעזת. צמלת
 זהב שצה רמז על דוד וכוללת מלכות צית
 דוד למטה גם מלכות של מעלה הוא דוד עלך
 ישראל הי וקיים, וידוע כי צרכה הקפוק
 והרצוי

והרצוי חלויים צמלכות כענין שכי (אסתר א')
 ויין מלכות רב כיד המלך, וכן חז"ל הסלחן
 קימן לכהר מלכות של מעלה וכלל הענין כי
 מעם תנא הפרכה לכלכל העולם בעליונים
 וצפלים כי היא המדה הנותנת ערך לבינה
 וחק לבערותיה: ומבאן חזין עעם היות קומת
 הסלחן עם העקגרת יי עפחיס, והנה הסלחן
 עם מה שעליו יורה על סתיהם והזן זה:
 (כע) ועשיה קערוחיו. דפוס הלחם יקראנו הכי
 קערה, ופי' דפי' קערוחיו דפוסיו, והיה
 הדפוס עסוי כדפוס הלחם, והיה הלחם עסוי
 כעין חיבה פרולה עסתי רוחותיה עולים לו
 מלמעט וכופל מכאן ומכאן כלפי מעלה כעין
 כותלים ולכך קרוי לחם הפנים עיט לו פנים
 רואין לכאן ולכאן, והיו עושין לו דפוס של
 זהב ודפוס של צרזל, צשל צרזל היה כאפה
 וכסמוליאן מן התכור כוחו צשל זהב עד למחר
 צשנה סומקדרו על הסלחן: ובפוחיו, הם צזיכיס
 סכותנים צהם לצוכה סתים היו לסני קומלי
 לצוכה סכותנין על סתי המערכות סכא ונתת
 על המערכת לצוכה, וקשותיו. כעין חלחי קנים
 חלולים דונתתם עושה של זהב מצדילים צין
 לחם ללחם ותכנס הרוה ציניהם ולא יתעפטו:
 ומנקיותיו. כעין יתדות זהב עומדים צארץ
 וגוצהים עד למעלה מן הסלחן הרצה
 כנגד גוצה מערכת הלחם ומפוללים עשה
 פלולין זה למעלה מזה וראשי קנים מצין לחם
 ללחם סמוכים על אותם פלולים כדי שלא יכזר
 פלחם העליונים על התחתונים ויסצרו ולכך
 תיא מכילתיה ספירושו סובלותיו: והרמבין
 ז"ל פירוש מנקיותו מדותיו ואמר כי המדות
 המלדיקות יקראם הכי מנקיות לפי שהם נקיות
 מן הסקר ומן האוכאה ותרגום איפת לרק מכלין
 דקסוט ואמר כי אין מכלין צלטון ארמי חלא
 מדות ולא סובלות, כי מכילתיה עיהיו סובלות
 אינו חלא לטון עברי מלטון (ירמיה כ') כללית
 כלכל, וענין המדה כי היה דפוס עסוי לצלק
 כמו שארז"ל שלטה דפוסים היו עם:
 (ב) לחם פנים לפני תמיד. ע"ד הפסע נקרא
 פנים על עם שהיו לו פנים רואים לכאן
 ולכאן ללדי הציה מזה ומזה וכותליו זקופים
 כנגד עפת הסלחן: וע"ד המדרש נקרא פנים
 שהיה עזיו עפת, וכן דרז"ל אין פנים פתוחים
 מעפה כתיב הכא אל פני הכפורת וכי השם
 (צראשית כ"ז) עתה פני ילחק אציו. וע"ד

הקבלה נקרא פנים על עם לפני העיד, וקוד
 הפנים כזר כחצאר צסקוק לא יהיה לך והנה
 זה מבואר: (לא) ועשיה פנורת זהב מחור. ע"ד
 הפסע היה ענין המנורה צמסכן וצמקדס כדי
 לקצוע צנפס מעלת הציה וירחאו וכדי סתיהם
 ירחת המקום ההוא קצועה צלצרות רסומות
 צוחשצנות, וכענין שכי (ויקרא י"ע) ומקדסי
 תיראו, ומזה הולכה להיות מחוץ לפרכה
 ולא לפנים מן הפרכה סכן כי (ויקרא כ"ד)
 מחוץ לפרכה העדות צחל מועד יערוך וגוי
 כדי סתיהם הענין כראה אפורסם לכל יולא וצא
 ויראו רצים ויראו ועוד כדי להורות סאינו
 לריך לאורה סלכו ולפיכך היתה של זהב סתיא
 מעולה סצכל המהכות, והיו הכרות סצעה סהוא
 חסצון ציכוכי צהיותו חיכף חאלעי: וידוע כי
 הכשמה כהכית צהדלקת הכרות והיא מתהלכת
 צעדוכי ההוד והסמחה ומתפסעת ומתרחנה
 מחוץ. סכלת האורה מפני שהיא חתיכת אור
 חלוצה צאור הסכל, ומן העעם הזה כעשכת
 אחר האור שהוא מיכה אעיפ שהוא אור גופני
 והכשמה אור רוחני זך ופסוט, וע"כ המסילה
 סעיפם לכך הוא סאמר (משלי ה') כר ה' כשעת
 אדם: וע"ד המדרש המנורה צשצעת הכרות
 כנגד סצעה כוכבים סמסוטעיים צכל הארץ כך
 דרשו צתכחומא, וצאור זה כי סצעה כוכבי
 לכת הם כרות צרקיעים ופועלים צספלים
 ומנהיגים אח העולם הספל הזה תמיד ציום
 וצלילה, וכן סצעה סכרות היו דולקות ציום
 וצלילה לפני ה' תמיד, והכר החאלעי כנגד
 גלגל חתה שהוא חדיר צאורה והוא חאלעי
 לסצעה כוכבי לכת וע"ד שלים חככ"ל, וכן
 היום הרביעי הוא חאלעי צשצעת סימים וע"כ
 כצראה סחמה ציום הרביעי: וע"ד הסכל המנורה
 צשצעה כרותיה סרמות לחורה הנקראת אור
 סכא' (עם ו') כי כר מלוח ותורה אור והיא
 כוללת סצע סכמות וע"כ היו כרותיה סצעה,
 וסשה קנים יולאים אלדיה כנגד עשה קלוות
 של עולם החלויים צתורה סכתנה צשעה צסיון
 סהעולם מתקיים צשצילה סכאמר (ירמיה ל"ג)
 אם לא כריתי יומם ולילה, שלטה גציעים
 מסוקדים צקנה האחד, צכל קנה היו ג' גציעים,
 וא"כ הרי הם י"ח גציעים לטשה הקנים וצמנורה
 ד' גציעים אחרים הרי כ"צ גציעים והם כנגד
 כ"צ אוחיות החורה וכנגד כ"צ חלקים סצעולם,
 ואלו הן, רוח ומים, אש, סצעה כוכבי לכת,

י"ג עולות, וכנגד כ"ג חלקים שבגוף האדם, הראש, הלב, הכליות, ז' קצבים שבראש, י"ג אברים, ומלינו במנורה ג' דברים והם, כפתור, גביע, ופרח, כפתור הפוח עגול זולע ויולא קצ"ג הקנה האמלעי מן המנורה הכפתור כנגד עולם המלאכים שהם מתענגים וז"ו השכינה בתענוג שאין לו סוף ותכלית וזהו כפתור שהוא עגול כי העגול אין לו ראש וסוף, ועל תענוג הזה רמזו רז"ל חכמי האמת במדרשם עתיד הקצ"ה לעשות מחול ללדיקים לעתיד לבא וכבודו ציניהם כי המחול הוא עגול ואין לו ראש וסוף ולכך המסיל תענוג הכפפות שאין לו סוף למחול שאין לו סוף, הגביע הוא כלי שיט לו ציה קצול והוא מנסה ומורה כנגד עולם הגלגלים שהם מקבלים כחות העליונים ומספיעים כח בעולם השפל, הפרח הוא כנגד העולם השפל הזה שסם כל גדולי הארץ למחיס ופרחים ולילים, וצ"ה זה לרמז כי מחוק כ"ג אותיות התורה אדם מטיג שלשה חלקי המליחות: (לח) ומלקחיה ומחתותיה. ידוע כי העלה והמחטבה הם מלקחים לתורה כענין שבי' (מסלי אי') וכזון תחבולות יקנה, והמחטבה היא צלצ, והמסיל הלצ למחמה כי כסם שהמחמה הוא כלי לקחת ממנו האש להדליק הנרות כן הלצ כלי השכל שיסתמש בו האדם בתורה, והיתה מנסקה בכך זהו לא פחות ולא יותר ע"ש שהתורה אין להוסיף עליה ואין למעט ממנה כענין שבאמר (דברים י"ג) לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו והוא שבי' (תהלים י"ט) תורה ה' תמימה, והיתה מקשה להורות על האחרות ע"ש שבי' (שמות י"ג) תורה אחת, והיתה מוכתה בדרום מפני שרוב הקבוצה בדרום ונקראה אי' ארץ הדרום לפי שהיא מוכתה במזרח המקומות באמלע האקלים וז"ו אקלימים שהעולם נחלק בהם והיא מזוגה יותר מקור וחום ומוכתה לקבל המושכלות, וזהו שדרז"ל (בראשית ז') וזהו הארץ היא עוז אין תורה כתורה אי' ואין חכמה כחכמה אי' ועוד דרשו אורח דאי' מחכים: והתבונן איך הוכחה המנורה ככה השלחן כי המנורה בדרום והשלחן בצפון וצ"ו רוחות אלו הם זה כנגד זה והוא שבי' (שמות כ"ו) ושנת את השלחן מחוץ לפרוכת ואת המנורה ככה השלחן, והטעם לפי שאין החכמה יכולה להחקיים באדם זולתי צואכל ומשמה, כי השלחן בצפון רמז לעושר וכי' (איוב ל"ז)

אלסון זהו יחס: וע"ד הקבלה המנורה הרמז לכל האלילות, ומה שהיתה מקשה רמז לאחדות גמורה, וששה קנים היואלים מן הקנה האמלעי כנגד השש המשלסלות מן סקו האמלעי, והכר הדולק עליהם כנגד הציה שהיא למעלה מן הי' שהיא כר הי' שמשם נשמת אדם, ומה שהיתה בדרום כנגד החכמה, וזהו סוד הרולה להתחכם ידריס, והטעם נקרא ילחר כנגד הכתר שהוא המאור הגדול וזהו סוד טען המשמה שבו היו מוסמים הכהנים והמלכים כעין כ"ף שהוא רמז לכתר, וי"ח כעין כ"י שהיא רמז אל האלילות הראש והסוף, וצ"ה מלת מנורה כמתיכות ויש בו ערכא, ואע"פ שדרך הכתובים בכך כמו וזאת חורה זבח השלמים, אפשר לומר בצ"ח שצ"ה לפרש שהיא קמוכה למנורה אחרת שהיא דוגמתה כי המתיכות אינו למלת זהו צלצד כי אין שם טעם מק"ף, וכן מלינו זכריה הכצ"ה ע"ה שהזכירה בצפון קמייכות הוא שאמר (זכריה ד') ראיני והנה מנורת זהו כלה, ואע"פ שהזכירה בצפון קמייכות הטעם שזה יורה להרחיקה ממלת זהו להורות כי רחוקה ופלאה מן הדבר הגופני והקמייכות אינו אלא לדוגמתה כי המתיכות מורה על דבר נסתר שנקמכה אליו, ורחוק הטעם ממלת זהו מורה על רחוק דוגמתה ממנה ומכל דבר גופני שאין לדמותה ולהמסילה אליו כלל: (לט) כבר זהב שהור יעשה אותה את כל הכלים האלה. המנורה עם כרותיה הוא מנסקל הככר, אצל שאר הכלים כגון המלקחים והמחמות לא היו מנסכר אלא זהו טהור, וטהור הכי כבר זהו טהור יעשה אותה כל"ו בוף המנורה ועלמותה שהם הקנים היואלים מלדיה זהו טהור יעשה את כל הכלים האלה, וזה לצאר שאין הכלים ככנסין בכלל הככר: וכן כחצ הרמז"ל כל כבר זהו טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה יעשה זהו טהור, וכן הזכיר במעשה כבר זהו טהור עשה אותה ואת כל כליה כל"ו ואת כל כליה זהו טהור לא מן הככר כי אין מנסקל הככר רק במנורה וכרותיה צלצד, וכן סנינו במחמות כבר זהו טהור ועוד אומר יעשה את כל הכלים האלה מנורה וכרותיה צ"ה מנסכר ואין מלקחיה ומחמותיה צ"ה מנסכר ומה חני מקיים את כל הכלים האלה שיהיו כלם של זהו: ודע כי הגאון רבינו חננאל ז"ל פירש בפירוט החומש צרמז הכלים האלה כי הארון רמז ללדיק

ללדיק החכם שהוא לריק להיות תוכו כצרו כסם. שהי' הארון מלופה זהו מצית ומחוז, וכסם שקרקעית הארון אמתים וחלי על אמה וחלי בתצריחא ארבע אמות פחות רוצע אמה, כן הלדיק לריק לגרוע מנכו מדי יסודות סגנון ויוסיף צלדקו וצמעשטי, וכסם שקירות הארון היו י"צ אמות לפי שקירות הארוכות הן ז' אמות וחלי והקירות שעל הרוחצ ארבע אמות וחלי, כן הלדיק ראוי לקיים י"צ דברים המפורטים צמזמור (תהלים ע"ו) ה' מי יגור צאהלק, למעלה מן הלדיקים מעלה הנציחים וכנגדן הכפורה אשר על הארון רמו לנציחים שהם למעלה מן הלדיקים, והיה הכפורה זהו כולו וכן הנציח כולו לרק שחא' (מסלי ח') צלדק כל אמרי פי, הכרוצים שעל הכפורה רמו למלכים שהם למעלה מהנציחים, והם פורטים כנפים למעלה רמו לשכינה שהיא למעלה מהמלכא' כי המלכים כסא כבוד לקבל כבוד השכינה, וז"ש אל הכפורה יהיו פני הכרוצים שהיו מסתכלין למטה בכפורה ולא היו רשאים להסתכל למעלה, וז"ש אל הכפורה יהיו פני הכרוצים, הקצ"ה למעלה מחכל שחאמר (סמואל ז' ו') אשר נקרא שם שם ה' לצאות יושב הכרוצים עליו, וכן עשה שלמה במקדש כרוצים של עץ שחא' (מ"א ו') ויעש דדזיר שני כרוצים עלי טמן, והשלחן כנגד מלכי ישראל שמוסבין על שלחנם רבים מישראל שחא' (סם כ') ולצני צרזילי הגלעדי תעשה חסד והיו צאוכלי שלחנך, וכי (סם ד') ויהי לחם שלמה ליום אחד וגו', והיה מלופה זהו עהור כענין העלכות שאיכה עשויה אלל לפנים כגון שאלו שאמר לסמואל (ש"א ט"ו) כצדכי נח נגד זקני עמי ונגד ישראל, והיה אמתים ארכו כנגד שני דברים שצריכין מן המלך הנוספע והמלחמה שחאמר (סם כ"ח) ושפענו מלכנו וילל לפנינו וכלחם את מלחמתנו, שפור קירותיו חסע אמות כנגד חסע מלות סכלעות המלך (דברים י"ז) לא ירצה לו סוקים, ולא ישיב את העם מלרימה, ולא ירצה לו כסים, ולא יסור לצבו, וכסף וזהב לא ירצה לו, וכחצ לו את מסנה החורה הזאת, וקרא צו כל ימי חייו, לצלתי רום לצבו מחייו, ולצלתי סור מן העולה ימין ושחאל, וסיחה המסגרת כדי שלא ישמע ממנו לחה"פ, והיתה מסמסה לשמור מה שצשלחן כנגד הכהנים והנציחים ששומרים את המלכים שלא יכסלו

שחא' (דח"צ כ"ד) ויעש יואש הישר צעני ה' כל ימי יהוידע הכהן, וכי צעזיהו (סם כ"ו) ויהי לדרוש אלהים צימי זכריהו המצין צלחות האלהים, וכלל הדברים צכלים האלה הארון והשלחן והמזבחה ומזבח העולה ומזבח הזהב, הארון כנגד הלדיקים חופשי החורה, השלחן כנגד מלכי ישראל, המזבחה כנגד חכמי ישראל, ומזבח הזהב כנגד הכהנים, ומזבח העולה כנגד ישראל ע"כ: (ח) וראה ועשה בחבניתם. מן הכראה שהיה לומר כחצניחם צכ"ף שהיא כ"ף הדמיון הזכר חמיר צכתוצים אלל הענינים הדומים זה לזה צחלק אחד לא צכל, כי האומם ח"א לו למטה לעשות כחצנית אומם הדברים אשר היה נראה צהר כי סם היה רוחה הדברים שכליים רוחניים וכאן כלעות לעשותם גופניים, וח"כ ח"א לומר צחצניהם צצ"ח אלל צכ"ף שהוא כ"ף הדמיון להורות כי יש צהם דמיון מלד אחד, ומה שהזכיר צחצניהם צצ"ח כראה לי שפור הכי כן וראה צחצניהם אשר אחת מראה צהר ועשה כלו' צסעמניך, כי ח"ך יחמר צחצניהם וח"א לעשות כחצניה הדברים ההם ממש והם כונו סדרז"ל שאמר מטה להקצ"ה וכי מנין יש לי חס אדומה חס לצנה חס ירוקה חס שחורה, ויש לך להתנוון צלה"ק שהפרס שיש צין צי"ח לכ"ף צין שיאמר צחצניהם צין כחצניהם וחדע ותשכיל זה ממואל דצר הכי הזכר שאמר צצרחשית צללמנו כדמותנו שהזכיר אלל הללם צי"ח ופירושו שהללם ענינו לורך הסכל והכפס הסכלית שצאדם עם הסכלים הנפרדים הכל מין אחד והלורך צהם אחד הוא ולכך הזכיר צללמנו צאוחו ללם ממש, אלל אלל הדמות הזכיר כ"ף כי ידמה האדם לדמות המלכים צפרנוף אלל חין הדמות צהם אחד ומזה הזכיר צללמנו צצ"ח כדמותנו צכ"ף וזה מצואר:

כו (ח) ואח המשכן תעשה עשר יריעות. הזכיר המשכן צה"א הידיעה לפי סכצר לוח למעלה ועשו לי מקדש ושכנתי צחוכם, והיה לו להקדים מעשה המשכן למעשה שאר הכלים אלל הקדים הארון כי הוא מוקדם צמעלה אלל צמעשה מלינו שהקדים צלללל המשכן לסאר הסכלים: (צ) אורך היריעה האחת שמונה ועשרים באמה. ידוע כי מעשה המשכן סכל ליורין כנגד מעשה שמים, ומפני שהמאורות קצועים צשמים וכל הפעולות צאות ממש צעולם הספל צעמים כגזרים

רבינו

תרומה בו

בהיי

קעה

נגזרים לכך הזכיר לשון יריעה ע"ש הכחוז (תהלים ק"ד) כוטה שמים כיריעה, והיו עשר יריעות כנגד עשר גלגלים, ואמר שמונה ועשרים כנגד שמונה ועשרים עהים שצמסר קהלת ועליהם כחי (דהיא י"ג) ומצני יספכר יודעי ציכה לעתים, ועליהם אחר דוד (תהלים ל"ד) הצרכה אח' ה' צכל עת והזכיר עוד (סס ל"ח) צידך עתותי, או יסיה כנגד ימי יתרון הלצנה ופחיתותה. ובמדרש תנחומא שמונה ועשרים צאמה יסיה גדולה היריעה וכס גדול סיה סוכן מליכו יריעה אחת כ"ח אמות, רצי כחמיה אומר מעסה כסים סיה ולסעה כצרח ונגזזה, תדע לך נכ' אורך היריעה האחת שלשים צאמה ומסוכן אחת מציה ולח האמר ציריעות לחל חף צקרשים סיה מעסה כסים ע"כ: (ז) ועשיה יריעות עוים לאהל על המשכן. לוח תחלה ואת המשכן מעסה עשר יריעות סס מסזר ותכלת וארגמן וחולעת סכי, ואמר אורך היריעה האחת כ"ח צאמה וציריעות חלו של עזים אחר אורך היריעה האחת שלשים צאמה והזכיר צראשונה עשר יריעות וצאלה הזכיר י"ח יריעות.

והנני מצאר הענין דרך כלל, דע כי המשכן סיי ארכו שלשים אמה ורחצו עשר אמות וקומתו עשר אמות, ארכו שלשים אמות סכן מליכו צקרשים ועסיה אחת הקרשים למשכן עשרים קרס לפחת נגצה תימנה והיו הקרשים כחוכים מעומד סכחי עלי שעים עומדים, והיו כחוכים לארכו של משכן, והיי רוחב כל קרס וקרס אמה וחלי, הוא סכי ואמה וחלי האמה רוחב הקרס האחד והקרשים הללו היו עשרים לפחת דרוס ועשרים לפחת לפון סרי לך סיס צרוחב הקרשים שלשים אמות, ורחצו עשר אמות ממה סכי (סמות כ"ז) ולירכתי המשכן ימה מעסה ששה קרשים, וכחי' (סס) ושני קרשים מעסה וכחי' (סס) והיו שמונה קרשים צין כולם ללך מערב וז"ס ולירכתי המשכן ותרגומו ולסייפי כי המערב סוף המזרח, וכסס סקרא סכי מזרח פנים ומערב אחר כך יכול לקרוחם ראש וסוף, והרי לך שמונה קרשים סהיו ללך המערב יס צהס י"ג אמות לפי השצון רחב הקרס אמה וחלי, וקצלת רז"ל צומשכן סרחצו עשר אמות ואוחס סחי אמות העודפות הן הככסות צסעור רוחב הקרשים של לך לפון וללך דרוס והיו עוצי הקרשים צולשים אמה אחת לכל לך כמלח חלל רוחב

המשכן עשר אמות לח יותר, והנה ללך מזרח סצו פתח האהל לח סיו קרשים כלל כ"ח ארצעה עמודים פעליהם חלוי המסך כענין סכי (סמות כ"ז) ועסיה עסך לפתח האהל, וקומתו עשר אמות זה מצאר מעסיכ עשר אמות אורך הקרס כי קומת המשכן כקומת הקרשים. ודע כי יריעות עזים סיו כחוכות על המשכן ארכן לרחצו של משכן סחי אורך היריעות שלשים אמה וכספתרסס לרוחב המשכן הרי כל קרסי המשכן מכוסין, גס המשכן סרחצו עשר אמות וסחי קירות המשכן ללפון ולדרוס סקומתם עשר אמות מזה ועשר אמות מזה הרי שלשים אמות של היריעה כלים צזה, וא"כ כסאמר סכי תחלה ואת המשכן מעסה עשר יריעות סס מסזר ותכלת וארגמן ואמר אורך היריעה האחת שמונה ועשרים צאמה כמלחו סחי אמות מן הקרשים מגולות אחת אחת ללך לפון ואחת ללך דרוס, וע"כ צח סכי עמה לומר ועסיה יריעות עזים לאהל ולמכסה על המשכן ססחיין יריעות של עזים הללו מכסות יריעות הראשונות סהן של סס מסזר ותכלת וארגמן והזכיר אורך היריעה האחת שלשים צאמה, כי אורך היריעות הראשונות סיו כ"ח ועמה לוח ציריעות הללו להיות ארכן שלשים כדי סיכסו אוחן סחי אמות סכסארו מגולות מן הקרשים, ודרז"ל מכאן למדה תורה דרך ארץ סיהא אדם חס על היפה כלוי סלח יגיעו לארץ כדי סלח יתעטפו צעפר וצגסעים כי היריעות הראשונות סהיו חסובות וככצרות יותר ססיו סס מסזר ותכלת וארגמן לח סיו מקסיקות כ"כ כיריעות הללו של עזים, ועוד סצראשונות הזכיר עשר יריעות וצאלה הזכיר עסחי עשרה, וז"ס צפרסה זו והאמה מזה והאמה מזה צעודף, סיי ללך לפון וללך דרוס צאורך יריעות האהל י"ח סרוח כדי לכסות סחי אמות סכסארו מגולות מן הקרשים ציריעות הראשונות סהיו כ"ח אמה ואותה היריעה העודפת על הראשונות ססזכיר פאן עסחי עשרה צחר סכי לכפלה כלפי האהל והוא סכחוז וכפלה אחת היריעה השסיה כאלו אחר אחת יריעה עסחי עשרה העודפת ולוח לכפל חלי היריעה כלפי מזרח לפתח האהל כמ"ס אל מול סכי האהל, וכמו סדרז"ל דומה לכלה לכועה סמסימה לעיף על פניה, וחלי היריעה סיי כוחן ללך מערב כמ"ס חסרח על אחורי המשכן ומערב נקרא

אחר

אחור כנגד מזרח סנקרא פנים : (טו) ועשיה את הקרשים. היה ראוי לומר ועשית קרשים כמ"ס ועשית יריעות עזים, ומה שהזכירה זה"א הידיעה לרמוז על הקרשים שהוליאום ישראל ומלרים והן הן שהצ"ח יעקב למלרים ארזים ונעעם שם וכו' להיו מוזמנים צידם ליעלם משם למלאכת המשכן : עצי שטים עומדים. ע"ד הפסע הזכיר עומדים ע"ס שהיו הקרשים כחוכים מעומד וכמו שהזכרתי למעלה.

וע"ד המדרש עלי שטים עומדים כמה ויני ארזים הן ומכלם לא צחר הכי אלא בזה שטמו שטים לפי שישראל חטאו בשטים לקו בשטים ונתרפאו בשטים, חטאו בשטים שכלי (במדבר כ"ה) ויטב ישראל בשטים ויחל העם, לקו בשטים שכלי (סס) ויהיו המהים במגפה וגוי לכך רלה הקציה שיחכפרו במשכן בעלי שטים, ולכך לזה להצ"ח שטים הלח הוא דחמר (ירמיה ל') כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך כאם ה' וכי (הושע ז') צרעתם ישמחו חלך : וע"ד הקצלה עלי שטים עומדים בלשון (ישעיה ו') שרפים עומדים ממעל לו, והזכיר עומדים על הכחות העליונים שאין לך דבר במשכן וכליו שלא יהיה מלוויר למעלה שכלי (שמות כ"ה) את חזנית המשכן ואת חזנית כל כליו, וכן אמר דוד ע"ה (דה"א כ"ח) הכל צבחה מיד ה' עלי השכיל כל מלאכת החזנית וכי (סס) חזנית כל אשר צרחה, והענין לומר כי אע"פ שהמשכן והמקדש עתידין ליחרצו וכלי הקדש הגופניים עתידים שיאצדו צגולה אין להצין ששם שפקו למטה כך פסקו למעלה חזניתם ודוגמתם ח"ו אצל הם עומדים וקיימים לעולם ואם פסקו למטה עתידים לחזור לקדמותם, וזהו מאמר רז"ל צמק' סוכה פרק לולב וערבה וכן צמק' יומא סוף פרק צא לו כהן גדול, עלי שטים עומדים שומעמידים את לפוין, שמה חומר אצד קצתן בעל קכוין, ח"ל עלי שטים עומדים שומעמידין לעולם ולעולמי עולמים, קרא לפוין הכח שהם מלפים לו, ומש"א שהן מעמידין אותו הכח חלה הגדול צקטון, ושמה חומר אצד שהן מעמידין אותו כשאצדו למטה אצד קצתן למעלה כלומר שאצד אותו הכח שהן מקוים או שמה בעל הכח שמשקיפים לו ח"ל עומדים לעולם ולעולמי עולמים, ותיו שמוכה קרשים שני קרשים היו נבלעים צירכתים אחד ללפון וא' לדרום כשחרו שטה קרשים צאמלע

צכותל מערבי וכן אמר ולירכתי המשכן ימה מעסה שטה קרשים, ופסוק זה מצינו קוד היות שכינה שהיא במערב כלולה מו' קלוות ולרמוז ע"ז נקרא המערב צמס ים כי הים צית קצול למים וקרר ארבע רוחות העולם במרכזה העליונה הם אצות עולם ודוד, דרום חחלה שכן אצתהם החלת האצות וכי צו (צראשית כ') ויטע משם אצתהם ארלה הנגב, לפון שכן ילחק החגבר בעקדה, מזרח שכיב ציעקב (סס ל"צ) ויזרח לו השמש, והמשילו יוסף צו לשמש, ודרז"ל אמר יעקב עי הגיד לזה ששמי שמש, מערב הוא הסוף והוא ככור של דוד המנגן מאליו והוא הנקרא ים וזהו הים האחרון שחרגומו ימה מערבאם וכדי לרמוז על ארבע חלה נקראו ארבע רוחות העולם בשמות אלו וזה מצואר : (כח) והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה. פירש"י ז"ל חמשה צריחים היו לכותל לפון וחמשה צריחים לדרום וחמשה למערב, וחמשה אלו שלטה הן שהרי צריח העליון שני חלאין היו, וכן צריח החמסון, אצל התיכון היה שלם אצו שלטים וזהו מן הקלה אל הקלה מן המזרח ועד המערב וארז"ל צמס היה עומד, אצל צמק' פירשו שה"י מצריח לשלש רוחות, כותל לפון שלטים אמות, וכותל דרום ג"כ שלטים אמות, וי"צ אמות למערב הרי שהיה הצריח התיכון שצעים אמות ששהי האמות היו נבלעות צירכתים. והן לצך כי הצריח התיכון המצריח הקלוות וחוגר המשכן כלו לכל הלדדין וקוצל אותו היה כנגד קו האמצעי היכל הקדש הכוסח לכל הקלוות וקוצלן ומשפיע כמו צבל שצעים שרי מעלה והיא מדהו של יעקב שמכחו ילאו שצעים נפש וא"כ ראוי היה יעקב אצו להורידו למלרים, שכן אמרו במדרש הנחומא הצריח התיכון ירד עם יעקב אצו למלרים אמר להם לצנו כשהיו נגאלים טלו אותו עמכם :

(לב) והברילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקרשים. היה לפנים מן הפרוכת הארון והכפרת עם כרוציו מוכח על אצן שתיים צעעצבו של קדש הקדשים, ולפני הארון לנלכת המן וללוחיה שמן המשחה ומקלו של אהרן שקדיו ופרחיו וצגדו של כה"ג, וה"י מחוץ לפרוכת השלחן והמנורה ומצח הקעורה והשלחן צלפון והמנורה צדרום ומצח מכוון ציניהם משוך קמעא ללד חוץ :

ועשית

מ"ט (ד"ט"ז הי') ויחריכו הצדים שהיה מעשה כס כמו שהזכירו רז"ל אמר הקצ"ה עמידין הם הצדים להאריך חפ"ז שנה ללחם זכ"י מאלרים סנאי ויחריכו הצדים: (ח) נבוב לוחות העשה אותו. מרובע היה כי כן כתיב רבוע יהיה והיו הלוחות של עלי סמים לארבעת רבעיו וחלול באמצע, וכן ת"א חליל לוחין והוא מל' (איו"ב י"א) וא"ס נבוב ילצב, כי האדם צילדותו הוא חלול מצלי דעת והסכל ואח"כ ילצב בלוי יקנה לב. והנה צחלל המוצח הזה היו מעלחין אותו אדמה צבעת חנייתן כדי להקריב עליו, והוא מה שבי (סמות ב') מוצח אדמה תעשה לי, ומוצח זה כס גדול היה נעשה צעניכו שהאס דולקת זו ציוס וצלילה ולא היה העץ כשרף ולא היה הנחשת נחך, ומן הכסים שהיו במקדש הוא שמעולם לא כזו בשמים אס של מוצח זה וה"י מוכח צעורה במקום מגולה כדמיון חלר המסכן צמסכן, ואמרו צמדרש הי' משה מחירא סמא יסרוף האס את העץ צצמוצח, ח"ל הקצ"ה משה מה אהה מחירא מי לוח האס לסרוף למד מעך כסככנקת לתוך ערפל של אס והי"ה מהלך צין גדודין של אס, ולא עוד אלא שהי"ת צא חללי סנאמר (סמות ב') ומשה נגס אל הערפל אשר סס האלהים, וכבודי אס אוכלה הוא סנאי (דברים ד') כי ה' אלהיך אס אוכלה הוא ולא כסרפת אף מוצח הנחשת אף על פי סכתוב צו (ויקרא ו') אס חמיד חוקד על המוצח לא תכבה, לא הנחשת נחך ולא העץ כשרף, וא"ת סלפוי עצה א"ר נחמיה עובי דיכר היה, א"ר פנחס צר חמא מוצח טעשה ווסה חניב ממוצח טעשה סלמה חלל המוצח טעשה סלמה הוא יומר גדול סנאי (מ"א ג') חלף עולות יעלה סלמה על המוצח ההוא: (ט) ועשית את חצר המשכן לפאת נגב תימנה. כסצא לצאר על ארכו של חלר הולרך להקדים הדרוס להודיע כי קלעי הדרוס היו מעוכים מאה אמות, וכן קלעי הלפון סכנגדו, וכן עשה צמסכן כסצא לצאר על ארכו הקדים הדרוס, ואמר עשרים קרס לפאת נגבה תימנה ואחריו הלפון סכנגדו, ויצאר כאן כי חלר המסכן ארכו מאה אמות ורחבו חמשים ואוחס חמשים של ארכו החילוכים הם הם חלר סלפני המסכן, והמסכן היה כחון צחמשים של ארכו הפנימיים שהרי פתח המסכן צצמורה היה כחון צספה חמשים פנימיים וה"י

כלה

כז (ח) ועשית את המזבח עצי שטים. זו מזבח העולה וה"י מוסס צחלר המסכן ועליו חקריצים הקרצכות והיה מלופה נחשת והיה רבוע כנגד רגל רביעי צצמרכבה הוא לוח רביעי של סס ועז"א רבוע יה"י המוצח. ודע כי המוצח הזה היה גבהו עשר אמות, וז"ס ושלס אמות קומתו על מקום המערכה צלבד כאמר, והר"ה שהיה גבהו " אמות ממה סארז"ל רבוע יה"י למאי אחא מופנה הוא דכיון דאסמועיכן חמס אמות אורך ומעס אמות רוחב יודע אכי סרצוע הוא ומה ח"ל רבוע יהיה, אלא אח"א לגז"ס כאמר כאן רביע יה"י וכי צמוצח הקטורי רבוע יה"י הוא סכי (סמות ל"א) ועשית מוצח מקטר קטורת אמה ארכו ואמה רחבו רבוע יה"י ואחמ"ס קומתו מה מוצח הקטורת גבהו פי סכים צרחבו אף כאן גבהו פי סכים צרחבו ח"כ מה אכי מוקיים ושלס אמות קומתו מספת סובצ ולמעלה, ועוד ר"ה ממה סדרז"ל צמס' סוכה פי לולב וערבה מורציות של ערבה היו כוחכים צלדי המוצח וראסיהן כפוסין על המוצח חנא רכות וארוכות היו י"א אמה כדי סיהיו גומות על המוצח אמה, וזה צרור שהיה גבהו של מוצח עשר אמות, ועוד דרז"ל צמס' זנחים מוצח טעשה ווסה היה עשר אמות סהכתוב הקיסו למסכן סנאי (סמות ל"ה) את קלעי החלר ואת מסך פתח סער החלר אשר על המסכן ועל המוצח, מה מסכן עשר אמות אף מוצח עשר אמות, ועוד פסוק מלא הוא צמוצח טעשה סלמה שהיה גבהו עשר אמות סכן כי צדה"י (ד"ט"ז ד') ויעס מוצח נחשת עשרים אמה ארכו ועשרים אמה רחבו ועשר אמות קומתו, וכן המוצח לעמיד: ובמדרש ועשית את המוצח עלי שטים, על מה מוצח הנחשת מכפר על מלח נחוסה סנאי (יסעיה מ"ה) וגיד צרזל ערפך ומלהך נחוסה, מוצ"ח "מחילה "זכות "צרבה "חיים, וכן סעיים "סלום "עוזה "סועה "מחילה, חמס אמות אורך וחמס אמות רוחב כנגד סכי לוחות הצרית חמס דצרות מכאן וחמס דצרות מכאן, ושלס אמות קומתו כנגד סלטה גוחלים משה אהרן ומרים:

(ו) ועשית בדים למזבח בדי עצי שטים. היה ראוי לומר ועשית צדים למוצח עלי שטים, או ס"אמר ועשית למוצח צדי עלי שטים כמ"ס צארון גם צסלחן והצאה את הצדים צטבעות, ומה סהולרך לארכיות לסון צצדים, לרמוז על

למעלה בפקוק והיו סמוכה קרשים, והקלעים הללו היו של עץ מסזר והיו כעין נטח עשויה נקצים נקצים והם היו כוחלים לחלר סביב:

ואתה תצוה

שמן והטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש: **שְׁלֵמָה** המעיה יזהיר על האדם בכתוב הזה (מעלי כ"ז) לרחם על הגר סגולה מעקומו ומארץ מולדתו, ומפני שהתורה הזהירה עליו בכמה מקומות שלא להכות אותו לא בדברים ולא בזמון סכא' (סמות כ') וגר לא חונה, וכ' (סס כ"ג) וגר לא תלחץ, וכ' (סס) ואחס ידעתם את כפס הגר לכך צא שלמה והוסיף וחדש כאן כי האיש הגולה והנודד מעקומו יתחייב האדם עליו בשמים, הא' פיקספיק לו מזכותיו, הטני פיקציר לו פנים, והנה הוא נקטר עם הכ' שלמעלה שאמר כלפור נודדת מן חכה כן איש נודד ומקומו, המסיל את האדם סילא מן המקום אשר נולד עם כעוף סיולא מקו שפס תחלה הויתו וסנת חולדתו וסוף לו מיד סמן וקטרת, וכנה סמזכות כלס וכל מה סמחבטל על האס בסמן וקטרת סהוא העסן העולם מן סמזון סמחבטל, והודיענו צזה כי חייב האדם לסמח לב האיש הנודד מעקומו בספוק מזכות סהוא סמן וקטרת כי סמו וקטרת יסמח לב, ויתחייב עוד צהסנת פנים, וזהו ועתק רעהו סימתיק לו דצריז והסנת פניו כי מלצד סילטרך סמן וקטרת עוד ילטרך מתק רעהו צמתק ספתיס ורכוח הדברים, ואמר מעלת כפס כלומר סימיה אותו מתק והסנת פנים מעלת כפס הסכליה דרך אחנה ונהה ולא דרך חנופה כי ייעב לו מתק ספתיס יותר ממה סהוא כוחן לו, וכן ארזיל צכתוצות טוב המלצין סנים לחברו יותר ממסקהו חלב סכא' (בראסיה מ"ח) ולצן סנים מחלב, אל חקרי לצן סנים אלל לצן סנים, וכן הזכיר הנציה (יסעיה כ"ח) הלא פרוס לרעב לחתך והוא סמן וקטרת, והזכיר עוד (סס) ומפק לרעב כפסך והוא מתק רעהו, ובמדרש סמן וקטרת יסמח לב סמן סמורה ססי מתקרב צמון הקטרת סכא' (סמות ל') וצתעלות אסרן את הנרות צין הערציס יקטירנה, מסמח לצו על הקציה, צארו זיל כי כסס סהזכיר הכתוב סמחס צתקציה אחר מעסה צראסיה והוא סאמר דוד (תהלים ק"ד) יהי כבוד ה' לעולם

יסמח

כלה אורך המסכן לסוף שלמים אמה צמדתו וכמלא ססיה עטר אמה ריוח צין יריעות סאחורי העסכן לקלעי סחלר סללד מערב, ורוחצ סמסכן ססי עטר אמות כססיה נתון צרוח סחלר סהוא חמסיס אמה כמלאה אומר ססיו עטריס אמה ריוח ללסון ועטריס לדרוס, ולעדת מכ"ז סארכו על מסכן כהון צארכו על חלר צמוך אותו חמסיס פנימיים, ויס למסכן ריוח לכל לרדין עטריס אמה מאחריו לעערב ועטריס ללסון ועטריס לדרוס וחלר על חמסיס על חמסיס על המסכן, וא"כ עכין מוכרת סיה להקדיס הדרוס ואחריו לסון כדי ללמדך על ארכו, וכסצח ללמד על רחבו הולרך להזכיר מזרח ומערב, ומה סהקדיס מערב למזרח מפני ססלסח הרוחות מכוסיס צקלעיס סיו דרוס לסון ומערב חבל סמזרח לא סיה מכוסה כלו צקלעיס ססרי פחה ססער סיה צאעלע סכא' ולסער סחלר מסך עטריס אמה, וזיס לפחה קדמס מזרחת חמסיס אמה לא אחר קלעיס חמסיס אמה כעו סאמר לפחה יס קלעיס חמסיס אמה כי מזרח סיה רחבו חמסיס אמה חבל לא סיו כל חמסיס על רחבו מכוסיס צקלעיס אלל ע"ו אמות מלד זה וע"ו אמות מלד זה וסער סחלר צאעלע סהוא עטריס אמה, וא"כ כססזכיר כאן ארצע רוחות כסדר הזה והזכיר מזרח אחרון לא הזכיר זה אלל לפי סדר כסוי הקלעיס לא כפי הרוחות, כי סדר הרוחות סלהס הוא כן מזרח מערב לסון ודרוס, וכן סס כזכריס צפי הכל על הסדר הזה כי ססעס יתחיל לזרוח מן סמזרח וסוקע צמערב וכסאדפ פונה למזרח ימינו לדרוס וסמאלו ללסון ואחוריו למערב, וכ"מ קדורס צכ' (איוב כ"ג) הן קדם אהלוך ואיכנו ואחור ולא חצין לו, סמאל צעסוחו ולא אחו יעטוף ימין וגו'. והסעס צהקדיס לסון לדרוס והיה ראוי להקדיס הדרוס סהוא ימין, מפני ססלסח סרוחות סללו רוצס מיוסציס סס חבל הדרוס חין צו יסוצ אלל מעט לרוצ ספע חמימות ססעמס דר צרומו על רוחו לכך הזכיר דרוס אחרון, ולמדת מזה כי סדר הרוחות צפרסח זו דרוס ולסון ומזרח ומערב לפי סדר כסוי הקלעיס, והסדר סלהס מזרח ומערב לסון ודרוס לפי סדר היסוצ צמולס סספל, והסדר חמתי למעלה צמדור העליון דרוס ולסון ומערב ומזרח לפי סדר סמרכבה העליונה, וכבר הזכרתי